Załącznik nr 1 do uchwały Nr XVI/5/2017
Walnego Zebrania Członków
LGD „Między Dalinem i Gościbią”
z dnia 28 czerwca 2017 r.

Strategia Rozwoju Lokalnego kierowanego przez społeczność LGD „Między Dalinem i Gościbią” na lata 2014-2020

czerwiec 2017 rok

Spis treści

Rozdział I Charakterystyka Lokalnej Grupy Działania 3

I.1. Nazwa 3
I.2.Opis obszaru LGD „MDiG” 3
I.3. Mapa obszaru 3
I.4. Proces tworzenia partnerstwa 5
I.5. Struktura LGD 6
I.6. Skład organu decyzyjnego 7
I.7. Charakterystyka rozwiązań w procesie decyzyjnym 9
I.8. Dokumenty regulujące funkcjonowanie LGD 9

Rozdział II Partycypacyjny charakter LSR 10

Rozdział III Diagnoza - opis obszaru i ludności 14

III.1. Określenie grup szczególnie istotnych z punktu widzenia realizacji LSR oraz problemów i obszarów interwencji odnoszących się do tych grup 14
III.2. Charakterystyka gospodarki/przedsiębiorczości 15
III.3. Opis rynku pracy 18
III.4. Przedstawienie działalności sektora społecznego, w tym integracja/rozwój społeczeństwa obywatelskiego 19
III.5. Wskazanie problemów społecznych, ze szczególnym uwzględnieniem problemów ubóstwa i wykluczenia społecznego oraz skali tych zjawisk 19
III.6. Wykazanie wewnętrznej spójności obszaru LSR 21

Rozdział IV. Analiza SWOT 22

Rozdział V Cele i wskaźniki 27

Rozdział VI Sposób wyboru i oceny operacji, ustanawianie kryteriów wyboru 43

VI.1. Ogólna charakterystyka przyjętych rozwiązań formalno-instytucjonalnych 43
VI.2. Ustanawianie i zmiana kryteriów wyboru 44
VI.3. Innowacyjność w kryteriach wyboru 45
VI.4. Realizacja projektów grantowych, operacji własnych 45
VI.5. Wysokość wsparcia na rozpoczęcie działalności gospodarczej 46

Rozdział VII Plan działania 48

Rozdział VIII. Budżet LSR 49

VIII.1. Ogólna charakterystyka budżetu 49
VIII.2. Opis powiązań budżetu z celami LSR 50

Rozdział IX. Plan komunikacji 50

Rozdział X. Zintegrowanie 53

X.1. Zgodność i komplementarność LSR z innymi dokumentami strategicznymi 53
X.2. Integracja różnych sektorów, partnerów, zasobów, branż działalności gospodarczej celu kompleksowej realizacji LSR 55

Rozdział XI. Monitoring i ewaluacja LSR 56

Rozdział XII. Strategiczna ocena oddziaływania na środowisko 57

Rozdział XIII. Innowacyjność 57

Załączniki do LSR 59

Rozdział I Charakterystyka Lokalnej Grupy Działania

I.1.Nazwa

Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania "Między Dalinem i Gościbią". Nazwa skrócona: LGD „MDiG”
Status prawny stowarzyszenie z uwzględnieniem zapisów art.15 ustawy z 7 marca 2007 r. o wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich z udziałem środków EFR na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich.
Data wpisu w KRS: 1 września 2008 r. **Numer KRS**: 0000312740

I.2.Opis obszaru LGD „MDiG”

Obszarem działania LGD „MDiG” to obszar dwóch gmin, których dane podano w tabeli:

Tabela 1 Mieszkańcy obszaru LGD „MDiG”

Gmina	Kod terytorialny	Typ gminy	Powierzchnia gminy	Liczba mieszkańców*
Myślenice	2122009033	Miejsko-wiejska	153,45 km^2	43 106
Sułkowice	2122009073	Miejsko-wiejska	60,30 km^2	14 577
Razem			**213,75 km^2**	**57 683**

* liczba mieszkańców zameldowanych na dzień 31 XII 2013 r.

Obszar LGD w całości jest położony na terenie powiatu myślenickiego w województwie małopolskim. Powierzchnia terenu LGD „MDiG” wynosi 213,75 km^2 co stanowi 31,8 % powierzchni całego powiatu. Powierzchnia obszaru Województwa małopolskiego wynosi 15 183 km^2 z czego obszar LGD :MDiG” stanowi 1,41%.
LGD sąsiaduje z dziewięcioma gminami należącymi do czterech powiatów. Od północy z gminami Skawina, Mogilany i Świątniki Górne należące do Powiatu krakowskiego. Od wschodu i południa z gminami Siepraw, Dobczyce, Wiśniowa, Pcim należącymi do Powiatu myślenickiego. Od południowego zachodu z gminą Budzów należącą do Powiatu suskiego i od zachodu z gminą Lanckorona należącą do Powiatu wadowickiego. Istotnym elementem charakterystyki tego obszaru jest bliska odległość miast Zakopane, Oświęcim, Wadowice, Kalwaria, a szczególnie bliska odległość Krakowa, gdzie między innymi mieści się siedziba władz Województwa małopolskiego. Odległość z Myślenic i Sułkowic do Krakowa to około 30 km drogą E-7, 955,52. Na terenie lub w jej pobliżu znajdują się miejsca i trasy pielgrzymkowe – Kalwaria Zebrzydowska, Myślenice, Siepraw, Wadowice, Łagiewniki, Szlak Papieski, szlak św. Jakuba.
Przez obszar LGD przechodzi droga krajowa nr E- 7, nr 955 i nr 52 o charakterze krajowym i międzynarodowym. Na obszarze LGD niema komunikacji kolejowej. Obszar ten jest pokryty dość gęstą siecią dróg powiatowych i dróg gminnych. Często występują drogi wewnętrzne o statusie prywatnym. Teren obydwóch Gmin ma opracowane plany zagospodarowania w 80%.

I.3. Mapa obszaru

Obszar obydwu gmin tworzących LGD „MDiG” przylega do siebie tworząc jednolity i zwarty obszar leżący w centralnej części województwa Małopolskiego.

Rysunek 1 Mapa obszaru LGD „MDiG”

Gminę Myślenice otaczają wzniesienia Pogórza Wielickiego, które przechodzą w łagodne stoki opadające ku dolinie Raby. Od południa kotlinę zamyka pasmo Beskidu Makowskiego. Samo miasto położone jest na wysokości 315 m. n.p.m. nad rzeką Rabą w pobliżu Zalewu Dobczyckiego. Najwyższe góry Gminy Myślenice to Łysina, Dalin, Uklejna i Chełm. Gminę Myślenic tworzy 15 miejscowości: Bęczarka, Borzęta. Bysina, Droginia, Głogoczów. Jasienica, Jawornik, Krzyszkowice, Łęki, Osieczany, Polanka, Poręba. Trzemeśnia, Zasań, Zawada. Gmina Myślenice w całości należy do Krakowskiego Obszaru Metropolitarnego, co silnie determinuje szereg jej uwarunkowań rozwojowych. Z tego tytułu Myślenice w perspektywie najbliższych 10 lat są wymieniane obok Krakowa, Niepołomic, Wieliczki, Bochni i Dobczyc, jako ośrodek o najwyższym potencjale rozwojowym w Małopolsce. Budowa geologiczna sprzyja powstawaniu licznych głęboko wciętych dolin w tym dolina Raby. Jej długość na terenie gminy wynosi ok. 10 km, wschodni odcinek (ok. 4,5 km) wypełniają wody Zbiornika Dobczyckiego, gdzie od lat mieszkańcy gminy i okolic walczą o zagospodarowanie rekreacyjno-turystyczne wokół niego. Dorzecze Raby stanowią potoki spływające z północnych i północno-zachodnich zboczy Pasma Lubomira i Łysiny oraz południowych zboczy Pogórza Wielickiego. Północna część gminy, o łagodniejszej rzeźbie terenu, leży w zlewni rzeki Skawinki. Przez gminę Myślenice przebiega droga E 77, o znaczeniu międzynarodowym, popularnie zwana „Zakopianką". Prowadzi z Krakowa do przejść granicznych w Chyżnym i Łysej Polanie. Zaś w odległości zaledwie 35 km od centrum Myślenic znajduje się drugi, co do wielkości, polski port lotniczy im. Jana Pawła II w Balicach.Gmina zajmuje obszar 153,7 km^2, w tym samo miasto Myślenice – 30,1 km^2. Obszar gminy stanowi około 1% ogólnej powierzchni województwa małopolskiego i 22,8% powierzchni powiatu Myślenickiego. W grupie gmin miejsko-wiejskich gmina Myślenice jest największą obszarowo w województwie małopolskim. Ważnym atutem Gminy jest jej stosunkowo duża lesistość wynosząca 31,1% całej powierzchni. Gmina Myślenice od zachodu graniczy z Gminą Sułkowice.

Gminę Sułkowice tworzą: miasto Sułkowice oraz cztery miejscowości wiejskie Biertowice Harbutowice, Krzywaczka i Rudnik. Powierzchnia gminy wynosi 60,38 km2 w tym miasto 16,46 km2. Gminę zamieszkuje 14.635 mieszkańców w tym miasto 6.537 (31.12.2014 r.). W gminie działa 1198 podmiotów gospodarczych sektora prywatnego (81,7 /1000 mieszk.) Miasto Sułkowice jest oddalone od Krakowa Około 30km, od Wadowic 20 km i od Myślenic 12 km. Gmina Sułkowice leży w przeważającej części na Pogórzu Wielickim tylko jej południowe części (wieś Harbutowice) w Beskidzie Makowskim, przy drodze krajowej Kraków-Bielsko. Jest malowniczą kotliną otoczoną zalesionymi wzgórzami o kopulastych wierzchołkach górujących nad jej dnem, którym płyną potoki Harbutówki i Gościbi. Wśród pasm wzgórz najpiękniejsze jest pasmo Babicy (727 m. n.p.m.), Dalina (566 m n.p.m.) i Bukowca (438 m n.p.m.). Specyfika położenia oraz rozległe kompleksy leśne (36% powierzchni gminy) stwarzają wyjątkowy mikroklimat i gwarantują czyste powietrze. Niepowtarzalne walory przyrodnicze a szczególnie niespotykane w Beskidach Zachodnich stanowisko buczyny karpackiej oraz rzadkie warunki hydrograficzne były powodem utworzenia rezerwatu krajobrazowego „Gościbia". Uroczysko „Gościbia" zajmuje 282 ha powierzchni głównie zalesionej w źródliskowej części potoku Gościbia, na którym znajduje się ujęcie wody pitnej dla gminy o wydajności 1327 m3/dobę. Potok Harbutówka, powstaje z połączenia kilku mniejszych dopływów biorących początek w źródłach znajdujących się na północnych stokach góry Kliniec w północnej części Beskidu Średniego. Potoki te spływają po stromych zboczach porośniętych lasem w kierunku północnym i żłobią głębokie dolinki. Od połączenia się potoków Harbutówka i Gościbia rzeka przyjmuje nazwę Skawinki. Walory przyrodnicze sprawiają, że gmina sławna jako dawny ośrodek kowalstwa oraz przemysłu narzędziowego, jest coraz częściej postrzegana jako zaplecze turystyki weekendowej z zalewem rekreacyjnym w Sułkowicach oraz wyciągiem narciarskim w Harbutowicach.

I.4. Proces tworzenia partnerstwa

Społeczności obu gmin – Myślenice i Sułkowice podjęły starania o udział w programie Leader jeszcze na etapie Działania 2.7 Sektorowego Programu Operacyjnego „Restrukturyzacja i modernizacja sektora żywnościowego i rozwój obszarów wiejskich" – „Pilotażowy Program Leader+". Gminę

Sułkowice obejmowała LGD „Gościniec 4 Żywiołów", która uczestniczyła w Schemacie I PPL+. LGD ta nie mogła wziąć udziału w Schemacie II PPL+, ze względu na zbyt dużą gęstość zaludnienia. Społeczność gminy Myślenice przystąpiła wraz ze społecznościami innych gmin do budowania LGD „Turystyczna Podkowa", ale musiała się wycofać, że względu na zbyt dużą gęstość zaludnienia – umożliwiło to LGD „Turystyczna Podkowa" udział w Schemacie II PPL+. Obecna LGD jest wynikiem współpracy Burmistrzów i mieszkańców gmin Sułkowice i Myślenice w zakresie utworzenia Lokalnej Grupy Działania na terenie obu gmin. Inicjatywa ta została potwierdzona decyzjami podjętymi przez organy uchwałodawcze. W dniu 29 kwietnia 2008r. Rada Miejska w Sułkowicach podjęła uchwałę w sprawie wyrażenia zgody na współpracę partnerską z Gminą Myślenice w zakresie realizacji działań Osi 4 „Leader" Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013 (PROW). Analogiczną uchwałę podjęła w dniu 26 maja 2008r. Rada Miejska w Myślenicach. 17 czerwca 2008r burmistrzowie obu gmin podpisali umowę o współpracy partnerskiej, której rezultatem miało być zorganizowanie na obszarze obydwu gmin Lokalnej Grupy Działania (LGD) oraz opracowanie Lokalnej Strategii Rozwoju (LSR).W zebraniu założycielskim, które odbyło się dnia 11 lipca 2008 roku w Sułkowicach wzięło udział 25 osób – 22 osoby fizyczne i 3 osoby reprezentujące podmioty prawne. Dla potrzeb rejestracji powołano Komitet Założycielski złożony z 4 osób – po dwie osoby z terenu gmin Myślenice i Sułkowice. Po złożeniu stosownych dokumentów przez Komitet Założycielski, sąd dokonał wpisu do KRS w dniu 1 września 2008r.W dniu 21 października 2008 r. w Sułkowicach odbyło się I Walne Zebranie Członków, które wybrało władze LGD, w tym 5 osobowy Zarząd i 3 osobową Komisję rewizyjną. Od początku istnienia LGD aktywnie zabiegała o wsparcie swojej działalności ze środków unijnych oraz o zdobywanie doświadczenia w zakresie funkcjonowania zgodnego z zasadami charakterystycznymi dla rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność. W wyniku takiej polityki LGD „MDiG" (jej członkowie, osoby wchodzące w skład organów statutowych, pracownicy biura a także wypracowane struktury i mechanizmy podejmowania decyzji) zdobyła doświadczenie, które skutkowało otrzymaniem dofinansowania poniższych projektów w ramach: działania „Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju", „Wdrażanie projektów współpracy", oraz „Funkcjonowanie lokalnej grupy działania" w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013 finansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW). Wysokość budżetu na realizację projektów w ramach działania „Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju" wynosiła około 6 mln zł i wydatkowana została na projekty z zakresu poprawy infrastruktury sportowej, utworzenia miejsc wypoczynku, poprawy stanu infrastruktury technicznej, promocji walorów lokalnych, oraz integrujących mieszkańców, warsztatów artystycznych, kultywowanie dziedzictwa kulturowego, tworzenia i rozwoju mikroprzedsiębiorstw, różnicowania w kierunku działalności nierolniczej oraz, promowania obszaru gmin wchodzących w skład LGD. Zorganizowane zostały imprezy kulturalne, spotkania informacyjne, wdrażana była współpraca z Lokalnymi Grupami Działania z regionu. Prowadzone były szkolenia, oraz konsultacje dla partnerów LGD – mieszkańców, przedsiębiorców, podmiotów publicznych i społecznych. Założenia budżetu na realizację LSR 2007 - 2013 zrealizowane zostały w 92 %.Przejawem odpowiedzialności za budowanie partnerstwa w ramach LGD „MDiG" jest także ciągłe uczestnictwo osób wchodzących w skład organów statutowych, oraz pracowników biura w szkoleniach mających na celu podniesienie kwalifikacji, oraz uzupełnienie wiedzy zgodnie ze zmieniającymi się procedurami, legislacją krajową i UE, oraz udział w konsultacjach z pracownikami Urzędu Marszałkowskiego Województwa Małopolskiego.

I.5. Struktura LGD

Struktura LGD „MDiG"" składała się z 90 członków – 49 osób fizycznych w tym mieszkańców i 41 osób prawnych z czego 6 z sektora publicznego, 67 z sektora społecznego i 17 z sektora gospodarczego, obejmuje również Władze oraz Biuro LGD. Władzami LGD „MDiG" są: Walne Zebranie Członków, Zarząd, Komisja Rewizyjna oraz Rada. Zasady, którymi kierują się poszczególne organy LGD określone zostały w Statucie LGD „MDiG", oraz w Regulaminach poszczególnych organów LGD. W

tym Regulamin Walnego Zebrania Członków, Regulamin Zarządu, Regulamin Komisji Rewizyjnej, Regulamin Rady LGD. Do kompetencji Walnego Zebrania Członków należy miedzy innymi opiniowanie i uchwalanie kierunków i programu działania oraz dokumentów strategicznych LGD w tym wybór i odwołanie członków Rady, Zarządu, Komisji Rewizyjnej, przyjmowanie ich sprawozdań, oraz uchwalanie regulaminów ich działania. Członkami LGD „MDiG" są przedstawiciele każdego z sektorów, oraz wszystkich miejscowości obszaru, reprezentujący interesy wszystkich mieszkańców terenu LGD w tym kobiet i mężczyzn, osób 50+ i seniorów po 60, osoby młode do 35 roku życia, oraz przedsiębiorców, rolników, przedstawicieli organizacji pozarządowych i mieszkańców. Członków łączy doświadczenie zarówno z dziedziny gospodarczej jak i z działania społecznego. Pomiędzy sektorami nie istnieją żadne dominacje ani oddziaływanie grup interesu, natomiast funkcjonuje ścisła współpraca, wymiana wiedzy i doświadczenia. LGD „MDiG" w okresie programowania 2007-2013 zdobyło doświadczenie i wiedzę w wykonywaniu działań będących w kompetencjach poszczególnych organów w realizacji PROW.LGD „MDiG"" jest otwarta na nowych członków. Jedynym warunkiem ich uczestnictwa jest chęć działania i realizowania warunków określonych Statutem i LSR.
Kompetencje Zarządu jako organu zarządzającego określa Statut LGD „MDiG". Komisja Rewizyjna sprawuje kontrolę nad prawidłowością funkcjonowania Stowarzyszenia LGD w sposób opisany w Statucie. Biuro LGD tworzy Kierownik Biura oraz pracownicy merytoryczni: specjalista ds. projektów (obsługa projektowa, obsługa beneficjenta), specjalista ds. LSR (wdrażanie) oraz specjalista ds. księgowości i kadr (ogólne funkcjonowanie biura). Prace Biura Lokalnej Grupy Działania „Między Dalinem i Gościbią" regulowane są Regulaminem Biura Lokalnej Grupy Działania, Opisem stanowisk pracy Biura LGD, Opisem warunków technicznych i lokalowych biura LGD oraz Procedurą naboru pracowników na wolne stanowiska pracy w Biurze LGD. Pracownicy Biura LGD posiadają doświadczenie w zakresie realizacji i aktualizacji LSR. Zarówno kierownik biura jak i pracownicy biura uczestniczyli w pracach związanych z realizacją zapisów LSR na lata 2007-2013: prowadzili konsultacje, doradztwo, obsługę składanych wniosków, rozlicznie otrzymanego i wydatkowanego dofinansowania na obsługę biura i operacje własne i prace nad aktualizacją strategii.
Organem decyzyjnym Lokalnej Grupy Działania „MDiG" jest **Rada LGD**. Rada (podobnie jak pozostałe organy LGD) jest organem kadencyjnym. Kadencja trwa 4 lata. Żaden z członków Rady LGD nie może być jednocześnie członkiem Zarządu i Komisji Rewizyjnej, oraz nie może być pracownikiem Biura LGD. Szczegółowe zasady i procedury funkcjonowania, w tym również procedurę wyłączenia członka Rady od udziału w dokonywaniu wyboru operacji w razie zaistnienia okoliczności, które mogą wywołać wątpliwości, co do jego bezstronności reguluje Regulamin Rady LGD.

I.6. Skład organu decyzyjnego

Organem decyzyjnym Stowarzyszenia w zakresie wyboru operacji, które maja być realizowane w ramach LSR jest Rada. Zgodnie z zapisami Statutu jest ona wybierana przez Walne Zebranie Członków Stowarzyszenia spośród członków zwyczajnych LGD. Skład Rady liczy9 osób, w tym Przewodniczący, Wiceprzewodniczący i Sekretarz. W skład rady wchodzą przedstawiciele każdego z sektorów: publicznego, społecznego i gospodarczego i mieszkaniec z obydwu Gmin obszaru działania LGD. Przy czym ani sektor publiczny, ani żadna inna z grup interesów nie posiada więcej niż 49% praw głosu. Na dzień złożenia wniosku przedstawiciele każdego sektora stanowią procentowy udział członków Rady zgodnie z poniższym wykresem nr 1. W skład Rady wchodzą 2 kobiety i dwie osoby do 35 roku życia i jeden przedstawiciel mieszkańców. W składzie Rady jest 4 przedstawicieli z Gminy Sułkowice i 5 z Gminy Myślenice. Wyłączną kompetencją Rady jest wybór operacji, które mają być realizowane w ramach LSR oraz ustalenie kwoty wsparcia.

Skład tego organu został przedstawiony w poniższym zestawieniu.

Tabela 2 Struktura Rady LGD

Lp	Członek Rady	Imię i Nazwisko reprezentanta	Funkcja w Radzie	Gmina	Reprezentowany sektor
1	Gmina Sułkowice	Piotr Pułka	Przewodniczący	Sułkowice	Publiczny
2	Miasto i Gmina Myślenice	Maciej Ostrowski	Wice przewodniczący	Myślenice	Publiczny
3	Agent Ubezpieczeniowy Piotr Golonka	Piotr Golonka	Członek	Sułkowice	Gospodarczy
4	Zakład Usługowy Projektowanie i Wykonawstwo Stanisław Biernat	Stanisław Biernat	Członek	Sułkowice	Gospodarczy
5	Józef Burkat Firma „Faska”	Józef Burkat	Członek	Myślenice	Gospodarczy
6	ELHURT PLUS Spółka z.o.o Spółka Komandytowa	Joanna Panuś	Sekretarz	Myślenice	Gospodarczy
7	Stowarzyszenie Gospodyń w Sułkowicach	Zofia Kurowska	Członek	Sułkowice	Społeczny
8	LKS Jawor Jawornik	Józef Tomal	Członek	Myślenice	Społeczny
9	Stowarzyszenie Muzyczne „Fermata” pod nazwa Orkiestra Reprezentacyjna Miasta i Gminy Myślenice	Artur Góralik	Członek	Myślenice	Społeczny

Żaden z wybranych członków Rady nie pełni funkcji w Zarządzie ani Komisji Rewizyjnej. Nie jest zatrudniony w Biurze LGD, ani nie jest też podległy w stosunku zatrudnienia i nie jest w bliskim pokrewieństwie z innymi członkami Rady, Zarządu i Komisji Rewizyjnej. Zarząd LGD „MDiG” prowadzi rejestr interesów członków Rady w którym są informacje o zajmowanych stanowiskach, pełnionych funkcjach, prowadzonej działalności zawodowej, gospodarczej, naukowej i społecznej przez jej członków. Procentowy udział poszczególnych sektorów w Radzie LGD przedstawia poniższy wykres.

Wykres 1 Procentowy udział poszczególnych sektorów w Radzie LGD „MDiG”

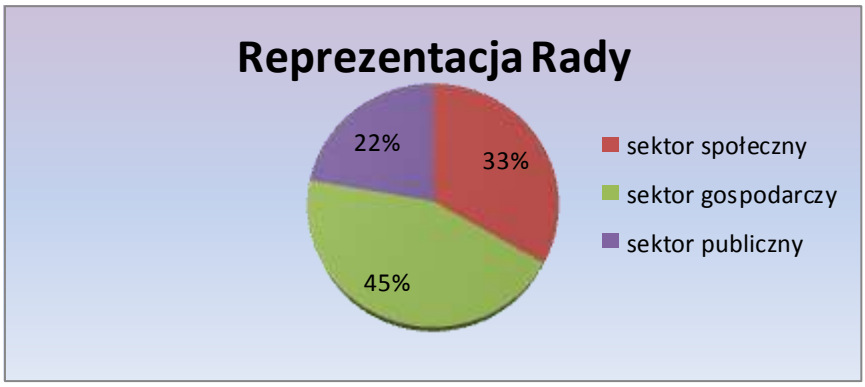

Źródło: Opracowanie własne na podstawie dokumentacji LGD „MDiG”

Planuje się, że zarówno członkowie organu decyzyjnego jak i pracownicy biura LGD będą uczestniczyć minimum -średnio 2 razy w roku w szkoleniach, konferencjach i spotkaniach organizowanych przez Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi, Urząd Marszałkowski w Krakowie, Krajową Sieć Obszarów Wiejskich, i inne podmioty oferujące usługi w zakresie podnoszenia wiedzy i umiejętności z zakresu wdrażania LSR i rozwoju obszarów wiejskich. Dzięki takim działaniom szkoleniowym obsługa beneficjentów, wdrażanie LSR czy udzielane doradztwo przez pracowników biura LGD będzie profesjonalne, merytoryczne i efektywne. Funkcjonowanie biura LGD i jakość udzielanego doradztwa przez pracowników LGD będzie mierzona w cyklach dwuletnich. Wykorzystywana będzie do tego ankieta badania i mierzenia kompetencji pracowników, udostępniana beneficjentom i mieszkańcom obszaru LGD.

I.7. Charakterystyka rozwiązań w procesie decyzyjnym

Podstawowym instrumentem stwierdzającym podjęte decyzje organów LGD są uchwały Walnego Zebrania Członków, Zarządu, Komisji Rewizyjnej i Rady. W pracach organów LGD, w tym w głosowaniu nad uchwałami biorą udział osoby fizyczne osobiście, w swoim imieniu, oraz osoby prawne przez organ uprawniony do reprezentowania tej osoby prawnej, albo pełnomocnika umocowanego do uczestniczenia w pracach organów decyzyjnych LGD. Zasady członkostwa w Radzie i prac tego organu określa Statut i regulamin Rady LGD „MDiG". Proces decyzyjny przyjęty w ramach pracy Rady LGD „MDiG" opiera się o naczelną zasadę quorum, rozumianego jako obecność co najmniej połowy członków uprawnionych do głosowania w trakcie obrad. Taka liczebność pozwala na podejmowanie większości decyzji zwykłą większością głosów. Szczegółowe mechanizmy wyboru i oceny projektu określone są przez procedury wyboru i oceny sytuacji, oraz procedury wyboru, oceny, rozliczania, monitoringu i kontroli grantów, a także procedury wyboru i oceny operacji własnych, dalej zwanych procedurami wyboru i oceny, które stanowią załącznik Strategii Rozwoju Lokalnego kierowanego przez społeczność. Przy podejmowaniu decyzji przez Radę LGD ani władze publiczne, ani żadna z grup interesu(sektora)nie może posiadać więcej niż 49% prawa głosu. Procedury pracy Rady LGD, w trakcie całego okresu aplikacyjnego 2014-2020 będą udostępnione na stronie internetowej LGD „MDiG". Projekty aktów decyzyjnych (uchwał) przesyłane są do członków poszczególnych organów preferowanymi przez nich kanałami przesyłania informacji: odbiorem osobistym, pocztą lub emailem. Koordynowaniem prac organów decyzyjnych LGD zajmuje się Biuro LGD. Organy decyzyjne LGD wybierane są spośród członków *L*GD potwierdzając zasadę partycypacyjnego charakteru LGD. Potwierdza ją także zasada inicjatywy uchwałodawczej, którą ma każdy członek organów LGD.

I.8. Dokumenty regulujące funkcjonowanie LGD

Podstawowe dokumenty regulujące funkcjonowanie LGD „MDiG":

- Statut LGD jest nadrzędnym dokumentem regulującym funkcjonowanie LGD. Jest on zatwierdzany i zmieniany przez Walne Zebranie Członków (WZC) w drodze uchwały;
- Regulamin Walnego Zebrania Członków reguluje kwestie zwoływania posiedzeń WZC, prowadzenia głosowania, podejmowania uchwał oraz prowadzenia dokumentacji WZC;
- Regulamin Zarządu określa zadania, organizację pracy Zarządu, zasady prowadzenia dokumentacji itp.;
- Regulamin Rady reguluje prace organu decyzyjnego oraz zawiera podstawowe mechanizmy wyboru operacji do dofinansowania;
- Regulamin Komisji Rewizyjnej reguluje zasady zwoływania posiedzeń Komisji, zadania Komisji rewizyjnej, oraz sposób prowadzenia dokumentacji i sprawozdawczości.

  Zgodnie ze Statutem, Walne Zebranie Członków Stowarzyszenia zatwierdza i zmienia regulaminy WZC Rady, Zarządu, oraz Komisji Rewizyjnej.
- Regulamin Biura Stowarzyszenia LGD „MDiG" reguluje pracę biura LGD, ramowy zakres działania i kompetencji biura i służb księgowo-finansowych Stowarzyszenia oraz inne postanowienia

związane z działalnością biura Stowarzyszenia. Regulamin Biura zatwierdza i zmienia Zarząd LGD. Stanowi on załącznik do wniosku o wybór LSR.

Rozdział II Partycypacyjny charakter LSR

II.1. Dane z konsultacji społecznych LSR

LSR jest dokumentem opracowanym przy szerokim i aktywnym zaangażowaniu społeczności lokalnej mieszkańców. W ramach pracy, analizy i konsultacji włączyli się mieszkańcy i instytucje obszaru LGD „MDiG" wśród których byli przedstawiciele; organizacji pozarządowych, przedsiębiorcy, rolnicy, grupy społeczne nieformalne, indywidualni mieszkańcy w tym młodzież i osoby zagrożone wykluczeniem społecznym, samorządowcy, przedstawiciele OPS z Gminy Myślenice i Sułkowice, przedstawiciele PUP w Myślenicach, przedstawiciele KP Policji w Myślenicach, pracownicy świetlic środowiskowych, parafii , dyrektorzy placówek oświatowych i inni.
Podstawowym założeniem było aby w proces tworzenia LSR włączyć jak największą liczbę zainteresowanych w efekcie czego powstał dokument uwzględniający różne stanowiska, kierunki i potrzeby. W ramach prowadzonych konsultacji zdiagnozowano problemy lokalnej społeczności, wskazano słabe i mocne strony , szanse i zagrożenia występujące na obszarze. W trakcie konsultacji wypracowano propozycję celów ogólnych i szczegółowych, oraz wskazano grupy de faworyzowane dla obszaru LGD „MDiG". Spotkania i konsultacje były jawne i ogólnodostępne, a z ich przebiegu pisano sprawozdania, które na bieżąco umieszczano na stronie LGD. Każdy z mieszkańców mógł wypełnić i złożyć ankietę problemów i potrzeb, oraz kartę pomysłów. W konsultacjach i spotkaniach łącznie wzięło udział ponad 600 osób, oraz złożono 160 ankiet problemów i potrzeb i 96 kart pomysłów. Zasadniczym założeniem spotkań i konsultacji było zaplanowanie działań zapewniających partycypacyjny charakter LSR. Opracowanie harmonogramu działań angażujących lokalne społeczności w procesie opracowania LSR oraz przygotowanie narzędzi dokumentujących ten udział. Opracowanie założeń do włączenia lokalnych społeczności w proces realizacji LSR, ze szczególnym uwzględnieniem partycypacji grup de faworyzowanych ze względu na dostęp do rynku pracy.

II.2. Partycypacyjne metody konsultacji

Zarząd LGD przyjął za cel aby rzetelnie zaprosić uczestników i przeprowadzić spotkania i konsultacje społeczne w oparciu o:
- spotkania warsztatowe z udziałem przedstawicieli LGD , mieszkańców, przedstawicieli instytucji, których celem było określenie kierunku budowania nowej strategii dla obszaru LGD.
- zaplanowanie działań zapewniających partycypacyjny charakter LSR. Opracowanie harmonogramu działań angażujących lokalne społeczności w procesie opracowania LSR oraz przygotowanie narzędzi dokumentujących ten udział. Opracowanie założeń do włączenia lokalnych społeczności w proces realizacji LSR, ze szczególnym uwzględnieniem partycypacji grup de faworyzowanych ze względu na dostęp do rynku pracy. Partycypacyjny charakter przygotowania i realizacji LSR w LGD „MDiG" opiera się na ciągłym udziale mieszkańców obszaru w działaniach , ocenach, analizach, ewaluacjach i realizacji poprzez udział w szkoleniach, spotkaniach informacyjno-konsultacyjnych, składaniu i realizacji wniosków, wypełnianiu i składaniu ankiet, fiszek, możliwości czynnego udziału w działalności LGD poprzez członkostwo w jej strukturach, jak również poprzez możliwość szerokiego udziału w promocji obszaru, konkursach, spotkaniach informacyjnych itp. organizowanych w ramach realizacji LSR.
- możliwość dostępu dla wszystkich zainteresowanych. Informacja o spotkaniach na stronie internetowej, w lokalnej prasie, informacje na tablicach ogłoszeniowych, odczytanie zwyczajowo

przyjętych ogłoszeń w kościołach, oraz indywidualne zaproszenia dla przedstawicieli poszczególnych instytucji z obszaru .
- każdy uczestnik spotkań i konsultacji miał równe prawo uczestnictwa poprzez nieograniczoną liczbę miejsc na spotkaniu, zabieranie głosu, składanie wniosków, propozycji, oraz każdy przedstawiciel instytucji i mieszkaniec miał możliwość udziału w konsultacjach telefonicznych i bezpośrednich udzielanych przez pracowników biura i Zarząd, jak również indywidualnego składania ankiet problemów i potrzeb, oraz karty pomysłów.
Przygotowanie lokalnej strategii rozwoju opierało się na metodzie partycypacyjnej, z włączeniem mieszkańców obszaru LGD do wszystkich etapów prac nad jej przygotowaniem a następnie nad jej realizacją. Strategia opracowana jest zgodnie z oczekiwaniami i potrzebami lokalnej społeczności oraz w oparciu o zapisy „Poradnika dla LGD w zakresie opracowania LSR na lata 2014-2020". Generalną zasadą był aktywny udział przedstawicieli różnych instytucji i grup społecznych współpracujących z przedstawicielami LGD. W trakcie procesu budowy LSR funkcjonowała zakładka na stronie internetowej – „LSR 2014-2020", za jej pośrednictwem mieszkańcy obszaru byli informowani o przebiegu prac, oraz mieli możliwość zgłaszania uwag, propozycji i ocen. W trakcie spotkań w gminach uczestnicy, którzy udostępnią adresy e-mail zostali włączeni do listy mailingowej, która była wykorzystywana do informowania o zakończonych i podejmowanych nowych pracach przy budowie LSR. Równolegle do działań organizacyjnych nad budową LSR funkcjonował punkt konsultacyjny, który mieścił się w biurze LGD „MDiG" Myślenice ul Słowackiego 28. Za pośrednictwem punktu konsultacyjnego przedstawiciele lokalnej społeczności, na każdym etapie przygotowywania LSR mogli zapoznać się z opracowaniami dotyczącymi strategii, wnosić uwagi, oraz zgłaszać pomysły, mieli również możliwość uczestniczenia w konsultowaniu rozstrzygnięć o znaczeniu strategicznym - czyli wpływać na kształt LSR.
W dniu 22.12.2015r odbyło się spotkanie gdzie przedstawiciele wybrani na poszczególnych spotkaniach konsultacyjnych wnieśli ostatnie uwagi i propozycje do przygotowanej propozycji LSR. Ostateczna forma LSR została przyjęta na Zebraniu walnym LGD „MDiG" w dniu 28.12.2015 roku poprzez głosowanie.

II.3. Wyniki z przeprowadzonych analiz wniosków i konsultacji

Poszczególne wyniki z konsultacji społecznych były analizowane pod katem priorytetów i spójności LSR, oraz pod kątem oczekiwań mieszkańców i grup de faworyzowanych.

- zgromadzono informacje do sporządzenia charakterystyki LGD – źródła pozyskania informacji to głównie analiza dokumentów zgromadzonych w biurze LGD, pozyskanych z urzędów gmin, danych statystycznych, instytucji z obszaru LGD, przeprowadzonych badań w okresie 2007-2013 (ankieta, karta projektu) wśród członków LGD, uczestników spotkań i mieszkańców przesyłających ankiety droga elektroniczną i osobiście, oraz poprzez ustne zgłaszanie uwag i propozycji.
- zgromadzono informacje do sporządzenia – opisu obszaru i ludności – źródło pozyskania informacji, to analiza dokumentów zgromadzonych w biurze LGD, informacje pozyskane z urzędów Gmin, dane statystyczne GUS. Istotnym elementem realizowanych prac w ramach tego etapu było pozyskanie informacji, opinii i ocen od mieszkańców obszaru (wyniki badań przeprowadzonych wśród społeczności lokalnej z udziałem zidentyfikowanych grup de faworyzowanych), w tym także wśród członków LGD – zastosowane narzędzia to ankieta i karta projektu adresowana do: mieszkańców obszaru, w tym do członków LGD, przedsiębiorców, młodzieży oraz działaczy społecznych i organizacji.
- przeprowadzono analizę SWOT – na podstawie diagnozy i wyników badań został opracowany projekt analizy SWOT wraz z wnioskami zawierającymi opis zidentyfikowanych problemów, które zostały przeanalizowane i uzupełnione na spotkaniach z liderami w poszczególnych gminach.

- zidentyfikowano trzy grupy de faworyzowane; niepełnosprawni , osoby starsze po „50” i młodzież bezrobotna i pracująca o niskich zarobkach do 30 roku życia.
- opracowano cele i wskaźniki, a także sposób wyboru i oceny operacji, oraz sposób ustanowienia kryteriów wyboru. Wykorzystane tu zostały dotychczasowe doświadczenia LGD oraz wskazówki zawarte w „Poradniku dla Lokalnych Grup Działania w zakresie opracowania lokalnych strategii rozwoju na lata 2014-2020”. Kryteria wyboru operacji były opracowane ze szczególnym uwzględnieniem dla grup de faworyzowanych. Został opisany sposób wyboru i oceny wniosków o przyznanie pomocy wraz z opisem procedur, regulaminów i kryteriów wyboru.
- przygotowano plan działania tj. opracowanie harmonogramu osiągania poszczególnych wskaźników produktu oraz oszacowanie efektów wdrażania LSR z wyznaczeniem kamieni milowych.
- opracowano plan komunikacji – ustalenie celów komunikacji, działań komunikacyjnych, grup, docelowych, środków przekazu oraz terminów i kosztów.
- opracowano zasady monitoringu i ewaluacji, czyli określenie zasad i procedur dokonywania ewaluacji oraz monitorowania, służące zbadaniu, czy LGD dobrze realizuje zadania wynikające z LSR.
- opisano innowacyjności i zintegrowanie w zakresie przyjętym do realizacji LSR.

II.4. Podstawowe informacje dotyczące konsultacji LSR

Okres przygotowania strategii dla LGD „MDiG” należy podzielić na trzy etapy:

1. Podsumowanie i analiza okresu aplikacyjnego 2007-2013. Pracownicy biura wraz z Zarządem przygotowali ewaluację LSR, oraz sprawozdania z jej realizacji do Instytucji wdrażających z których dane stały się wstępem do prac nad nową LSR na okres 2014-2020. W trakcie powyższych opracowań wzięto pod uwagę wiedzę i zdobyte doświadczenia pracowników, członków zarządu, Rady decyzyjnej, pozostałych członków LGD, oraz beneficjentów aplikujących w poprzednim okresie co pozwoliło na wstępne ukierunkowanie działań i przygotowanie założeń do konsultacji i spotkań społecznych.
2. Drugim istotnym działaniem było przeprowadzenie spotkań informacyjno – promocyjno - podsumowujących z realizacji PROW podejście Leader za okres aplikacyjny 2007-2013 wśród; sołtysów, radnych Rad Gmin, organizacji pozarządowych, parafii i instytucji kultury. W trakcie tych spotkań przedstawiono rodzaje poszczególnych działań wdrażających założenia LSR i zakres ich realizacji, oraz tematykę projektów współpracy i działania związane z aktywizacją i promocją w okresie 2007-2013. W trakcie tych spotkań zwrócono uwagę na osiągnięcia, ale przede wszystkim najważniejsze dla przedstawicieli LGD były przekazywane uwagi co do nowego okresu aplikacji, które wykorzystano przy tworzeniu założeń do nowej LSR.
3. Trzecim etapem najważniejszym były spotkania i konsultacje społeczne w trakcie których wypracowano cele , przedsięwzięcia i założenia nowej strategii jak również zasady jej realizacji. Na etapie tym angażowano społeczność lokalną w przygotowanie LSR z zachowanie proporcji udziału przedstawicieli sektora publicznego, społecznego, gospodarczego, oraz mieszkańców. W trakcie spotkań opracowano również diagnozę społeczno-gospodarczą, oraz rozdawano i wypełniano ankietę problemów i potrzeb i kartę pomysłów w formie papierowej. Ankiety te były również udostępnione na stronie LGD w formie elektronicznej gdzie każdy zainteresowany mógł ją wypełnić i przesłać na adres biura. Każde spotkanie było podsumowywane diagnozą, analizą i raportami, które zamieszczano na stronie LGD. W każdej gminie odbyły się spotkania konsultacyjne z czego dwa spotkania w Gminie Sułkowie i cztery spotkania w Gminie Myślenice.

W Trakcie spotkań wypracowywano założenia do LSR i wykonano analizę SWOT.
Poniżej przedstawiamy planowany i przeprowadzony harmonogram spotkań z mieszkańcami i przedstawicielami poszczególnych sektorów (społecznego, publicznego i gospodarczego)

Tabela 3. ***Harmonogram spotkań konsultacyjnych***

	Nazwa Gminy	Miejscowość / Miejsce spotkania (adres)	Termin spotkania wraz z godzinami spotkania	Planowany program spotkania
	1	2	3	4
1.	Gmina Myślenice	Bysina, 32-400 Myślenice salka przy kościele	15.09.2015r. godz. 18.30 - 21.30	1. Informacja o wdrożeniu LSR Stowarzyszenia LGD "MDiG" w kontekście procesu budowy i realizacji LSR w ramach programu Leader. 2. Rozwój lokalny w ramach inicjatywy Leader dla PROW 2014-2020. 4. Konsultacje społeczne - Budowa Lokalnej Strategii Rozwoju Stowarzyszenia LGD "MDiG" na okres 2014-2020.
2.	Gmina Myślenice	Trzemeśnia, 32-425 budynek OSP	17.09.2015r. godz. 17.00 - 20.00	
3.	Gmina Myślenice	Głogoczów budynek OSP	23.09.2015r. godz. 17.00 - 20.00	
4.	Gmina Myślenice	Myślenice, 32-400 budynek Urzędu Gminy w Myślenicach,	29.09.2015r. godz. 10.00 - 13.00	
5.	Gmina Sułkowice	32-442 Krzywaczka, Zespół Placówek Oświatowych w Krzywaczce	22.09.2015r. godz. 17.00 - 20.00	
6.	Gmina Sułkowice	Sułkowice, 32-440 Gminny Ośrodek Kultury	30.09.2015r. godz. 17.00 - 20.00	

W zaplanowanych 6 spotkaniach, konsultacjach telefonicznych i bezpośrednich w biurze b LGD wzięło udział **ponad 600 osób, oraz złożono 160 ankiet problemów i potrzeb i 96 kart pomysłów.**
Dodatkowo w dniu 22 grudnia w Myślenicach w biurze LGD odbyło się spotkanie wybranych przez uczestników spotkań konsultacyjnych przedstawicieli poszczególnych grup warsztatowych, wyłonionych we wrześniu 2015r, które to wniosły ostateczne uwagi do przygotowanej propozycji LSR przed jej przyjęciem przez Zebranie Walne LGD „MDiG". Konsultacje społeczne wyłoniły grupy de faworyzowane, które przedstawiamy w rozdziale III. Warsztaty ze społecznością lokalną wypracowały założenia strategii na nowy okres. Analiza SWOT, jaka powstała podczas konsultacji zobrazowana została w rozdziale IV.

Etap określania celów i ustalania ich hierarchizacji- po przeprowadzeniu spotkań i konsultacji, oraz wypracowaniu analizy SWOT i podsumowaniu powstało drzewo problemów i drzewo celów by w efekcie pozostawić tylko te obszary które mieszczą się w LSR. Na ty też etapie przeprowadzono analizę złożonych kart pomysłów i ankiet problemów i potrzeb z czego powstał materiał który stanowił podstawę planowania przedsięwzięć i podziału budżetu.
Etap formowania wskaźników realizacji LSR
opracowano na podstawie wypracowanych założeń w trakcie spotkań i konsultacji, oraz wśród członków Rady, Zarządu LGD, pracowników, a następnie przyjęto i zatwierdzono wśród członków walnego Zebrania LGD „MDiG" w dniu 28.12.2015roku.
Etap identyfikacji grup docelowych LSR- w trakcie spotkań, konsultacji i dyskusji wytypowano i zidentyfikowano grupy de faworyzowane. Oprócz opinii osób biorących udział w spotkaniach i konsultacjach społecznych istotnymi okazały się wcześniejsze spotkania robocze z przedstawicielami OPS, Policji, Urzędu Pracy, świetlic środowiskowych, gdzie oprócz przedstawionych statystyk uzyskano bezpośrednie informacje zebrane przez pracowników tych instytucji. Między innymi dane te pozwoliły zidentyfikować grupy de faworyzowane występujące na obszarze LGD „MDiG".

Wytypowane grupy de faworyzowane to;

1. *Osoby młode, do 30 r.ż.*
   Osoby ze zróżnicowanym wykształceniem, często zawodowym bez fachowego przygotowania, lub z wykształceniem średnim ogólnym bez przygotowania zawodowego. Osoby te mają duży problem ze odnalezieniem się na rynku pracy z powodu młodego wieku, braku przebojowości, brakiem wiary w siebie i swoje możliwości, a często śmieciowymi ofertami pracy na niskim uposażeniu i w formie dorywczej.
2. *Osoby powyżej 50 r.ż.*
   Osoby wypalone zawodowo, często ze słabszym stanem zdrowia i mniejszymi możliwościami fizycznymi. Niejednokrotnie po przejściach życiowych i z tego tytułu obarczeni brakiem wiary w siebie i swoje możliwości. Ograniczający się często do wegetacji w społeczeństwie w zróżnicowanym stopniu w tej grupie osób.
3. *Niepełnosprawni.*
   Duża grupa osób w różnym stopniu niepełnosprawności, oczekująca wsparcia przede wszystkim na rynku pracy, która pozwoli im się odnaleźć w społeczeństwie , a przede wszystkim pozwoli być samo wystarczalnym finansowo co wzmocni ich poczucie własnej wartości, a zarazem włączy ich w życie społeczne z konkretną aktywność w środowisku.

Rozdział III Diagnoza - opis obszaru i ludności

Liczba ludności na terenie obszaru LGD „MDiG" systematycznie wzrasta, co spowodowane jest dodatnim przyrostem naturalnym oraz napływem ludności z zewnątrz.

Tabela 4. Ludność i obszar

	2007	2013
Gmina Myślenice	41 214	43 106
Gmina Sułkowice	13 940	14 577
razem	55 154	57 683

III.1. Określenie grup szczególnie istotnych z punktu widzenia realizacji LSR oraz problemów i obszarów interwencji odnoszących się do tych grup

Jednym z celów LSR jest poprawa sytuacji w zakresie funkcjonowania tzw. grup defaworyzowanych ze względu na dostęp do rynku pracy zalicza się;

- Niepełnosprawnych – w trakcie spotkań konsultacyjnych wyłoniono tę właśnie grupę społeczną jako de faworyzowaną, co następnie potwierdziły dane z Gminnych ośrodków pomocy w Myślenicach i Sułkowicach. Grupa ta ma znikomy dostęp do środków utrzymania i egzystuje głównie z zasiłków opiekuńczych i celowych, co z góry przekreśla możliwości jej startu w prowadzeniu własnej działalności gospodarczej. Dlatego w ramach realizacji LSR LGD „MDiG" ma na celu stworzenie im pomocy poprzez docelowe kursy zawodowe i edukacyjne w realizowanych wnioskach. Wnioski składane do dofinansowania a biorące pod uwagę tę grupę de faworyzowaną będą uzyskiwać dodatkowe punkty za ich preferencję. Przyjęto również możliwość realizacji wniosków mających na celu działania rehabilitacyjne i zdrowotne dla niepełnosprawnych.
- osoby powyżej 50 roku życia – w trakcie spotkań konsultacyjnych wyłoniono również grupę de faworyzowaną jaką są mieszkańcy po 50 roku życia naszego obszaru. Grupa ta w oparciu o dane Powiatowego Urzędu Pracy jest najbardziej narażona na brak pracy z powodu swojego wieku, małej mobilności zawodowej (wykształcenie i doświadczenie zawodowe jedno kierunkowe), oraz

często słabego i wątłego zdrowia. Powoduje to małe zainteresowanie Pracodawców, a co za tym idzie niskie zarobki. Osoby te często po różnych doświadczeniach życiowych, i małej zdolności finansowej nie są w stanie podjąć decyzji o zmianie zawodu, lub decyzji o założeniu swojej działalności gospodarczej. Wśród tej grupy znajdują się również osoby wykluczone przez rodziny, znajomych, lub po prostu los, które żyją samotnie, nieraz w depresjach i należy im stworzyć warunki do integracji pokoleniowej i międzypokoleniowej co poprawi ich samopoczucie i byt w społeczeństwie. W ramach realizacji LSR dla powyższej grupy de faworyzowanej przyjęto również dodatkową punktację przy ocenie wniosków które SA dla nich skierowane. LSR LGD „MDiG" daje również możliwość realizowania wniosków dla osób 50+ związanych ze zdrowiem, rekreacją, kultywowaniem tradycji i edukacją.

- młodzież do 30 roku życia – w trakcie zbierania materiałów, spotkań konsultacyjnych i przygotowań do opracowania LSR LGD „MDiG" dużą uwagę zwracano na ludzi młodych do 30 roku życia. Grupa ta jest słabo przygotowana do wykonywania konkretnych zawodów, a co za tym idzie ich praca jest słabo wynagradzana. Niejednokrotnie oferty pracy są na umowy śmieciowe, a co za tym idzie nie mają oni możliwości zebrania kapitału i zbudowania pomysłu na swój własny biznes. Dlatego aby wesprzeć tę grupę uznaną w trakcie spotkań konsultacyjnych za de faworyzowaną podjęto decyzję o stworzeniu warunków do jej wsparcia po przez; szkolenia zawodowe i edukacyjne w ramach tworzonych miejsc pracy, oraz preferowanie dodatkowymi punktami wniosków dedykowanych dla ludzi młodych do 30 roku życia.

Z punktu widzenia społeczno-gospodarczego, jedną z najważniejszych kwestii jest poziom i struktura bezrobocia, która została omówiona w punkcie 3

III.2. Charakterystyka gospodarki/przedsiębiorczości

Myślenice i Sułkowice posiadają długoletnie tradycje gospodarcze. Od lat rozwija się tutaj drobne rzemiosło, usługi i handel. Nie brak jednak dużych zakładów produkcyjnych, takich jak:

- Tele-Fonika Kable S.A.,
- Cooper Standard Automotive Polska Sp.z o.o.,
- Polplast Polska,
- PlastDach Polska,
- Agro Jan Polska,
- Zeta (Jawornik),
- MebleRyś (Jawornik),
- „APIPOL-FARMA" Sp. z o.o. Przedsiębiorstwo Pszczelarsko-Farmaceutyczne,
- „Wędzonka" Zakład Uboju i Przetwórstwa Mięsnego,
- „Gubad" Wzornictwo, Produkcja, Handel Sp. z o.o.,
- Przedsiębiorstwo Budowlano-Projektowe „Kombud – Projekt",
- „Górka" Sp. z o.o.,
- Wyroby Hutnicze Grzegorz Gomulak i S-ka,
- Rejonowe Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o.,
- Przedsiębiorstwo Usług Technicznych i Realizacji Inwestycji „Raba" Sp. z o.o.,
- ZPUH „Diamsil" Sp z o.o.,
- PPH „INTER-ZOO",
- „Bosta" s.c.,
- „POL-BRUK" s.c.,
- „Drew-Farb" s.j.,
- PPHU ,,Rema" Sp. z o.o.
- „KUŹNIA" Sułkowice S.A.
- Belmeb Sp. z o.o. Izdebnik
- Fabryka Mebli RYŚ Spółka z o.o.
- Gminna Spółdzielnia „Samopomoc Chłopska" w Sułkowicach
- METALOPLAST Kraków Sp. z o.o. Sułkowice

- Producent narzędzi „JUCO” Sp. z o.o.
- Zakład Gospodarki Komunalnej Sułkowice Sp. z o.o.
- Oraz inne

Duża koncentracja podmiotów gospodarczych obserwowana jest wzdłuż drogi nr 7. Jednocześnie Myślenice i Sułkowice wraz z innymi miastami (Krakowem, Brzeskiem, Bochnią, Krzeszowicami, Skawiną, Wieliczką i Chrzanowem) tworzą tzw. Krakowski Okręg Przemysłowy. Dominującym ośrodkiem Okręgu jest Kraków, jako centrum aglomeracji krakowskiej, zaś mniejsze ośrodki satelickie są powiązane z centrum. Reprezentowane są tutaj liczne gałęzie przemysłu, w tym m.in.: przemysł spożywczy, cukrowniczy, piwny, metalurgiczny, hutniczy, chemiczny, elektromaszynowy, poligraficzny. W kontekście gospodarki samych Myślenic niezwykle istotne jest ich osadzenie w szerszym kontekście subregionalnym, który skutkuje siecią licznych powiązań i zależności, które mają wpływ na kondycję i plany rozwojowe szeroko rozumianej gospodarki Gmin. Na koniec roku 2013 na terenie obszaru LGD zarejestrowanych było 5 084 (+ 1219 z gminy Sułkowice) podmiotów gospodarki narodowej, z tego 3 063 (tj. 62%) zarejestrowanych było na terenie samego miasta, zaś pozostałe 2 021 na obszarach wiejskich Myślenic(w m. Sułkowice 579 podmiotów tj. 45,5% a pozostałe 640 na obszarach wiejskich). W ciągu ostatnich dziecięciu lat liczba zarejestrowanych podmiotów systematycznie się zwiększała (dotyczy to zarówno miast, jak i okolicznych miejscowości). Wartości te w roku 2001 wynosiły odpowiednio: 2 161 dla miasta Myślenice i 1 099 dla terenów wiejskich. Dla miasta Sułkowice391 podmiotów a dla terenów wiejskich408, tj. łącznie 799 podmiotów. W roku 2010 4 641, tj. 97,7% wszystkich przedsiębiorstw, należało do sektora prywatnego, zaś 110 (2,3%) do sektora publicznego. W Gminie Sułkowice liczba podmiotów gospodarczych sukcesywnie rośnie, a w roku 2013 zanotowano 1219 zarejestrowanych podmiotów , w tym 38 w sektorze publicznym, 1181 w sektorze prywatnym oraz jak podaje GUS, 16 w sektorze rolniczym, 278 w sektorze przemysłowym i 200 w sektorze budowlanym. Oczywiście duża dynamika przyrostu firm na terenie obszaru LGD dotyczy wyłącznie sektora prywatnego. Najwięcej przedsiębiorstw prowadzi swą działalność w zakresie handlu (sekcja G PKD 2007), a w dalszej kolejności budownictwa (sekcja F), przetwórstwa przemysłowego (sekcja C), profesjonalnej działalności, naukowej i technicznej (sekcja M), działalności transportowej (sekcja H) oraz pozostałej działalności usługowej (sekcja S). Analizując główne działy gospodarki należy stwierdzić, struktura firm nie odbiega od zasadniczych ogólnopolskich trendów, i tak wg statystyk za rok 2013 dominuje sektor usług (71% firm), w dalszej kolejności przemysł i budownictwo (27,9%), zaś listę zamykają firmy reprezentujące rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo reprezentowane zaledwie przez 1,1% firm. Także struktura wielkościowa firm jest zbieżna z ogólnymi trendami. Zdecydowanie dominują firmy mikro, często rodzinne, zatrudniające nie więcej niż 9 osób, a nierzadko jedną – dwie. Firm takich jest 95,8% wśród wszystkich zarejestrowanych na obszarze LGD (średnia dla województwa: 94,6%). Firm należących do sektora małych (zatrudnienie od 10 do 49 osób) jest 3,7% (średnia dla województwa: 4,5%), firm średnich (od 50 do 299 osób) jest 0,4% ogółu firm (średnia dla województwa: 0,8%), zaś 2 firmy zatrudniające powyżej 250 osób należą do sektora firm dużych i stanowią 0,1% wszystkich firm zarejestrowanych na terenie obszaru LGD (w województwie także 0,1%).Ważną rolę w stwarzaniu korzystnych warunków prowadzenia działalności gospodarczej oraz przyciągania nowych inwestorów do Myślenic stanowią dwie, funkcjonujące tutaj strefy przemysłowe. Są to - strefa przemysłowa „Jawornik/Polanka” z ofertą inwestycyjną o powierzchni 60 ha - w całości stanowiącą własność prywatną oraz prężnie rozwijająca się strefa przemysłowa „Dolne Przedmieście” z obszarem o dostępnej powierzchni 15,08 ha. W strefie Jawornik stworzono do tej pory ok. 1 500 miejsc pracy, zaś w strefie „Dolne Przedmieście” zatrudnienie znajduje blisko 600 osób. Na obszarze o powierzchni 3,81 ha należącym do strefy „Dolne Przedmieście” i włączonym do Katowickiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej zbudowano fabrykę Cooper Standard Automotive Polska Sp. z o.o, a kolejnymi inwestorami były firmy Polplast Polska Sp. z o.o oraz Polplast Sp. z.o.o, oraz Agro Jan Produkcja Sp z.o.o. Ważną rolę zaś dla Gminy Sułkowice stanowią lokalni inwestorzy: Producent Narzędzi „JUCO” Sp. z o.o. „KUŹNIA” Sułkowice S.A. a także inwestorzy zewnętrzni: MAXBUD, SZKLANA GÓRA Sp. z o.o., czy też Fabryka Mebli RYŚ Sp. z o.o. Zakres działań tych inwestorów oraz dynamika wzrostu miejsc pracy jest jednak znacząco niższa niż w gminie Myślenice. Niemniej istotna w tworzeniu warunków rozwoju działalności gospodarczej jest

aktywność instytucji otoczenia biznesu oraz organizacji zrzeszających tutejszych przedsiębiorców, a także system instytucjonalny ułatwiający prowadzenie działalności gospodarczej, w tym urzędy, banki itp. Jedną z ważnych instytucji o szerokim spektrum oddziaływania jest Myślenicka Agencja Rozwoju Gospodarczego (MARG), której głównymi udziałowcami są: Gmina Myślenice i Małopolska Agencja Rozwoju Regionalnego S.A. MARG Spółka. z o.o. rozpoczęła działalność w styczniu 2005 roku. Zajmuje się promowaniem i wspieraniem wszelkich inicjatyw gospodarczych mających wpływ na rozwój regionu myślenickiego, m.in. prowadząc bezpłatny Punkt Konsultacyjny dla przedsiębiorców, a także obsługując filie Małopolskiego Funduszu Pożyczkowego (MFP) i Małopolskiego Funduszu Poręczeń Kredytowych oraz Funduszu Pożyczkowego Fundacji Rozwoju Regionu Rabka. W Gminie Sułkowice liczba podmiotów gospodarczych sukcesywnie rośnie, a w roku 2013 zanotowano 1219 zarejestrowanych podmiotów , w tym 38 w sektorze publicznym, 1181 w sektorze prywatnym oraz jak podaje GUS, 16 w sektorze rolniczym, 278 w sektorze przemysłowym i 200 w sektorze budowlanym.

Wśród pozostałych instytucji należy wymienić:

- Myślenicką Izbę Pracodawców;
- Izbę Gospodarczą Ziemi Myślenickiej;
- Krakowską Kongregację Kupiecką, Oddział Terenowy Myślenice;
- Cech Rzemiosł Różnych w Myślenicach.
- Sułkowicka Izbę Gospodarczą

Wszystko to sprawia, iż wskaźnik rozwoju przedsiębiorczości liczony na koniec rok 2013 jako liczba podmiotów gospodarczych na 10 tys. osób wynosi na obszarze LGD wynosi 1 063, przy średniej dla powiatu myślenickiego wynoszącej 859 i średniej dla województwa małopolskiego wynoszącej 952. Te korzystne wskaźniki rozwoju przedsiębiorczości na terenie obydwu miast nie przekłada się jednak na sytuację lokalnego rynku pracy. Analizując dane PUP w Myślenicach za rok 2013 należy stwierdzić, iż z liczbą 1 907 zarejestrowanych bezrobotnych Myślenice znalazły się poniżej średniej dla powiatu myślenickiego. Udział zarejestrowanych bezrobotnych w ogólnej liczbie ludności w wieku produkcyjnym wyniósł Myślenicach 7,2%, natomiast w całym powiecie 6,8%.Powyższe informacje, potwierdzają, iż rozwój gospodarki i przedsiębiorczości jest jednym z priorytetów władz Gmin, które od kilku lat podejmują działania mające na celu wspieranie rozwoju, zarówno małych, jak i dużych podmiotów gospodarczych oraz przygotowywanie terenów pod nowe inwestycje, a także stworzenie jak najlepszego klimatu gospodarczego w miastach i na terenach wiejskich, gwarantującego inwestorom atrakcyjne warunki do lokowania w nim swojego kapitału. Do głównych czynników wpływających pozytywnie na powstawanie nowych i utrzymywanie się dotychczasowych inwestycji gospodarczych obszaru LGD należy zaliczyć:

- korzystne położenie przy międzynarodowej drodze europejskiej E 77;
- bliskość międzynarodowego portu lotniczego w Balicach;
- formalną przynależność oraz wynikające z tego powiązania z Krakowskim Obszarem Metropolitalnym i Krakowskim Okręgiem Przemysłowym;
- bliskość przejścia granicznego ze Słowacją;
- aktywność lokalnych instytucji wspierających rozwój gospodarczy.

Z kolei wśród czynników hamujących rozwój gospodarczy należy wskazać m.in.:

- brak szybkiego połączenia z centrum aglomeracji (kolej aglomeracyjna);
- niedostosowany do potrzeb system szkolnictwa na poziomie średnim;
- brak dobrej jakości zaplecza edukacyjnego na poziomie wyższym oraz powiązany z tym brak ośrodków badawczo-rozwojowych;
- słaba komunikacja władz samorządowych ze środowiskami gospodarczymi;
- niewystarczająca liczba terenów przeznaczonych pod inwestycje przemysłowe (zbyt duże rozdrobnienie terenów oraz nieuregulowane stany prawne nieruchomości).

Wyniki obserwacji pozwalają sądzić, że konsekwentne zdefiniowanie pożądanych (preferowanych) kierunków rozwoju gospodarczego obszaru, szczególnie w kontekście nowych możliwości, które stwarzać będzie Krakowski Obszar Metropolitalny, połączone z dalszym wsparciem dla rozwoju gospodarki, przyniesie w najbliższych latach dalszy rozwój gospodarczy tego obszaru i przyczyni się do

tworzenia nowych, atrakcyjnych miejsc pracy i zwiększania się bazy podatkowej Gmin. W trakcie spotkań konsultacyjnych mieszkańcy zwrócili uwagę preferencję i wybór wniosków o innowacyjnych technologiach co spowoduje większą konkurencyjność na rynku, a zatem równie większe zarobki dla mieszkańców w tych firmach zatrudnionych. Dlatego przy tworzeniu zasad wyboru i oceny operacji dodatkowymi punktami preferuje się wprowadzenie innowacji w gospodarce naszego obszaru.
Dodatkowym uznaniem objęto stworzenie możliwości zatrudnienia lub otwarcie własnej działalności gospodarczej dla osób, lub przez osoby do tego czasu pracujące w rolnictwie, poprze przyznanie dodatkowych punktów wnioskom preferującym te działania.

III.3. Opis rynku pracy

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego na koniec 2013 r. w Myślenicach odnotowano 8 041 osób pracujących, w Sułkowicach 1 754. Z tego w gminie Myślenice 62 % osób zatrudnionych było w sektorze prywatnym, zaś 38% w sektorze publicznym. Przeciętne wynagrodzenie na terenie powiatu myślenickiego wyniosło w 2013 roku 2917,16 zł i stanowiło 75,23 % średniej krajowej. Jednocześnie średnie wynagrodzenie w sektorze publicznym jest wyższe od średniego wynagrodzenia w sektorze prywatnym. Zgodnie z danymi GUS na koniec grudnia 2013 r. bez pracy pozostawało 2 177 osób w gminie Myślenice , co w porównaniu do roku 2010 dało przyrost liczby bezrobotnych aż o 64 osób. W gminie Sułkowice osób bezrobotnych na koniec grudnia 2013r. było 830, w porównaniu z rokiem 2010 dało przyrost bezrobotnych o 24 osoby. Stopa bezrobocia na koniec 2013 r. (liczona jako procentowy udział bezrobotnych w liczbie mieszkańców w wieku produkcyjnym) wyniosła 8% w gminie Myślenice i 8,8% w gminie Sułkowice. Na wzrost bezrobocia w obszarze LGD „MDiG"(jak i całym powiecie myślenickim) w ostatnim czasie największy wpływ miała likwidacja British American Tobacco z siedzibą w Jaworniku, w których zatrudnionych było 580 pracowników. W okresie od września 2010 do maja 2011 r. wszyscy stracili zatrudnienie.

Tabela 5. Wybrane dane o rynku pracy w 2013 r. dla gminy Myślenice i Sułkowice

	powiat	Gmina Myślenice	Gmina Sułkowice
Pracujący*	17217	8041	1 754
Bezrobotni zarejestrowani	6320	2177	830
Zarejestrowane bezrobotne kobiety w %	46,8 %	45,4 %	48,9 %
Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w %	8,0 %	8,0 %	8,8 %
Udział bezrobotnych zarejestrowanych kobiet w liczbie kobiet w wieku produkcyjnym w %	8,0 %	7,7 %	9,2 %

**dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób; bez pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie.*
Źródło: Baza danych Lokalnych GUS

Zgodnie z danymi GUS podstawowe cechy struktury bezrobotnych z Miasta i Gminy Myślenice i Gminy Sułkowice na koniec roku 2013 przedstawiały się następująco:

Tabela 6. Struktura bezrobotnych na obszarze LGD

	Gmina Myślenice	Gmina Sułkowice
Bezrobotne osoby do 30 roku życia	914	332
Bezrobotne osoby powyżej 50 roku życia	449	158
Osoby bezrobotne niepełnosprawne	95	37
Ogółem osoby bezrobotne	2177	830

W ciągu całego 2013 roku do Powiatowego Urzędu Pracy w Myślenicach wpłynęło 1 899 ofert pracy pochodzących z Gmin Powiatu, z tego z samych Myślenic i Sułkowic wpłynęło 952 ofert pracy.
Powyższa tabela potwierdza zasadność wyłonienia 3 grup de faworyzowanych dla obszaru LGD „MDiG". Rozwiązania przyjęte w LSR w konkretnym stopniu pozwolą na zwiększenie działań mających poprawę bytu i życia dla mieszkańców wpisujących się w te grupy de faworyzowane.

III.4. Przedstawienie działalności sektora społecznego, w tym integracja/rozwój społeczeństwa obywatelskiego

Dużym atutem obszaru LGD „MDIG" jest wysoki poziom kapitału społecznego, czyli sieci relacji międzyludzkich, przejawiających szeroko rozumianej działalności społeczno-kulturalnej. Należą do nich przede wszystkim Ochotnicze Straże Pożarne, Kluby Sportowe, Kola Gospodyń, Stowarzyszenia o charakterze społecznym i turystycznym, Stowarzyszenia branżowe, Stowarzyszenia i Towarzystwa promujące poszczególne gminy jak i cały region. Szczególnie dużą aktywność wykazują Kluby lub Zespoły sportowe, Ochotnicze Straże Pożarne, oraz Kola Gospodyń, które integrują większe grupy osób. Główne źródła zasilania organizacji to dotacje ze strony Urzędów Gmin oraz składki członkowskie. Liderzy i osoby zaangażowane potrzebują wsparcia szkoleniowego i merytorycznego. Istnieje duża potrzeba wsparcia kapitału społecznego co również będzie miało swoje odzwierciedlenie w Strategii. Poza formalnie działającymi organizacjami pozarządowymi na terenie objętym LSR funkcjonują jeszcze dość silne grupy nieformalne wśród których wymienić należy Koła Gospodyń Wiejskich, rady Sołeckie, zespoły młodzieżowe i dziecięce działające przy Parafiach i ośrodkach kultury. Na terenie gminy Sułkowice działa 45 organizacji pozarządowych, w gminie Myślenice ponad 120.Organizacje te w swoim zakresie działania mają bezpieczeństwo, ochrona przeciwpożarowa, ochrona środowiska, pomoc społeczna, promocja, kultura, edukacja, turystyka, sport i rekreacja., rozwój obszarów wiejskich, itp.

III.5. Wskazanie problemów społecznych, ze szczególnym uwzględnieniem problemów ubóstwa i wykluczenia społecznego oraz skali tych zjawisk

Podczas spotkań warsztatowych przeprowadzonych w obydwu gminach LGD oraz z analizy nadesłanych ankiet wyłoniono szereg problemów społecznych istniejących na obszarze LGD. Najczęściej wskazywanym problemem był brak pracy i niskie zarobki - tę odpowiedź wybierało ponad 3/4 wszystkich badanych. Relatywnie często wskazywano również na problemy z infrastrukturą drogową (drogi, mosty, parkingi, chodniki), oraz uzależnienia od alkoholu i innych używek , wymieniano również zbyt małą liczbę miejsc rozrywki i rekreacji , sportu, oraz problemy ze służbą zdrowia, wskazywano zbyt małą liczbę placówek kulturalnych, problemy z funkcjonowaniem urzędów (duża odległość ARMiR),bariery architektoniczne dla niepełnosprawnych, brak ofert spędzania wolnego czasu dzieci, młodzieży i starszych na obszarach wiejskich. W trakcie spotkań podnoszono również problem bezpieczeństwa, co znalazło odzwierciedlenia w przedsięwzięciach mających na celu ich poprawę (monitoring, oświetlenie uliczne ze źródeł odnawialnych itp.)
Analiza sieci obiektów kulturalnych w gminach Myślenice i Sułkowice, wskazuje, że ilość świetlic, domów kultury i bibliotek jest niewystarczająca, przykładowo w każdej gminie działa gminny ośrodek kultury, ale znajduje się on w jednej miejscowości, a pozostałe mają utrudniony dostęp do kultury. Na wioskach funkcjonuje tylko kilka świetlic wiejskich na ponad dwadzieścia miejscowości. Istotnym problemem jest kwestia braku wystarczającej ilość zajęć świetlicowych i oferty (szczególnie dla młodzieży gimnazjalnej i seniorów). Dlatego w ramach realizacji LSR stworzono możliwość realizacji przedsięwzięć mających na celu; doposażenie istniejących obiektów, budowa miejsc integracji, budowa i przebudowa świetlic, rozbudowa obiektów, odtworzenie obiektów z wieloletnimi tradycjami, oraz tworzenie miejsc integracji. Liczba osób korzystających z pomocy społecznej na terenie gmin objętych LSR w roku 2013 wyniosła w gminie Myślenic 2163 osoby, w gminie Sułkowice 1141 osób. 1175 gospodarstw zostało objętych wsparciem pomocy społecznej na obszarze LGD.

Udział osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem na tle powiatu i województwa przedstawiony został w poniższej tabelce.

Tabela 7. Udział osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej.

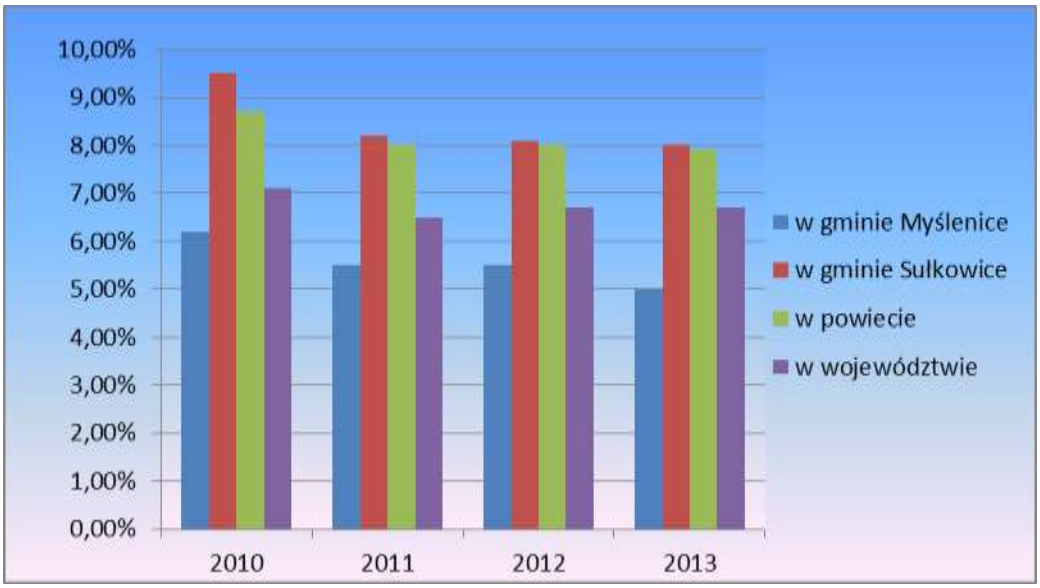

Źródło: opracowanie własne

Główne powody ubiegania się o przyznanie pomocy to: Bezrobocie, Ubóstwo, Niepełnosprawność lub długotrwała choroba, Alkoholizm, Niezaradność życiowa, Bezdomność. W sposób bardzo równomierny wskazano jednoznacznie na grupy, które w obecnej sytuacji mają utrudniony dostęp do rynku pracy. Dlatego też na potrzeby niniejszej strategii oraz w celu wyeliminowania tych nierówności Lokalna Grupa Działania wskazuje, że grupami de faworyzowanymi w stosunku dostępu do rynku pracy są:

1. *Osoby młode, do 30 r.ż.*
   Osoby ze zróżnicowanym wykształceniem, często zawodowym bez fachowego przygotowania, lub z wykształceniem średnim ogólnym bez przygotowania zawodowego. Osoby te mają duży problem ze odnalezieniem się na rynku pracy z powodu młodego wieku, braku przebojowości, brakiem wiary w siebie i swoje możliwości, a często śmieciowymi ofertami pracy na niskim uposażeniu i w formie dorywczej.
2. *Osoby powyżej 50 r.ż.*
   Osoby wypalone zawodowo, często ze słabszym stanem zdrowia i mniejszymi możliwościami fizycznymi. Niejednokrotnie po przejściach życiowych i z tego tytułu obarczeni brakiem wiary w siebie i swoje możliwości. Ograniczający się często do wegetacji w społeczeństwie w zróżnicowanym stopniu w tej grupie osób.
3. *Niepełnosprawni.*
   Duża grupa osób w różnym stopniu niepełnosprawności, oczekująca wsparcia przede wszystkim na rynku pracy, która pozwoli im się odnaleźć w społeczeństwie , a przede wszystkim pozwoli być samo wystarczalnym finansowo co wzmocni ich poczucie własnej wartości, a zarazem włączy ich w życie społeczne z konkretną aktywność w środowisku.

Osoby niepełnosprawne dodatkowo są grupą bezrobotnych, która z roku na rok rośnie.

III.6. Wykazanie wewnętrznej spójności obszaru LSR

Geograficzne czynniki spójności LGD „MDiG":
- gminy wchodzące w skład LGD „MDiG" położone są w całości na terenie powiatu myślenickiego
- cały obszar LGD „MDiG" należy do IV strefy klimatycznej w Polsce.
- cały obszar LGD „MDiG" cechuje mocno urozmaicona rzeźba terenu.
- na całym obszarze LGD „MDiG" znajdują się liczne góry, pagórki i doliny, potoki i rzeki.
- Gminy są połączone drogami nr; E-7, 52, 955 i wspólną siecią komunikacyjna prywatnych przewoźników.

Przyrodnicze czynniki spójności LGD „MDiG" :
- gminy LGD spaja kompleks leśny, stanowiący podstawę spójności obszaru, a jednocześnie będący inspiracją zawiązania i nazewnictwa LGD „MDiG". Kompleks posiada podobne, cechy środowiskowe na całym obszarze.
- na terenie obydwu gmin LGD występują obiekty cenne przyrodniczo
- cały obszar LGD charakteryzuje się czystym środowiskiem i korzystnym Agro klimatem, poza oddziaływaniem zakładów przemysłowych.

Historyczne i kulturowe czynniki spójności LGD „MDiG"
- historyczny dialekt małopolski obejmujący obydwie gminy LG
- tradycje rzemieślnicze, nawzajem się uzupełniające (kowalstwo, kamieniarstwo, bednarstwo itp.)
- na całości obszaru kultywowane są i szerzą się te same tradycje i zwyczaje kulturowe, tj. pielgrzymowanie, kolędowanie, dożynki, obyczaje wielkanocne i zwyczaje związane z pracą w rolnictwie i innych sektorach na obszarze.

Najcenniejsze zabytki występujące na obszarze LGD „MDiG" to; drewniany Kościółek z XVII wieku w Trzemeśni, drewniany kościołek w Krzyszkowicach z końca XIX wieku, zabytkowy murowany z kamienia kościołek św. Jakuba w Myślenicach na Stradomiu z XV wieku, murowany kościół N.M.P. w Myślenicach z XVIII wieku, cmentarz wojenny z okresu I wojny światowej w Drogini – Banowicach, Zabytkowa Szkoła w Sułkowicach z końca XIX wieku, obiekt cmentarny z zabytkową Kaplicą w Krzywaczce z XIX wieku, pomnik Sanguszki w Harbutowicach z początku XX wieku, stara kuźnia w Sułkowicach, Dom Grecki w Myślenicach, zabytkowy budynek Obońskich w Myślenicach, zamczysko w Myślenicach pod Ukleiną, stara plebania z początku 20 wieku w Trzemeśni. Większość tych zabytków ze szczególnym uwzględnieniem drewnianych kościółków, cmentarzy, kapliczek i figur przydrożnych, starych budynków i obiektów architektury wymagają odrestaurowania.

Rozdział IV. Analiza SWOT

Celem opracowania analizy SWOT było zestawienie diagnozy obszaru oraz opinii mieszkańców gmin objętych działaniem LGD „MDIG" dotyczących zasadniczych wątków, w tym najważniejszych do zrealizowania w perspektywie 2014-2020 celów, w kontekście rozwoju regionu. Poniższa analiza została przeprowadzona w oparciu o spotkania informacyjne i konsultacyjne z trenu gmin Sułkowice i Myślenice. Wyłoniony zespół z osób biorących udział w spotkaniach wraz z przedstawicielami Zarządu i pracownikami biura opracował docelową analizę SWOT dla całego obszaru LGD „MDiG"

Tabela 8. ***ANALIZA SWOT***

S (Mocne strony)	odniesienie do diagnozy	W (Słabe strony)	odniesienie do diagnozy
• lokalizacja – bliskość dużych miast: Krakowa, Zakopanego, Oświęcimia, Wadowic, • bliskość miejsc i tras pielgrzymkowych – Kalwaria Zebrzydowska, Myślenice, Siepraw, Wadowice, Łagiewniki, Szlak Papieski, • rozwinięta sieć drogowa o charakterze krajowym i międzynarodowym (drogi krajowe nr 7 i nr 52), • łatwy dostęp do rynku zbytu dla produktów ekologicznych (Kraków),	Rozdz. I. 2	• niedostateczna ilość infrastruktury rekreacyjno-turystycznej (np. szlaki turystyczne, ścieżki rowerowe, oznakowanie szlaków turystycznych, zagospodarowanie Jeziora Dobczyckiego, brak miejsc do plażowania, • niska jakość promocji turystycznej obszaru, słaby dostęp do informacji turystycznej, • niska świadomość ekologiczna mieszkańców,	Rozdz. I. 3
• walory przyrodnicze i krajobrazowe – lasy, rzeki, • atrakcyjność turystyczna obszaru (Beskid Makowski, Beskid Niski, Pogórze Makowskie, Jezioro Dobczyckie, Zarabie), • atrakcyjna przestrzeń dla turystyki konnej, rowerowej, pieszej i narciarstwa biegowego,	Rozdz. I. 3	• kurczący się rynek pracy, silna konkurencja ze strony dużych podmiotów gospodarczych (szczególnie w handlu), • brak miejsc pracy i bezrobocie strukturalne,	Rozdz. III.3
		• niedostateczne dofinansowanie organizacji pozarządowych,	Rozdz. III.4
• duża aktywność społeczna (rozwój kół, stowarzyszeń, organizacji pozarządowych, aktywność liderów lokalnych) i gospodarcza mieszkańców (duża liczba podmiotów gospodarczych w stosunku do liczby mieszkańców), • liczne zespoły regionalne, lokalne zwyczaje i obrzędy charakterystyczne dla	Rozdz. III. 4	• postępująca degradacja i erozja zabytków i kapliczek przydrożnych, zły stan cmentarzy komunalnych,	Rozdz. III. 6

terenu gminy, • kultywowanie tradycji ludowych, prężnie działające koła gospodyń		• słaba współpraca pomiędzy JST a sektorem gospodarczym, • niski poziom przedsiębiorczości u osób młodych, zwłaszcza absolwentów szkół, duży odsetek pozostających bez pracy), • małe zróżnicowanie kierunków działalności przedsiębiorców,	Rozdz. III. 2
		• brak aktywizacji zawodowej osób powyżej 50 roku życia,	Rozdz. III.1
• cenne zabytki kultury i sztuki (kościoły, kapliczki, kuźnie, szlak figur przydrożnych), • silnie zakorzenione tradycje ludowe – produkty lokalne, kultywowanie ginących zawodów, • tradycje rzemieślnicze – kowalstwo na terenie gminy Sułkowice,	Rozdz.III. 6	• niewystarczająca baza turystyczna i gastronomiczna, • zła jakość infrastruktury drogowej – brak chodników, poboczy, przystanków autobusowych, oświetlenia, właściwego oznakowanie dróg, • brak ośrodków kultury na obszarach wiejskich i na przedmieściach miast; niedoposażenie istniejących obiektów, • niski poziom i/lub niedobór infrastruktury oświatowej i społecznej dla dzieci i młodzieży (żłobki, świetlice, place zabaw), • brak i niska jakość infrastruktury sportowej i rekreacyjnej, w szczególności przy szkołach, brak możliwości zapewnienia kadry na tych obiektach, • brak zorganizowanych bezpłatnych zajęć dla dzieci i młodzieży, • brak świetlic wiejskich i zaplecza sportowego • brak infrastruktury społecznej dla osób starszych (dom pobytu dziennego dla seniora, kluby seniora), • brak odpowiedniej infrastruktury społecznej dla osób bezdomnych oraz uzależnionych od alkoholu (np. noclegownia, izba wytrzeźwień),	

• istniejące strefy przemysłowe (gospodarcze), • aktualne plany zagospodarowania przestrzennego, nowe tereny mieszkaniowe, przemysłowe, inwestycyjne, • wysoki poziom przedsiębiorczości mieszkańców, • wysoka absorbcja środków UE w poprzednim okresie programowania,	Rozdz.III. 2	• istniejące bariery architektoniczne dla osób niepełnosprawnych, • brak działań związanych z integracją międzypokoleniową/społeczną pomiędzy dziećmi/młodzieżą i osobami starszymi, • brak monitoringu w centrach wsi – brak poczucia bezpieczeństwa, • brak schroniska dla zwierząt, • brak punktów skupu płodów rolnych, • mała liczba gospodarstw agroturystycznych, • upadające rolnictwo, • brak sklepów ze zdrową żywnością, • słaba oferta turystyczna i agroturystyczna i jej niewystarczająca promocja • brak obsługi turystów w prawdziwych gospodarstwach agroturystycznych • ograniczona dostępność do lekarzy – specjalistów, • brak dostępu dzieci do specjalistów takich jak logopeda, psycholog, • brak bezpłatnych dostępności do badań specjalistycznych	Rozdz. III. 5
• działania na rzecz wykluczenia społecznego i aktywizacji osób objętych wsparciem przez OPS,	Rozdz.III. 5		
O (Szanse)	**Odniesienie do diagnozy**	**T (Zagrożenia)**	**Odniesienie do diagnozy**
• wykorzystanie położenia geograficznego, infrastruktury drogowej o znaczeniu krajowym i międzynarodowym (bliskość dużych miast i popularnych ośrodków) i istniejących walorów przyrodniczych oraz infrastruktury turystycznej/rekreacyjnej,	Rozdz. I.2	• wzrastający poziom bezrobocia, • brak nowych miejsc pracy, • migracja zarobkowa osób młodych (wyjazdy za granicę),	Rozdz. III.3
• rozwój turystyki, w tym weekendowej, przy wykorzystaniu tradycji obszaru oraz lokalnych atrakcji turystycznych (np. Zalew Dobczycki) • poprawa jakości infrastruktury sportowej i turystycznej	Rozdz. III.3	• malejąca aktywność mieszkańców,	Rozdz. III.4

• migracja mieszkańców na obszar LGD,	Rozdz. III.0	• brak integracji ludności napływowej	Rozdz. III.0
• aktywizacja wspólnot lokalnych, mieszkańców i przedsiębiorców, lokalnych organizacji,	Rozdz. III.4	• niedostateczna infrastruktura drogowa i techniczna oraz komunikacyjna (brak oświetlenia, chodników, dróg, niewystarczająca liczba połączeń transportu publicznego) oraz pogarszający się stan infrastruktury istniejącej, • wzrost ilości turystów i przyjezdnych powodujący zwiększenie zanieczyszczenia środowiska naturalnego (śmieci, pojazdy mechaniczne pojawiające się w górach),	Rozdz. III.2
• rozwój wsparcia dla działalności podtrzymujących tradycje lokalne, w tym kreowanie produktu lokalnego, • wykorzystanie tradycji kowalskich w celu stworzenia wioski tematycznej, • wykorzystanie bogatych tradycji kowalskich poprzez organizację targów o zasięgu regionalnym, • festyny i zawody kowali jako atrakcje turystyczne, • występy i imprezy folklorystyczne jako oferta dla turystów,	Rozdz. III.6		
• wykorzystanie środków zewnętrznych na rozwój obszaru LGD, • informatyzacja obszaru (poprawa dostępu do Internetu i zdolności jego wykorzystania, • rozwój sieci opieki nad dziećmi, • rozwój miejsc przeznaczonych na prowadzenie nieodpłatnych zajęć dla dzieci, warsztatów dla różnych grup wiekowych, • wzrost liczby ofert oświatowych (szkoły, placówki pozaszkolne, filie uczelni wyższych), • wzrost zapotrzebowania na produkty lokalne, ekologiczne, • możliwości rozwoju turystyki kulturowej obszarów wiejskich (turystyka wiejsko – kulturowa), • rozwój sprzedaży bezpośredniej, w tym zdrowej żywności i wyrobów regionalnych, • rozwój postaw ekologicznych – podnoszenie świadomości ekologicznej, inwestycji w OZE, • poprawa stanu zdrowia mieszkańców – rozwój usług medycznych (logopeda, fizjoterapia, stomatologia), • edukacja – rozwijanie zainteresowań, • poprawa bezpieczeństwa na drogach	Rozdz. III.5	• wzrost natężenia ruchu samochodowego powodujący zmniejszenie bezpieczeństwa na drogach, • dewastacja środowiska naturalnego, • zmiany klimatyczne (np. susze, powodzie) wpływające na rolnictwo, • malejące nakłady finansowe na kulturę, • bariery architektoniczne dla osób niepełnosprawnych i starszych, • rosnąca liczba osób zagrożonych wykluczeniem społecznym (osoby młode poniżej 30 roku życia i osoby starsze, brak ofert zagospodarowania wolnego czasu oraz opieki nad nim), • wykluczenie cyfrowe, • starzenie się społeczeństwa, • rosnące patologie społeczne (przemoc domowa, alkoholizm, narkomania), • niestabilny system prawny, podatkowy, rosnąca biurokracja, • zmniejszające się poczucie bezpieczeństwa, • skomplikowane procedury pozyskiwania środków	Rozdz. III.5

• poprawa stanu środowiska naturalnego – czyste powietrze, infrastruktura OZE i wodno-ściekowa, • wzrastająca atrakcyjność gmin pod kątem zamieszkania, zatrudnienia i prowadzenia działalności gospodarczej (strefy), • rozwój przedsiębiorczości wielokierunkowej (wielobranżowej), rozwój szkoleń zawodowych, programów staży i praktyk, • nawiązywanie współpracy pomiędzy przedsiębiorcami i osiągnięcie efektu synergii w działalności gospodarczej, • poprawa współpracy z instytucjami zewnętrznymi na rzecz rozwoju obszaru LGD (RZGW i Lasy Państwowe),	Rozdz. III.2		

Wnioski nasuwające się z analizy SWOT

W analizie SWOT dla obszaru LGD „MDiG" zawarte zostały stwierdzenia wynikające z diagnozy obszaru LSR których dokonano poprzez partycypacyjne metody umożliwiające określenie jasnych , mierzalnych i klarownie określonych dwóch celów ogólnych, które się wzajemnie uzupełniają oraz czterech celów szczegółowych. W pierwszej grupie problemów i oczekiwań zwrócono uwagę na słabo rozwiniętą infrastrukturę turystyczną , agroturystyczną, sportową , rekreacyjną, oraz niewystarczającą infrastrukturę techniczną. Zwrócono uwagę na degradację cennych walorów historycznych i kulturowych obszaru. Jako szansę i atut do rozwoju przyjęto duży liczbę organizacji działającą na obszarze, zwarte środowiska kultywujące tradycje, duże zaangażowanie społeczeństwa, oraz bliskość Krakowa, strefy przemysłowe w okolicach Myślenic, bliskość Zakopianki, zalew dobczycki, zalew sułkowicki, oraz cenne walory przyrodnicze i kulturowe obszaru. Drugim problemowym aspektem było zdecydowane oczekiwanie poprawy życia mieszkańców poprzez tworzenie nowych miejsc pracy, oraz wsparcie istniejących, co pozwoliłoby na zwiększenie dochodów ludności na obszarze LGD, co za tym idzie jak podkreślano- zwiększenie zarobków miejscowej ludności co miałoby znaczący wpływ na jakość życia mieszkańców ich zdolność finansową, a w konsekwencji podejmowanie wyzwań związanych z samo zatrudnieniem i wpływem mieszkańców na poziom bytu społeczeństwa. Ważnym aspektem było zwrócenie uwagi na konkurencyjność i innowacje w gospodarce. W trakcie analizy pokazała się zdecydowana troska o poprawę stanu środowiska naturalnego i potrzebę podnoszenia świadomości ekologicznej i kulturowej. Różnice i kontrowersje pokazane w analizie pozwoliły również zdiagnozować trzy grupy de faworyzowane dla obszaru LGD „MDiG". Ważnym wyzwaniem była sfera zwiększonej aktywności społecznej mieszkańców. Aktywność przeciwdziała negatywnym zjawiskom społecznym i środowiskowym. Wszystkie przedstawione aspekty się przenikają wzajemnie i jak stwierdzono wsparcie którejkolwiek dziedziny zdecydowanie wpłynie na poprawę życia mieszkańców obszaru LGD „MDiG".

Rozdział V Cele i wskaźniki

Proces formułowania celów ogólnych, celów szczegółowych i przedsięwzięć dla potrzeb LSR opierał się o analizę SWOT oraz analizę diagnozy obszaru LSR. Dokumentami źródłowymi były dane statystyczne GUS, dane statystyczne, którymi dysponowały jednostki samorządu terytorialnego oraz ankiety złożone podczas procesu tworzenia i konsultowania LSR. W oparciu o powyższe dane wskazane zostały potencjalne kierunki interwencji w ramach lokalnej strategii rozwoju. Cele LSR zostały sformułowane z wykorzystaniem „metody problemowej". Poniżej zamieszczono matrycę powiązań obrazującą powiązania pomiędzy wykonaną diagnozą, czynnikami wywodzącymi się z analizy SWOT a celami i wskaźnikami zaplanowanymi do zrealizowania w ramach LSR.

V.1. Cele ogólne, cele szczegółowe i przedsięwzięcia

*Tabela 9**V.1. Cele ogólne, cele szczegółowe i przedsięwzięcia***

1.0	CEL OGÓLNY	Tworzenie warunków do rozwoju przedsiębiorczości, współpracy międzysektorowej i budowa różnorodności gospodarczej z wykorzystaniem potencjału obszaru i mieszkańców				
1.1	Cel szczegółowy	Wsparcie przedsiębiorców w tworzeniu i utrzymaniu miejsc pracy				
		Wskaźniki oddziaływania dla celu ogólnego	Jednostka miary	stan początkowy 2014 Rok	plan 2022 Rok	Źródło danych / Sposób pomiaru
W1.0	Wzrost średniego dochodu gmin z obszaru LGD na 1 mieszkańca		PLN	1 022,26	1 073,37	GUS/dane statystyczne
		Wskaźniki rezultatu dla celów szczegółowych	Jednostka miary	stan początkowy 2015 Rok	plan 2022 Rok	Źródło danych / Sposób pomiaru

w1.1	Wsparcie przedsiębiorców w tworzeniu i utrzymaniu miejsc pracy	Liczba utworzonych miejsc pracy		os	0	27	LGD/badania własne, beneficjenci (sprawozdania)

Przedsięwzięcia		Grupy docelowe	Sposób realizacji (konkurs, projekt granty, operacja własna, projekt współpracy, aktywizacja itp.)	Wskaźniki produktu				
				nazwa	jednostka miary	wartość początkowa 2015 Rok	wartość końcowa 2020 Rok	Źródło danych / Sposób pomiaru
1.1.1	Wsparcie finansowe dla prowadzących własną firmę i chcących rozpocząć działalność gospodarczą	mieszkańcy, przedsiębiorcy	konkurs,	Liczba operacji polegających na utworzeniu nowego przedsiębiorstwa	szt.	0	15	LGD/badania własne, beneficjenci (sprawozdania)
				Liczba operacji polegająca na rozwoju istniejącego przedsiębiorstwa	szt.	0	10	LGD/badania własne, beneficjenci (sprawozdania)
1.1.2	Wdrażanie innowacji w przedsiębiorstwach	mieszkańcy, przedsiębiorcy	konkurs,	Liczba operacji ukierunkowanych na innowacje	szt.	0	2	LGD/badania własne, beneficjenci (sprawozdania)
SUMA				27				

2.0	CEL OGÓLNY	Inwestowanie w sferę społeczną zapewniającą rozwój mieszkańców, oraz promocję obszaru z poszanowaniem tradycji, dziedzictwa kulturowego, ekologii, rekreacji dla podnoszenia jakości życia mieszkańców				
2.1	Cele szczegółowe	Poprawa stanu infrastruktury kulturalnej, społecznej, edukacyjnej, rekreacyjno-turystycznej dla poprawy życia mieszkańców				
2.2		Promocja obszaru i aktywizacja społeczna mieszkańców w tym osób zagrożonych wykluczeniem społecznym				
2.3		Dbałość o stan środowiska naturalnego i promowanie postaw proekologicznych oraz zachowanie i promocja dziedzictwa kulturowego				
		Wskaźniki oddziaływania dla celu ogólnego	Jednostka miary	stan początkowy 2014 Rok	plan 2022 Rok	Źródło danych / Sposób pomiaru
W2.0	Wzrost dochodów gmin z obszaru LGD z tytułu dochodów z PIT		PLN	2 469	2 592	GUS/dane statystyczne
		Wskaźniki rezultatu dla celów szczegółowych	Jednostka miary	stan początkowy 2015 Rok	plan 2023 Rok	Źródło danych / Sposób pomiaru
W2.1	Poprawa stanu infrastruktury kulturalnej, społecznej, edukacyjnej,	liczba instytucji i grup zainteresowań objętych wsparciem	szt.	0	45	LGD/badania własne, beneficjenci (sprawozdania)

	rekreacyjno-turystycznej dla poprawy życia mieszkańców	liczba nowych i odtworzonych obiektów z tradycjami	szt.	0	3	LGD/badania własne, beneficjenci (sprawozdania)
		Wzrost liczby osób korzystających z obiektów infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej.	os	0	22 000	LGD/badania własne, beneficjenci (sprawozdania)
w2.2	Promocja obszaru i aktywizacja społeczna mieszkańców w tym osób zagrożonych wykluczeniem społecznym	liczba osób które otrzymały wsparcie po uprzednim udzieleniu indywidualnego doradztwa w zakresie ubiegania się o wsparcie na realizację LSR, świadczonego w biurze LGD	os	0	50	LGD/badania własne, listy doradztw
		Liczba osób uczestniczących w spotkaniach informacyjno-konsultacyjnych	os	0	576	LGD/badania własne, listy obecności
		Liczba osób zadowolonych ze spotkań przeprowadzonych przez LGD	os	0	403	LGD/badania własne, (ankiety)
		Liczba osób objętych działaniami	os	0	50 000	LGD/badania własne, beneficjenci (sprawozdania)
		liczba projektów wykorzystujących lokalne zasoby: przyrodnicze, kulturowe, historyczne, turystyczne, produkty lokalne	szt.	0	16	LGD/badania własne, listy obecności, beneficjenci (sprawozdania)

		liczba projektów skierowanych do następujących grup docelowych: przedsiębiorcy, grupy defaworyzowane (określone w LSR), młodzież, turyści i inne	szt.	0	50	LGD/badania własne, beneficjenci (sprawozdania)
w2.3	Dbałość o stan środowiska naturalnego i promowanie postaw proekologicznych oraz zachowanie i promocja dziedzictwa kulturowego	liczba osób objętych działaniami z zakresu dbałości o środowisko naturalne i ekologii	os	0	12 000	LGD/badania własne, beneficjenci (sprawozdania)
		Wzrost liczby osób odwiedzających zabytki i obiekty	os	5920	6216	LGD/badania własne, beneficjenci (sprawozdania) GUS

Przedsięwzięcia		Grupy docelowe	Sposób realizacji (konkurs, projekt grantowy, operacja własna, projekt współpracy, aktywizacja itp.)	Wskaźniki produktu				
				nazwa	jednostka miary	wartość		Źródło danych / Sposób pomiaru
						początkowa 2015 Rok	końcowa 2023 Rok	
2.1.1	Wsparcie finansowe grup zainteresowań lub organizacja czasu wolnego	mieszkańcy, i grupy zainteresowań, grupy defaworyzowane	projekty grantowe,	Liczba podmiotów działających w sferze kultury	szt.	0	21	LGD/badania własne, beneficjenci (sprawozdania)
2.1.2	Rozbudowa lub odtworzenie obiektów z tradycjami lub rzemiosłem	mieszkańcy, turyści i grupy zainteresowań	konkurs,	Liczba rozbudowanych lub odtworzonych obiektów	szt.	0	3	LGD/badania własne, beneficjenci (sprawozdania)

2.1.3	Budowa lub budowa wraz z doposażeniem miejsc integracji, rekreacji i wypoczynku	mieszkańcy, turyści i grupy zainteresowań, grupy defaworyzowane	konkurs, projekty grantowe	Liczba nowych lub zmodernizowanych obiektów infrastruktury turystycznej, rekreacyjnej	szt.	0	15	LGD/badania własne, beneficjenci (sprawozdania)
2.1.4	Utworzenie ścieżek rekreacyjnych lub dydaktycznych lub miejsc służących turystyce lub oznakowanie szlaków turystycznych lub obiektów historycznych lub przysiółków	mieszkańcy, turyści	projekty grantowe	Liczba wybudowanych ścieżek rekreacyjnych lub dydaktycznych lub miejsc służących turystyce lub liczba oznakowanych szlaków turystycznych lub obiektów historycznych lub przysiółków	szt.	0	10	LGD/badania własne, listy doradztwa,
2.2.1	Szkolenia, doradztwo, spotkania informacyjne dla instytucji, mieszkańców, pracowników i organów LGD	mieszkańcy, instytucje, organizacje, pracownicy i organy LGD	aktywizacja, koszty bieżące	Liczba podmiotów którym udzielono indywidualnego doradztwa	szt.	0	600	LGD/badania własne, listy obecności, certyfikaty,

		pracownicy LGD	aktywizacja, koszty bieżące	Liczba osobodni szkoleń dla pracowników LGD	szt.	0	12	LGD/badania własne, certyfikaty,
		organy LGD	aktywizacja, koszty bieżące	Liczba osobodni szkoleń dla organów LGD	szt.	0	6	LGD/badania własne, certyfikaty
2.2.2	Promowanie obszaru lub jego walorów poprzez kultywowanie, lub odtwarzanie lub wsparcie lokalnej tradycji lub twórczości lub wydawanie opracowań lub publikacji lub promocja w Internecie lub spotkania lub imprezy promocyjne	mieszkańcy, turyści i grupy zainteresowań	aktywizacja, koszty bieżące, projekty grantowe, projekty współpracy	Liczba spotkań informacyjno-konsultacyjnych LGD z mieszkańcami	szt.	0	48	LGD/badania własne, beneficjenci (sprawozdania)
				Liczba opracowanych publikacji promocyjnych lub liczba spotkań promujących obszar lub jego walory lub liczba imprez promocyjnych	szt.	0	28	LGD/badania własne, beneficjenci (sprawozdania)
				Liczba działań mających na celu promowanie lub kultywowanie lub odtwarzanie lub wsparcie lokalnej tradycji lub twórczości	szt.	0	6	LGD/badania własne, beneficjenci (sprawozdania)

				Liczba przygotowanych projektów współpracy	szt.	0	2	LGD/badania własne,
				Liczba LGD uczestniczących w projektach współpracy	szt.	0	4	LGD/badania własne,
				Liczba zrealizowanych projektów współpracy w tym projektów współpracy międzynarodowej	szt.	0	2	LGD/badania własne,
2.3.1	Kampanie lub akcje promujące działania proekologiczne lub zdrowotne	mieszkańcy, grupy defaworyzowane	aktywizacja, koszty bieżące	Liczba kampanii lub akcji lub działań proekologicznych lub zdrowotnych	szt.	0	3	LGD/badania własne, beneficjenci (sprawozdania)
2.3.2	Ochrona lub rewitalizacja zabytków lub ich remonty lub konserwacja	mieszkańcy, turyści	projekty grantowe, konkurs	Liczba zabytków poddanych pracom konserwatorskim lub restauratorskim w wyniku wsparcia otrzymanego w ramach realizacji LSR	szt.	0	5	LGD/badania własne, beneficjenci (sprawozdania)
SUMA							**759**	

*Tabela 10***V.2. Matryca powiązań**

Zidentyfikowane problemy/ wyzwania społeczno-ekonomiczne	Cel ogólny	Cele szczegółowe	Planowane przedsięwzięcia	Produkty	Rezultaty	Oddziaływania	Czynniki zewnętrzne mające wpływ na realizację działań i osiągnięcie wskaźników
Słabe wsparcie merytoryczno-finansowe dla osób prowadzących działalność gospodarczą (mikro przedsiębiorców) Niewystarczająca ilość miejsc pracy Niski poziom przedsiębiorczości u osób młodych, zwłaszcza absolwentów szkół, duży odsetek pozostających bez pracy Mała różnorodność działalności gospodarczej	**Tworzenie warunków do rozwoju przedsiębiorczości, współpracy międzysektorowej i budowa różnorodności gospodarczej z wykorzystaniem potencjału obszaru i mieszkańców.**	Wsparcie przedsiębiorców w tworzeniu i utrzymaniu miejsc pracy	1.1.1 Wsparcie finansowe dla prowadzących własną firmę lub chcących rozpocząć działalność gospodarczą	Liczba operacji polegających na utworzeniu nowego przedsiębiorstwa	Liczba utworzonych miejsc pracy	Wzrost średniego dochodu gmin z obszaru LGD na 1 mieszkańca	Konkurencja ze strony sąsiednich obszarów
				Liczba operacji polegająca na rozwoju istniejącego przedsiębiorstwa			
			1.1.2 Wdrażanie innowacji w przedsiębiorstwach	Liczba operacji ukierunkowanych na innowacje			

Zidentyfikowane problemy/ wyzwania społeczno-ekonomiczne	Cel ogólny	Cele szczegółowe	Planowane przedsięwzięcia	Produkty	Rezultaty	Oddziaływania	Czynniki zewnętrzne mające wpływ na realizację działań i osiągnięcie wskaźników
Niski poziom i/lub niedobór infrastruktury oświatowej i społecznej dla dzieci i młodzieży	Inwestowanie w sferę społeczną zapewniającą rozwój mieszkańców, oraz promocję obszaru z poszanowaniem tradycji, dziedzictwa kulturowego, ekologii, rekreacji dla podnoszenia jakości życia mieszkańców	Poprawa stanu infrastruktury kulturalnej, społecznej, edukacyjnej, rekreacyjno-turystycznej dla poprawy życia mieszkańców	2.1.1 Wsparcie finansowe grup zainteresowań lub organizacja czasu wolnego	Liczba podmiotów działających w sferze kultury	Liczba instytucji i grup zainteresowań objętych wsparciem	Wzrost dochodów gmin z obszaru LGD z tytułu dochodów z PIT	Kryzys gospodarczy
Niedostateczna ilość infrastruktury rekreacyjno-turystycznej i słaby dostęp do informacji turystycznej Brak odpowiedniej infrastruktury kulturowej Niewystarczająca infrastruktura sportowa i rekreacyjna			2.1.2 Rozbudowa lub odtworzenie obiektów z tradycjami lub rzemiosłem	Liczba rozbudowanych lub odtworzonych obiektów	Liczba nowych i odtworzonych obiektów z tradycjami lub rzemiosłem		

			2.1.3 Budowa lub budowa wraz z doposażeniem miejsc integracji, rekreacji i wypoczynku	Liczba nowych lub zmodernizowanych obiektów infrastruktury turystycznej, rekreacyjnej	Wzrost liczby osób korzystających z obiektów infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej		
			2.1.4 Utworzenie ścieżek rekreacyjnych lub dydaktycznych lub miejsc służących turystyce lub oznakowanie szlaków turystycznych lub obiektów historycznych lub przysiółków	Liczba wybudowanych ścieżek rekreacyjnych lub dydaktycznych lub miejsc służących turystyce lub liczba oznakowanych szlaków turystycznych lub obiektów historycznych lub przysiółków			

Małe możliwości i słaby stan wiedzy organizacji pozarządowych		Promocja obszaru i aktywizacja społeczna mieszkańców w tym osób zagrożonych wykluczeniem społecznym	2.2.2 Szkolenia, doradztwo, spotkania informacyjne dla instytucji, mieszkańców, pracowników i organów LGD	Liczba podmiotów którym udzielono indywidualnego doradztwa	Liczba osób które otrzymały wsparcie po uprzednim udzieleniu indywidualnego doradztwa w zakresie ubiegania się o wsparcie na realizację LSR, świadczonego w biurze LGD		
Brak aktywizacji osób bezrobotnych i osób starszych				Liczba osobodni szkoleń dla pracowników LGD			
Ciągła potrzeba podnoszenia kwalifikacji				Liczba osobodni szkoleń dla organów LGD			
Malejąca aktywność mieszkańców			2.2.1 Promowanie obszaru lub jego walorów poprzez kultywowanie lub odtwarzanie lub wsparcie lokalnej tradycji lub twórczości lub wydawanie opracowań lub publikacji lub promocja w Internecie lub spotkania lub	Liczba spotkań informacyjno-konsultacyjnych LGD z mieszkańcami	Liczba osób uczestniczących w spotkaniach informacyjno-konsultacyjnych		
					Liczba osób zadowolonych ze spotkań przeprowadzonych przez LGD		

Niska jakość promocji turystycznej obszaru, słaby dostęp do informacji turystycznej			imprezy promocyjne	Liczba opracowanych publikacji promocyjnych lub liczba spotkań promujących obszar lub jego walory lub liczba imprez promocyjnych	Liczba osób objętych działaniami		
Słaba promocja obszaru				Liczba działań mających na celu promowanie lub kultywowanie lub odtwarzanie lub wsparcie lokalnej tradycji lub twórczości			
				Liczba przygotowanych projektów współpracy	Liczba projektów wykorzystujących lokalne zasoby: przyrodnicze, kulturowe, historyczne, turystyczne, produkty lokalne		
				Liczba zrealizowanych projektów współpracy w tym projektów współpracy międzynarodowej	Liczba projektów skierowanych do następujących grup docelowych: przedsiębiorcy, grupy defaworyzowane		

				Liczba LGD uczestniczących w projektach współpracy	(określone w LSR), młodzież, turyści i inne		
Niska świadomość ekologiczna mieszkańców		Dbałość o stan środowiska naturalnego i promowanie postaw proekologicznych oraz zachowanie i promocja dziedzictwa kulturowego	2.3.1 Kampanie lub akcje promujące działania proekologiczne lub zdrowotne	Liczba kampanii lub akcji lub działań proekologicznych lub zdrowotnych	Liczba osób objętych działaniami z zakresu dbałości o środowisko naturalne i ekologii		
Rosnące patologie społeczne (alkoholizm, narkomania)							
Dewastacja środowiska naturalnego Postępująca degradacja i erozja zabytków oraz kapliczek przydrożnych, zły stan cmentarzy			2.3.2 Ochrona lub rewitalizacja zabytków lub ich remonty lub konserwacja	Liczba zabytków poddanych pracom konserwatorskim lub restauratorskim w wyniku wsparcia otrzymanego w ramach realizacji LSR	Wzrost liczby osób odwiedzających zabytki i obiekty		

V.3. Wykazanie zgodności celów z celami PROW i RLKS

Tak sformułowane cele Lokalnej Strategii Rozwoju są zgodne z celami Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 tj.: poprawą konkurencyjności rolnictwa, zrównoważonym zarządzaniem zasobami naturalnymi i działaniami w dziedzinie klimatu oraz zrównoważonym rozwojem terytorialnym obszarów wiejskich.
Cele LSR są także zgodne z celami przekrojowymi, które realizuje PROW 2014-2020, a więc innowacyjnością, ochroną środowiska oraz działań z zakresu zachowań proekologicznych i OZE. Realizacja LSR pozwoli także na realizację celu szczegółowy 6B „Wspieranie lokalnego rozwoju na obszarach wiejskich" w ramach priorytetu 6 „Wspieranie włączenia społecznego, ograniczenia ubóstwa i rozwoju gospodarczego na obszarach wiejskich". Cele określone w Lokalnej Strategii Rozwoju będą w całości finansowane ze środków EFRROW w ramach PROW 2014-2020.
Działania realizowane w ramach LSR będą skierowane do wszystkich grup docelowych wskazanych w dokumencie. Większość zaplanowanych działań będzie realizowana w formie konkursów co oznacza, że projekty będą realizowane indywidualnie przez beneficjentów innych niż LGD. Pomiar postępów realizacji LSR odbywać się będzie na podstawie danych statystycznych, dokumentacji oraz badań własnych LGD; jak również dokumentacji oraz sprawozdań beneficjentów

V.4. Przedstawienie celów z podziałem na źródła finansowania

LSR „MDiG" jest jedno funduszowa i wszystkie cele zaplanowane do realizacji są współfinansowane przez EFROW w ramach Programu Operacyjnego Rozwoju Obszarów Wiejskich 2014-2020.

V.5.Przedsięwzięcia realizowane w ramach RLKS

Tabele powyżej prezentują cele ogólne LSR, przypisane im cele szczegółowe oraz przedsięwzięcia wraz ze wskazaniem sposobu realizacji danego przedsięwzięcia oraz wskaźników na poziomie celów oraz przedsięwzięć ze wskazaniem ich wartości początkowych oraz docelowych wraz ze źródłem pomiaru.
Jak pokazuje tabela sformułowane dwa następujące cele ogólne

1. *Tworzenie warunków do rozwoju przedsiębiorczości, współpracy międzysektorowej i budowa różnorodności gospodarczej z wykorzystaniem potencjału obszaru i mieszkańców*
2. *Inwestowanie w sferę społeczną zapewniającą rozwój mieszkańców, oraz promocję obszaru z poszanowaniem tradycji, dziedzictwa kulturowego, ekologii, rekreacji dla podnoszenia jakości życia mieszkańców*

W ramach realizacji celu ogólnego nr 1 zaplanowano realizację celu szczegółowego, który jest związany głównie ze wsparciem przedsiębiorców w tworzeniu i utrzymaniu miejsc pracy, oraz wsparcie działań innowacyjnych na których to brak (szczególnie w zakresie finansowo-merytorycznym) wielokrotnie zwracano uwagę zarówno podczas spotkań konsultacyjnych jak i w trakcie wypełniania ankiet.
Zaplanowano więc szereg działań zarówno szkoleniowych i doradczych a przede wszystkim wsparcie finansowe dla osób prowadzących własną firmę jak i tych, którzy taką działalność zamierzają dopiero rozpocząć, które dodatkowo mają wpłynąć na wzrost miejsc pracy. W ramach działań wskazano również na potrzebę wdrażania innowacji, która jak to zaznaczano niewątpliwie wpływa na poziom konkurencyjności przedsiębiorstw i podnoszenie rynku pracy na obszarze.
Drugim ważnym aspektem w ramach celu będzie podnoszenie kwalifikacji zawodowych mieszkańców LGD, w szczególności tych grup, które w strukturze bezrobotnych są najliczniejsze, tj. osoby młode do 30 roku życia a także osoby po 50 roku życia.
Diagnoza obszaru wskazywała również na bardzo niską różnorodność prowadzonej działalności gospodarczej, przy jednoczesnej chęci do zmian wykazywanej przez przedstawicieli lokalnej społeczności. Wspominano również o konieczności poszerzenia oferty chociażby w zakresie

zwiększenia bazy noclegowej czy liczby gospodarstw agroturystycznych, podyktowaną przez nowe wymagania stawiane przed lokalnym rynkiem. W odpowiedzi więc na te wyzwania zaplanowano działania zmierzające do zróżnicowania prowadzonej działalności gospodarczej, w szczególności dla osób zatrudnionych w rolnictwie, a zamierzających rozpocząć działalność gospodarczą, oraz dla osób prowadzących działalność gospodarczą, a zamierzających zmienić lub poszerzyć branżę swojej działalności. Diagnoza obszaru, spotkania z mieszkańcami wskazują na wysoki potencjał obszaru. Ciągle istnieją jednak obszary życia, w których zmiany są pożądane. Mieszkańcy często zwracają uwagę na problemy z infrastrukturą techniczną (w szczególności w zakresie dróg, chodników, parkingów, mostów) zarówno w kontekście modernizacji czy budowy jej elementów jak i zwiększenia poczucia bezpieczeństwa. Dużym problemem jak i wyzwaniem w obecnych czasach na terenie obszaru jest kwestia uzależnień, wynikająca przede wszystkim z braku działań prewencyjnych w tym zakresie jak i braku ofert spędzania czasu wolnego w szczególności dla dzieci i młodzieży i osób starszych. Jako przyczynę tych braków wskazywano również niewystarczającą ilość obiektów kulturalnych, infrastruktury oświatowej, słabo rozwiniętą infrastrukturę sportową, rekreacyjną i społeczną.
Oprócz tego zwracano uwagę na niewykorzystanie potencjału turystycznego i walorów obszaru tj., na niedostateczną ilość infrastruktury rekreacyjno-turystycznej i słaby dostęp do informacji turystycznej jak również na ciągle zbyt małe zainteresowanie dziedzictwem charakterystycznym dla regionu. Istotnym z punktu widzenia mieszkańców są kwestie związane z ekologią, a także funkcjonowanie organizacji pozarządowych, które mają istotne znaczenia dla funkcjonowania obszaru, jednak często brakuje im wiedzy oraz zasobów do bardziej efektywnego realizacji swoich zadań statutowych
Na podstawie powyższych sformułowano szereg działań, mających na celu podniesienie jakości życia mieszkańców. Wśród celów szczegółowych w ramach celu ogólnego nr 2 znalazły się:

1. *Poprawa stanu infrastruktury kulturalnej, społecznej, edukacyjnej, rekreacyjno-turystycznej dla poprawy życia mieszkańców*
2. *Promocja obszaru i aktywizacja społeczna mieszkańców w tym osób zagrożonych wykluczeniem społecznym*
3. *Dbałość o stan środowiska naturalnego i promowanie postaw proekologicznych, oraz zachowanie i promocja dziedzictwa kulturowego*

Działania zaplanowane w ramach powyższych celów w większości będą miały charakter inwestycyjny.

V.6. Specyfika wskaźników i źródeł finansowania

Cele ogólne i szczegółowe sformułowane w LSR wynikają z przeprowadzonej diagnozy obszaru, spełniają kryteria SMART, mają wskaźniki, jednostkę miary, skale wartości, planowane rzetelnie i racjonalnie, są możliwe do wykonania , choć założone jest ryzyko. Wskaźniki określone są w czasie i stanowią miarę osiągnięcia nakreślonych celów i kierunków rozwoju obszaru LGD „MDiG".

Mierniki wskaźników docelowych wynikają z ilości zgłaszanych do realizacji projektów w „kartach pomysłów", które mieszkańcy LGD „MDiG" zgłosili w trakcie spotkań i konsultacji, lub przesyłali do biura LGD. Pozostałe mierniki wskaźników określone zostały na podstawie szacunkowych danych w oparciu o analizę GUS i innych danych ogólnodostępnych I informacji podawanych z przebiegu organizowanych imprez, spotkań, itp.

Wskaźniki produktu wyjściowe opisane są na poziomie ***„0".*** Wykorzystano większość wskaźników PROW rekomendowanych w „*Podręczniku*". Wskaźniki są proste i zrozumiałe dla potencjalnych beneficjentów. Dane na poziomie wskaźników produktu będą znajdowały się w sprawozdaniach beneficjentów oraz dokumentacji LGD (w tym zdjęcia)

Wskaźniki rezultatu jako „wzrost" będą badane przez beneficjentów, którzy w swoich projektach określają sposób i metodę pomiaru wskaźnika, oraz zdeklarują, że po zrealizowanym projekcie dokonają pomiaru w celu potwierdzenia osiągnięcia założonego rezultatu. Wskaźniki określone jako „Liczba" będą w podobny sposób deklarowane przez wykonawcę wraz z podaniem wiarygodnego sposobu pomiaru. Obowiązkiem beneficjenta projektu będzie wykonanie pomiaru po zakończeniu realizacji operacji i powiadomienie LGD o ich wynikach.
Wskaźniki oddziaływania założone w LSR będą mierzone na podstawie ogólnodostępnych danych w bankach danych statystycznych Głównego Urzędu statystycznego.

Wszystkie wskaźniki będą systematycznie monitorowane. Dokumentacja z monitoringu będzie archiwizowana w biurze LGD i będzie dostępna dla ewaluatorów i kontroli.

V.7. Sposób i częstotliwość dokonywania pomiaru

Monitoring osiągania wskaźników odbywać się będzie na bieżąco, w sposób ciągły i systematyczny na podstawie danych o zrealizowanych i rozliczonych projektach, prowadzonych przez biuro LGD.
Planowana ewaluacja LSR dokonywana będzie co dwa lata, pierwsza w 2018 r. Wyniki ewaluacji mogą wpłynąć na aktualizację LSR oraz innych dokumentów (procedury, regulaminy)

V.8. Stan docelowy wskaźnika

Stan początkowy wskaźników określono jako wartość **0.** Zaś stan docelowy wskaźników został określony skrupulatnie i rzetelnie na podstawie własnych badań , trendu danych statystycznych ogólnodostępnych, oraz analiza z propozycji złożonych w trakcie konsultacji i spotkań, oraz na kartach pomysłów i ankietach problemów i potrzeb. Wzięto również pod uwagę wiedzę i doświadczenia nabyte w okresie aplikacyjnym PROW 2007-2013. W okresie wdrażania LSR przewiduje się trzy kluczowe momenty ; 2018rok IV kwartał, 2020rok IV kwartał i 2022rok, gdzie zostanie dokonana ewaluacja i ocena wdrażania LSR, stan realizacji zaplanowanych wskaźników.

Rozdział VI Sposób wyboru i oceny operacji, ustanawianie kryteriów wyboru

VI.1. Ogólna charakterystyka przyjętych rozwiązań formalno-instytucjonalnych

W ramach LSR realizowane będą operacje indywidualnie w ramach wniosków składanych przez beneficjentów innych niż LGD oraz projekty grantowe.
Procedury wyboru operacji zostały najpierw przygotowane przez członków Rady i pracowników biura, następnie konsultowane i na Walnym Zebraniu Członków ostatecznie zmodyfikowane i zatwierdzone. Po ich akceptacji upublicznione na stronie internetowej LGD „MDiG".
Odpowiednie procedury mają przede wszystkim na celu efektywną i przejrzystą alokację przyznanych środków finansowych na realizację LSR. Powstałe procedury mają nie tylko przyczynić się do sprawnej realizacji LSR, ale także zagwarantować, że cały proces decyzyjny jest niedyskryminujący, przejrzysty i pozwalający uniknąć ryzyka wystąpienia konfliktu interesu.
W tym celu w procedurach LGD uwzględniono następujące kwestie:
a.) zasady określające zachowanie odpowiedniego parytetu w poszczególnych głosowaniach,
b.) przejrzysty podział zadań i zakres odpowiedzialności organów LGD,
c.) zapewnienie stosowania w naborze tych samych kryteriów wyboru,
d.) organizację naborów przy uwzględnieniu wymogów prawa (czas trwania naboru, miejsce składania wniosków itp.),

e.) sposoby oceny zgodności operacji z LSR i wyboru operacji do dofinansowania,
f.) zasady w zakresie określenia kwot wsparcia,
g.) zasady ustalenia kworum i systemu głosowania,
h.) sposoby informowania o wynikach oceny i możliwości wniesienia protestu,
i.) publikowania protokołów
LGD „MDiG" opracowało następujący zestaw procedur:

- Procedura wyboru operacji realizowanych przez podmioty inne niż LGD zawierająca m.in.;

- sposób organizacji naborów,
- sposób przyjmowania wniosków o dofinansowanie operacji,
- zasady oceny zgodności operacji z LSR i zakresem tematycznym oraz wyboru do finansowania,
- zasady ustalania kwoty wsparcia,
- opis sposobu informowania o wynikach oceny,
- regulacje zapewniające stosowanie tych samych kryteriów wyboru w trakcie trwania naboru,
- Kryteria Wyboru Operacji wraz z zasadami oceniania,
- zasady wniesienia i rozpatrywania protestu,

- Procedura wyboru Projektów Grantowych zawierająca regulacje takie jak w/w oraz dodatkowo:

- prawo wniesienia odwołania od decyzji Rady,
- zasady wykonania zadań przez grantobiorców,
- zasady rozliczania realizacji zadań przez grantobiorców,
- zasady sprawozdawczości z realizacji zadań przez grantobiorców,
- zasady monitoringu i kontroli PG;

- Procedura zmiany kryteriów wyboru operacji,
- Procedura wyłączenia członka Rady z udziału w wyborze operacji w razie zaistnienia okoliczności podważających bezstronność w procesie oceny,

Rada dokonuje oceny zgodności operacji z LSR w oparciu o ustaloną procedurę oraz z zastosowaniem kryteriów wyboru operacji, określających priorytety LGD wynikające z przeprowadzonej diagnozy oraz analizy SWOT obszaru. Procedura przeprowadzania głosowania zawarta jest w regulaminie Rady.
Wymienione powyżej propozycje procedur były przygotowane przez członków Rady i pracowników biura LGD, a następnie konsultowane i uchwalone na Walnym Zebraniu Członków w dniu 28.12.2015r, po ich akceptacji upubliczniane na stronie internetowej LGD.

VI.2. Ustanawianie i zmiana kryteriów wyboru

Kryteria wyboru operacji zostały sformułowane podczas spotkania grupy roboczej na podstawie diagnozy i analizy SWOT. Ostateczną formę kryteriom nadano po przeprowadzeniu konsultacji społecznych i spotkania roboczego w dniu 22.12.2015r. Następnie zostały poddane dyskusji na Walnym Zebraniu Członków Stowarzyszenia LGD „MDiG", gdzie zostały przyjęte. Odpowiedni zestaw kryteriów wyboru umożliwi skoncentrowanie się na działaniach, które w największym stopniu pozwolą osiągnąć założone w strategii cele oraz przyczyniają się do bezpośredniego osiągnięcia wskaźników produktu na poziomie przedsięwzięć oraz wskaźników rezultatu na poziomie celów szczegółowych. Preferowane będą te operacje, które najlepiej wpisują się w problemy obszaru wynikające z diagnozy obszaru oraz wskazujące na metody niwelowania tych problemów, w szczególności w odniesieniu do grup de faworyzowanych zdefiniowanych na obszarze LGD. Opracowane i przyjęte kryteria w LSR są spójne i adekwatne do przyjętej diagnozy. Co zostało uwzględnione w kartach oceny projektu poprzez zwiększenie punktacji za działania które realizują cele i wskaźniki. W kartach oceny projektu będzie również premiowane; innowacyjność , działania skierowane do grup de faworyzowanych, związane z ochroną środowiska, poprawą klimatu, wykorzystujące lokalne zasoby dziedzictwa, historycznego, kulturowego lub przyrodniczego. Na etapie realizacji działań w ramach Lokalnej Strategii Rozwoju może wystąpić konieczność zmiany lokalnych kryteriów wyboru. Wszelkich zmian kryteriów LGD będzie dokonywać w wyniku prowadzonych działań monitorujących i ewaluacyjnych. Jeśli okaże się, że kryteria są nieefektywne,

sprawiają trudności oceniającym lub / i wnioskodawcom zostaną zmienione. Projekt zmian zostanie opracowany przez zespół roboczy ds. LSR, w skład którego wchodzą członkowie Zarządu i pracownicy Biura LGD, a następnie poddany konsultacjom społecznym trwające od 7 do 14 dni. Konsultacje będą w formie co najmniej jednego spotkania konsultacyjnego oraz poprzez konsultacje online za pomocą formularza konsultacyjnego. Zgłoszone uwagi do kryteriów zostaną przeanalizowane pod kątem przyjęcia lub odrzucenia wraz z uzasadnieniem przez zespół roboczy w terminie maksymalnie 14 dni od zakończenia konsultacji. Ostateczną wersję kryteriów zatwierdzi Zarząd LGD „MDiG".
Następnie w ciągu 7 dni od zatwierdzenia zmiany kryteriów zostaną zgłoszone do Samorządu Województwa do akceptacji.

VI.3. Innowacyjność w kryteriach wyboru

Kryteria wyboru operacji zarówno grantowych jak i pozostałych uwzględniają m.in. ocenę wniosku pod kątem innowacyjności. W celu doprecyzowania tego aspektu oceny zdefiniowano pojęcie innowacyjności, które oznacza wprowadzanie nowego lub znacząco udoskonalonego produktu (wyrobu lub usługi), nowego procesu, nowej metody organizacji lub nowej metody marketingowej na poziomie co najmniej gminy. Innowacyjność będzie rozumiana także jako nietypowe, niestandardowe wykorzystanie czy promocja lokalnych zasobów (przyrodniczych, kulturowych, w tym związanych z lokalnym dziedzictwem kulinarnym, tradycjami rzemieślniczymi, lokalnymi opowieściami i legendami, wydarzeniami historycznymi bądź wybitnymi postaciami związanymi z danym obszarem poprzez miejsce urodzenia czy pobytu) na poziomie co najmniej gminy. Zaproponowana punktacja według tego kryterium to:

0 pkt – w przypadku gdy działanie nie posiada innowacyjnego charakteru
1 pkt – w przypadku gdy działanie posiada innowacyjny charakter dla obszaru jednej gminy
2 pkt – w przypadku gdy działania posiada charakter innowacyjny

Przyjęto ze minimalnym wymaganiem zaistnienia innowacyjności jest aby produkt, proces, metoda marketingowa, lub metoda organizacyjna były nowe, lub znacząco udoskonalone dla obszar LGD, a co najmniej dla jednej gminy. Każdy z członków Rady będzie miał za zadanie ocenić czy dany wniosek ma charakter innowacyjny czy też nie. W tym celu na karcie oceny przyzna 0 lub 2 punkt w ramach oceny kryterium innowacyjności.

VI.4. Realizacja projektów grantowych, operacji własnych

1-LGD „MDiG" planuje realizację Projektów grantowych w trzech zakresach tematycznych, o wartości do 300 000 tysięcy złotych każdy. Operacje realizowane w ramach Projektów Grantowych mieszczą się w granicach: - 5.000 - 50.000 zł. Uprawnionymi do ubiegania się o wsparcie w ramach projektów grantowych są osoby fizyczne; osoby prawne; jednostki organizacyjne nieposiadające osobowości prawnej, którym ustawa przyznaje zdolność prawną; jednostki sektora finansów publicznych. Grantobiorcy nie mogą prowadzić działalności gospodarczej. Poziom dofinansowania dla projektów grantowych wynosi do 100%, jednak w kryteriach Wyboru Grantów przewidziano punkt dla beneficjenta, który założy wniesienie wkładu własnego, jego wysokość zależy jednak od woli wnioskodawcy. Planowane do osiągnięcia wskaźniki produktu i rezultatu realizacji projektów grantowych przedstawia szczegółowo Plan działania stanowiący załącznik nr 3 do niniejszego dokumentu. Projekty te będą realizowane w następujących kierunkach tematycznych;

1. Wsparcie działań i kultywowanie lokalnego dziedzictwa kulturowego
2. Infrastruktura turystyczna, rekreacyjna i ekologiczna
3. Promocja obszaru – działania i publikacje

Celem głównym Projektów Grantowych ma być cel ogólny II - *Inwestowanie w sferę społeczną zapewniającą rozwój mieszkańców, oraz promocję obszaru z poszanowaniem tradycji, dziedzictwa*

kulturowego, ekologii, rekreacji dla podnoszenia jakości życia mieszkańców , co przełoży się na wzrost i ugruntowanie kapitału społecznego na obszarze LGD.

2-LGD „MDiG" w ramach LSR realizować będzie dwie operacje własne polegające na;

1.Przygotowanie i przeprowadzenie imprezy pod nazwą ***„Jarmark między Dalinem i Gościbią"*.** Jarmark ten będzie szeroką i konkretną promocją gdzie zaprezentowany będzie dorobek kulturowy mieszkańców, walory turystyczne, przyrodnicze, tradycyjne zawody, oraz trendy i kierunki współczesnej przedsiębiorczości obszaru LGD „MDiG". W drugiej części operacji zostanie przygotowany film pokazujący walory obszaru LGD „MDiG", a przede wszystkim zwyczaje i tradycyjne zawody prezentowane przez mieszkańców. W ramach realizacji tego działania zostaną włączone osoby z grup de faworyzowanych(twórczość, rzemiosło, prace, działalność osób z grup de faworyzowanych). Parametry tych działań zostaną określone przed przystąpieniem do realizacji po dokładnej analizie zasobów.
2.Zebranie materiałów - opisów i zdjęć, ich opracowanie i wydanie w formie albumu przedstawiającego walory turystyczne, przyrodnicze, kulturowe, rzemieślnicze i prezentujące najbardziej zasłużone instytucje społeczne z całego obszaru LGD „MDiG". Format ilość stron, założenia techniczne albumu, oraz ilość produktów w nim opisanych zostanie ustalona przed przystąpieniem do realizacji operacji. Parametry tych działań zostaną określone przed przystąpieniem do realizacji po dokładnej analizie zasobów.

Wartość maksymalna każdej operacji własnej wyniesie 50 tysięcy złotych. Obydwie operacje realizować będą cel ogólny II - *Inwestowanie w sferę społeczną zapewniającą rozwój mieszkańców, oraz promocję obszaru z poszanowaniem tradycji, dziedzictwa kulturowego, ekologii, rekreacji dla podnoszenia jakości życia mieszkańców*, co w dużym stopniu wzmocni działania grup i stowarzyszeń społecznych, a zarazem ukaże w pełnej krasie obszar LGD „MDiG"

Projekty grantowe, oraz operacje własne będą realizować następujące cele szczegółowe;

1. *Poprawa stanu infrastruktury kulturalnej, społecznej, edukacyjnej, rekreacyjno-turystycznej dla poprawy życia mieszkańców*
2. *Promocja obszaru i aktywizacja społeczna mieszkańców w tym osób zagrożonych wykluczeniem społecznym*
3. *Dbałość o stan środowiska naturalnego i promowanie postaw proekologicznych, oraz zachowanie i promocja dziedzictwa kulturowego*

Zakres realizacji Projektów Grantowych i operacji własnych obejmuje:

a) Działania wzmacniające aktywność lokalnej społeczności,
b) Zachowanie dziedzictwa kulturowego regionu,
c) Wzmocnienie potencjału organizacji pozarządowych,
d) Podniesienie poziomu wiedzy z zakresu możliwości aplikowania o środki na Projekty Grantowe,
e) Rozwój ofert turystycznych w regionie.
f) Dbałość o środowisko naturalne i promowanie postaw proekologicznych

LGD „MDiG" będzie realizować sama projekty własne pod warunkiem, że żaden podmiot z terenu LGD nie wyrazi sprecyzowanej woli realizacji tych przedsięwzięć poprzez złożenie aplikacji.

VI.5. Wysokość wsparcia na rozpoczęcie działalności gospodarczej

Wysokość wsparcia przyznawanego na rozpoczęcie działalności gospodarczej, ustalono na poziomie kwoty maksymalnie **90 000** zł. Na podstawie analizy SWOT Rada LGD będzie premiować projekty

angażujące, skierowane do grup de faworyzowanych. Kwota przyznawana na rozpoczęcie działalności gospodarczej będzie kwota stałą, a opracowany przez wnioskodawcę biznesplan będzie musiał być uzasadniony ekonomicznie.

Ustalenie kwoty wsparcia na realizację operacji odbywa się z uwzględnieniem określonych w ogłoszeniu o naborze:

Zasady ustalania wysokości wsparcia na realizację operacji

Ustalenie kwoty wsparcia na realizację operacji odbywa się z uwzględnieniem określonych w ogłoszeniu o naborze:
- intensywności pomocy przewidzianej dla danej grupy Wnioskodawców,
- maksymalnej kwoty pomocy przewidzianej dla danego typu operacji lub rodzaju działalności gospodarczej,
- wartości premii przewidzianej dla danego typu operacji lub rodzaju działalności gospodarczej.

1. Rada ustala kwotę wsparcia dla każdej z operacji poprzez porównanie sumy kosztów kwalifikowalnych operacji z wartościami określonymi w pkt VII.8.2., weryfikację kosztów kwalifikowalnych operacji i ewentualne wyłączenie kosztów uznanych za niekwalifikowalne oraz zastosowanie odpowiednich zmniejszeń w taki sposób, by kwota udzielonego wsparcia:
   - nie przekraczała maksymalnej kwoty pomocy dla danego typu operacji lub rodzaju działalności gospodarczej określonej w LSR a podanej w ogłoszeniu o naborze,
   - nie przekraczała kwoty pomocy określonej przez Wnioskodawcę we wniosku,
   - nie przekraczała maksymalne kwoty pomocy określonej w rozporządzeniu o wdrażaniu LSR
   - nie przekraczała dostępnego dla Wnioskodawcy limitu pomocy określonego w rozporządzeniu o wdrażaniu LSR i obowiązującego limitu pomocy deminimis.
2. Jeśli dla danego typu operacji lub rodzaju działalności gospodarczej obowiązuje obniżona intensywność pomocy w stosunku do intensywności określonej w rozporządzeniu o wdrażaniu LSR lub obniżona maksymalna stawka pomocy w stosunku do stawek określonych w rozporządzeniu o wdrażaniu LSR, kwotę wsparcia dla danej operacji stanowi iloczyn wartości intensywności pomocy oraz sumy kosztów kwalifikowalnych operacji. Jeżeli tak ustalona wartość przekracza maksymalną kwotę pomocy określoną w rozporządzeniu o wdrażaniu LSR, limity pomocy dostępne dla Wnioskodawcy lub wnioskowaną kwotę pomocy, Rada dokonuje odpowiedniego zmniejszenia kwoty wsparcia. Rada dokonuje ponadto zmniejszenia kwoty wsparcia w przypadku, gdy obowiązująca obniżona maksymalna stawka pomocy w stosunku do stawek określonych w rozporządzeniu o wdrażaniu LSR jest wyższa niż kwota wsparcia dla danej operacji obliczona w sposób określony powyżej.
3. Ustalanie wysokości premii polega na sprawdzeniu, czy wnioskowana kwota premii jest równa lub wyższa od kwoty premii obowiązującej dla danego typu operacji lub rodzaju działalności gospodarczej. Jeżeli wnioskowana kwota premii jest wyższa niż obowiązująca, Rada dokonuje zmniejszenia kwoty premii. Jeżeli wnioskowana kwota premii jest niższa niż obowiązująca, operacja uznawana jest za niezgodną z LSR i nie jest wybrana do finansowania.
4. W przypadku, gdy Rada uzna, że dany koszt zaplanowany do poniesienia w ramach realizacji operacji jest nie kwalifikowalny, może zweryfikować koszty kwalifikowalne operacji poprzez zmniejszenie kwoty pomocy.
5. W celu ustalenia kwoty wsparcia, Przewodniczący Rady może wyznaczyć spośród członków Rady zespół lub zespoły, które dokonają analizy kwoty wsparcia podanej we wniosku zgodnie z powyższymi postanowieniami.
6. Obliczona przez członków zespołu/zespołów kwota należnego wsparcia dotycząca każdej z operacji, poddawana jest pod głosowanie pozostałych członków Rady. Kwotę wsparcia obliczoną przez zespół/zespoły uważa się za należną, jeżeli zwykła większość głosujących członków Rady opowie się za jej zatwierdzeniem.

7. W przypadku, gdy ustalona przez zespół/zespoły kwota wsparcia nie została zatwierdzona, ustaloną kwotę weryfikuje Przewodniczący Rady, po czym tak zweryfikowaną kwotę wsparcia poddaje się ponownie pod głosowanie. Pkt VII.8.8. zd. 2 stosuje się odpowiednio.
8. Czynność ustalania kwoty wsparcia i wysokości premii, w tym wyniki głosowania, odnotowuje się w protokole z oceny i wyboru operacji.

W ramach wdrażania LSR przewiduję się następujące kwoty wsparcia (ustalone kwoty, wynikają z przeprowadzonych konsultacji społecznych z mieszkańcami):

- Dla osób podejmujących działalności gospodarczą- **90** tys. zł.
- Dla rozwijających działalność gospodarczą kwota wsparcia maksymalnie **150** tys. na utworzenie jednego miejsca pracy.
- Dla rozwijających działalność gospodarczą działaniami innowacyjnymi kwota wsparcia wynosi maksymalnie **200** tys.
  Budżet LSR na wspieranie podejmowania i rozwoju działalności gospodarczej, którego wynikiem będzie utworzenie przynajmniej **27** miejsc pracy wynosi **3 250 000,00** zł.
- Beneficjenci inni niż przedsiębiorcy w konkursach poza grantami mogą otrzymać maksymalnie 100% dofinansowania 300 tys. zł (do 300 tys. na cały okres dla jednego beneficjenta).
- Beneficjenci inni niż przedsiębiorcy w konkursach grantowych mogą otrzymać do 100% dofinansowania.
- Zgodnie z rozporządzeniem - beneficjenci będący jednostkami sektora finansów publicznych w konkursach mogą otrzymać do 63,63% dofinansowania (nie dotyczy projektów grantowych).
- W trakcie spotkań i konsultacji, w składanych propozycjach, w trakcie rozmów z członkami LGD sugerowano obniżenie wysokości wsparcia za stworzone miejsce pracy dla:
  - nowozakładanej działalności gospodarczej - 90 tysięcy PLN
  - rozwijających działalność gospodarczą – maksymalnie 150 tysięcy PLN za jedno miejsce pracy
  - rozwijających działalność gospodarczą z zastosowaniem innowacji – maksymalnie 200 tysięcy PLN za jedno miejsce pracy

  Powyższe propozycje uzyskały akceptację i zostały zawarte w LSR.

Rozdział VII Plan działania

Przyjęty Plan działania ściśle powiązany jest z logiką realizacji LSR opisany w rozdziale V przez założone w LSR cele ogólne, cele szczegółowe, przedsięwzięcia i przypisane do nich wskaźniki, oraz z zaprojektowanym budżetem. Realizacja działań opisana w LSR została zaplanowana na trzy etapy; 1-etap 2016-2018, 2-etap 2019-2021 i 3-etap2022-2023. Harmonogram opracowano z zachowaniem zasady minimalizacji zagrożeń mających potencjalny wpływ na jego wykonalność. Przyjęte wskaźniki opierają się o krytyczną analizę możliwości finansowych i instytucjonalnych potencjalnych beneficjentów, czas trwania realizacji zaplanowanych przedsięwzięć, przewidują możliwe do osiągnięcia przepływy finansowe, biorą pod uwagę stan wdrożenia poszczególnych instrumentów finansowych, a także czas trwania procedur przewidzianych w tych dokumentach.

Plan działania przedstawiony został w formie tabeli - **załącznik nr 3**. Tabela ta obrazuje stopień realizacji poszczególnych celów szczegółowych, przedsięwzięć, przypisanych wskaźników i przedstawia harmonogram rzeczowo-finansowy realizacji każdego typu przedsięwzięcia przypisanego poszczególnym celom szczegółowym. W ramach tego harmonogramu określone zostały planowane

poziomy osiągania poszczególnych wskaźników produktu w przedziałach czasowych oraz planowane wydatkowanie kwot przypadających na poszczególne typy przedsięwzięć. W ramach realizacji wskaźników wyłącza się działania, które będą realizowane z „Odnowy Wsi", finansowanej przez Marszałka Województwa, a realizowane przez samorządy Gmin.

Projekty współpracy

W poprzednim okresie aplikacji 2007-2013 LGD „MDiG' zrealizowało dwa projekty współpracy które zrealizowano w partnerstwie trzech LGD. Pierwszy projekt pod nazwą „Portal Ziemi Myślenickiej". Drugi projekt pod nazwą „Smaki Ziemi Myślenickiej" który koordynowało LGD „MDiG". Obydwa projekty zostały zrealizowany w całości z dużym efektem i uznaniem społecznym przez jego odbiorców.
W ramach realizacji LSR w okresie 2014-2020 LGD „MDiG" będzie realizować dwa projekty współpracy, w tym;
1 Projekt zagraniczny z MAS BACHUREN z siedzibą Rencisow c .11 082 63 Jarownice ze Słowacji gdzie został podpisany wzajemny list intencyjny o podjęciu współpracy. Celem projektu będzie wymiana doświadczeń z dziedziny przedsiębiorczości **Cel ogólny .I.-***Tworzenie warunków do rozwoju przedsiębiorczości, współpracy międzysektorowej i budowa różnorodności gospodarczej z wykorzystaniem potencjału obszaru i mieszkańców* **i cel ogólny .II**.-*Inwestowanie w sferę społeczną zapewniającą rozwój mieszkańców, oraz promocję obszaru z poszanowaniem tradycji, dziedzictwa kulturowego, ekologii, rekreacji dla podnoszenia jakości życia mieszkańców,* **oraz cel szczegółowy II-2**mający na celu wymianę doświadczeń związanych; na terenie naszego obszaru z wyrobami metalowo –plastycznymi, kowalstwem, oraz tradycjami kulturowo-turystycznymi, a po stronie Słowackiej z branżą kulturowo-turystyczną, oraz kowalstwem, które łączą te regiony. Planowany koszt projektu po stronie LGD „MDiG" to 66 tysięcy zł.

2 Projekt ponad regionalny promujący obszar LGD „MDiG" winnych regionach Polski, oraz wymiana doświadczeń w dziedzinie rekreacji, turystyki, i walorów dziedzictwa kulturowego. Przewidywany koszt to 60 tysięcy złotych.

Rozdział VIII. Budżet LSR

VIII.1. Ogólna charakterystyka budżetu

Realizacja Strategii Rozwoju Lokalnego kierowanego przez społeczność LGD „MDiG" na lata 2016-2022 realizowana będzie w oparciu o środki PROW na lata 2014-2020. Całość budżetu zaplanowano na poziomie kwoty 7 911 000 PLN. Aby zobrazować planowany budżet opracowano tabelę z zakresu wsparcia, oraz plan finansowy w poddziałaniu 19.02 PROW 2014-2020 będące załącznikiem nr 4 do LSR. Zgodnie z wytycznymi zaplanowano że 51,59% budżetu zostanie wykorzystana na tworzenie i utrzymanie miejsc pracy na obszarze LGD „MDiG". Środki wydatkowane na realizację strategii pochodzić będą głownie z 3 źródeł, w tym: budżet EFRROW, budżet państwa i wkład własny. W budżecie uwzględniono również podział na beneficjentów innych niż sektor publiczny kwota 4 800 000 PLN, oraz beneficjentów z sektora publicznego w którym zaplanowano kwotę 1 500 000 PLN. W ramach budżetu zaplanowano koszty bieżące w wysokości 1 320 000 PLN, środki na

aktywizację 165 000 PLN, oraz środki na realizację projektów współpracy – 126 000PLN w tym projekt zagraniczny 66 000 PLN i krajowy 60 000 PLN.

VIII.2. Opis powiązań budżetu z celami LSR

*Tabela 11**Powiązania budżetu i celów określonych w LSR***

Cel ogólny LSR	Budżet na realizacje celu (PL)	Powiązanie budżetu z celami
CO I Tworzenie warunków do rozwoju przedsiębiorczości, współpracy międzysektorowej i budowa różnorodności gospodarczej z wykorzystaniem potencjału obszaru i mieszkańców	3 250 000,00	Zgodnie z diagnozą dla obszaru i wynikiem konsultacji całego obszaru LGD istotna kwestią było stworzenie szans dla powstawania nowych miejsc pracy, oraz danie szans rozwoju istniejącym już firmom dlatego 51,59% budżetu na wdrażanie LSR stanowią działania skierowane na tworzenie rozwój przedsiębiorczości 27 nowe miejsca pracy
CO II Inwestowanie w sferę społeczną zapewniającą rozwój mieszkańców, oraz promocję obszaru z poszanowaniem tradycji, dziedzictwa kulturowego, ekologii, rekreacji dla podnoszenia jakości życia mieszkańców	4 661 000,00	Z przeprowadzonej diagnozy i konsultacji społecznych wynika konieczność wzmocnienia działań związanych z poprawą życia mieszkańców poprzez poprawę infrastruktury sportowej, rekreacyjnej, turystycznej, sferą kulturowo-historyczną, ekologiczną, oraz szeroko rozumianą promocją obszaru LGD. W tabeli tej znajdują się również koszty bieżące i koszty aktywizacji związane z realizacją celu ogólnego **II**
Razem	**7 911 000,00**	

Rozdział IX. Plan komunikacji

Działania komunikacyjne oraz odpowiadające im środki przekazu uwzględniające różnorodne rozwiązania komunikacyjne,

Działania komunikacyjne składać się będą z dwóch typów działań realizowanych równolegle polegających na:

- informowaniu ogółu społeczeństwa, potencjalnych Beneficjentów i uczestników projektów o możliwości jakie wnosi EFRROW,
- promowaniu Funduszy Europejskich w tym EFRROW jako marki wśród mieszkańców LGD, ze szczególnym uwzględnieniem promocji dotychczasowych efektów realizowanych inwestycji, w tym źródle ich dofinansowania.

Działania te prowadzone będą wśród wszystkich grup docelowych określonych w PROW 2014-2020 z terenu LGD poprzez:

Prowadzenie kampanii informacyjnej – kampania informacyjna będzie prowadzona od momentu ogłoszenia naboru do jego zakończenia. Głównym jej celem będzie poinformowanie o terminie i miejscu składania wniosków, form wsparcia, zakresu tematycznego operacji; warunków udzielanego wsparcia, kryteriów wyboru operacji wraz ze wskazaniem minimalnej liczby punktów, której uzyskanie jest warunkiem wyboru operacji; o wymaganych dokumentach, potwierdzających spełnienie warunków udzielenia wsparcia oraz kryteriów wyboru operacji; o wysokości limitu środków w ramach ogłaszanego naboru; o miejscu udostępnienia Strategii Lokalnej Kierowanej przez Społeczność, formularza wniosku o udzielenie wsparcia, formularza wniosku o płatność oraz formularza umowy o udzielenie wsparcia; miejscu udostępnienia procedury oceny wniosku, możliwościach uczestnictwa w cyklu szkoleniowym. Zakrojona na tak szeroką skalę kampania informacyjna pozwoli dotrzeć do wszystkich docelowych grup, którzy są jednocześnie potencjalnymi beneficjentami. Poza tym przekazywanie informacji do Powiatowych Urzędów Pracy oraz współpraca z nimi w tym zakresie pozwoli dotrzeć do grup de faworyzowanych pod kątem dostępu do rynku pracy. To zadanie realizuje CS II-2. Do tego celu zostaną wykorzystane następujące narzędzia:

- Prowadzenie i aktualizowanie strony internetowej www.dalin-goscibia.pl
- Prowadzenie bieżącej informacji w biurze LGD (telefoniczna, mailowo, osobiście);
- Przesyłanie informacji do Powiatowych Urzędów Pracy z prośbą o zamieszczenie informacji na ich stronie internetowej i tablicy ogłoszeń;
- Przesyłanie informacji do Urzędów Gmin wchodzących w skład LSR z prośbą o zamieszczenie informacji na ich stronie internetowej i tablicy ogłoszeń;
- Przesyłanie informacji do osób znajdujących się w bazie kontaktów LGD;

- Bezpośrednie spotkania - organizacja otwartych i corocznych spotkań organizowanych na terenie każdej z gmin objętej Strategią pozwoli bezpośrednio dotrzeć do mieszkańców, zwłaszcza do tych, którzy z różnych przyczyn nie mogą dotrzeć do biura LGD bądź mają utrudniony dostęp do Internetu i portali społecznościowych oraz do reszty grup docelowych. Będzie to też okazja do spotkania z osobami, które są zagrożone wykluczeniem społecznym oraz grupami de faworyzowanymi pod kątem dostępu do rynku pracy, w większości przypadków nie będą one zainteresowane uzyskaniem wsparcia, ale będą chciały wiedzieć jakie operacje są do nich kierowane i jak to wpłynie na poprawę ich życia. To działanie realizuje CS II-2. Do tego celu posłużą takie narzędzia jak:

  - organizacja otwartych i corocznych spotkań;

- Organizacja cyklu szkoleniowego – Dla podmiotów zajmujących się działalnością gospodarczą bądź chcących ją założyć cykl szkoleniowy będzie prowadzony przez zewnętrznych ekspertów. Dla osób zainteresowanych składaniem wniosków w ramach Projektów Grantowych oraz dla przedstawicieli jednostek samorządu terytorialnego zainteresowanych złożeniem wniosku w ramach operacji na rozwój ogólnodostępnej i niekomercyjnej infrastruktury turystycznej lub rekreacyjnej i kulturalnej, szkolenia i doradztwo będą prowadzone przez pracowników biura LGD odpowiedzialnych za te zadania. Po zakończonym cyklu szkoleniowym uczestniczy zostaną poproszeni o wypełnienie anonimowej ankiety monitorującej, która będzie oceniała poziom zadowolenia i jakość przeprowadzonych szkoleń i udzielonego doradztwa. Ponadto będzie można wnieść na niej indywidualne uwagi, co na bieżąco pozwoli nadzorować przebieg cyklu szkoleniowego i będzie stanowiła jednocześnie przesłanki do wprowadzenia ewentualnych korekt. Narzędzie to będzie po raz pierwszy wykorzystywane przez LGD w jej bieżącej pracy, z jednej strony zapewni stałą jakość oferowanych usług szkoleniowo-doradczych, z drugiej zaś będzie podstawą do oceny pracownika biura LGD odpowiedzialnego za te kwestie. Narzędzie to nie było wcześniej stosowane przez LGD, a jego wprowadzenie pozwoli części osób z grupy docelowej na

posiadanie realnego wpływu na proces przygotowania ich o aplikowanie o środki unijne. To działanie realizuje CSII-2. Do tego celu posłużą następujące narzędzia:

- ✓ *Szkolenie,*
- ✓ *Indywidualne doradztwo,*
- ✓ *Ankieta monitorująca.*

- Badanie poziomu satysfakcji – narzędzie będzie wykorzystane do badania dotychczasowej działalności LGD i realizacji LSR. Uzyskane w ten sposób informacje zostaną wykorzystane np. do aktualizacji LSR, Kryteriów Wyboru, procedur czy też zmiany sposobu funkcjonowania poszczególnych organów LGD czy biura. Ankieta będzie rozpowszechniana podczas bezpośrednich spotkań oraz zostanie zamieszczona na stronie internetowej LGD z możliwością złożenia ewentualnych uwag w dowolnym momencie. Uwagi otrzymane za pomocą ankiet będą przedstawiane na najbliższym Walnym Zgromadzeniu Członków Stowarzyszenia i poddawane głosowaniu. To działanie realizuje 3 cel szczegółowy. Do tego celu zostanie wykorzystane następujące narzędzie:

  - ✓ Ankieta monitorująca

Każde z wymienionych działań komunikacyjnych realizuje poszczególne cele szczegółowe i tym samym wykorzystanie wszystkich wymienionych elementów przyczyni się do osiągnięcia celu ogólnego. Mieszkańcy zostaną poinformowani o możliwościach jakie daje Lokalna Grupa Działania, w tym EFRROW wdrażany poprzez Program Rozwoju Obszarów Wiejskich 2014-2020. Dodatkowo zwiększy się poziom wiedzy i świadomości mieszkańców o możliwościach jakie zostały im stworzone. W konsekwencji zwiększy się pozytywny wizerunek LGD, jej rozpoznawalność oraz efekty końcowe docenione przez mieszkańców.

W procesie komunikacji wyróżnić należy podstawowe grupy odbiorców:

mieszkańcy, osoby fizyczne, osoby prawne, organizacje pozarządowe, przedsiębiorcy, jednostki samorządu terytorialnego, grupy de faworyzowane pod kątem dostępu do rynku pracy, osoby zagrożone wykluczeniem społecznym tj. osoby w wieku do 30 lat i osoby w wieku poprodukcyjnym.

Opis działań aktywizujących dla poszczególnych grup odbiorców został zawarty w *Rozdziale III. Diagnoza - opis obszaru i ludności punkt 1. Określenie grup szczególnie istotnych z punktu widzenia realizacji LSR.*

W wyniku realizacji poszczególnych działań komunikacyjnych nastąpi:

1. Wzrost wiedzy grup docelowych opisanych w LSR na temat możliwości uzyskania wsparcia oraz zakresu pomocy w przygotowaniu, realizacji oraz rozliczaniu projektów dofinansowanych w ramach LSR;

2. Wzrost świadomości i wiedzy grup docelowych opisanych w LSR na temat korzyści płynących z uzyskanego wsparcia w ramach środków unijnych;

3. Wzrost rozpoznawalności LGD jako podmiotu mającego realny wpływ na kształt i kierunek rozwoju społecznego regionu;

Rozdział X. Zintegrowanie

X.1. Zgodność i komplementarność LSR z innymi dokumentami strategicznymi

W ramach procesu tworzenia LSR zbadano jej spójność z krajowymi, regionalnymi i lokalnymi strategiami, mianowicie:

- Strategią Rozwoju Kraju 2020.
- Strategią Rozwoju Województwa Małopolskiego 2011- 2020;
- Regionalnym Programem Operacyjnym Województwa małopolskiego 2014-2020;
- Strategia Zrównoważonego Rozwoju Powiatu Myślenickiego na lata 2014-2020
- Strategia Rozwoju Gminy Sułkowice na lata 2008 – 2020
- Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Myślenice na lata 2012-2020

*Tabela 12**Zgodność celów LSR z innymi dokumentami strategicznymi***

Cel LSR	Cel dokumentu strategicznego
CO I - Tworzenie warunków do rozwoju przedsiębiorczości, współpracy międzysektorowej i budowa różnorodności gospodarczej z wykorzystaniem potencjału obszaru i mieszkańców	***Strategia Rozwoju Województwa Małopolskiego na lata 2011–2020***Obszar 1 Gospodarka wiedzy i aktywności Cel strategiczny Silna pozycja Małopolski jako regionu atrakcyjnego dla inwestycji, opartego na wiedzy, aktywności zawodowej i przedsiębiorczości mieszkańców 1.3 Kompleksowe wsparcie nowoczesnych technologii
CS I-1 Wsparcie przedsiębiorców w tworzeniu i utrzymaniu miejsc pracy	***Strategia Rozwoju Województwa Małopolskiego na lata 2011–2020*** Obszar 1 Gospodarka wiedzy i aktywności Cel strategiczny Silna pozycja Małopolski jako regionu atrakcyjnego dla inwestycji, opartego na wiedzy, aktywności zawodowej i przedsiębiorczości mieszkańców 1.3 Kompleksowe wsparcie nowoczesnych technologii 1.5 Wzmacnianie i promocja przedsiębiorczości
	Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Myślenice na lata 2014 – 2020 Obszar *Rozwój gospodarczy i zagospodarowanie przestrzenne* 1. Wspieranie rozwoju nowoczesnej gospodarki *1.3. Aktywizacja lokalnego rynku pracy* ***Strategia Rozwoju Gminy Sułkowice na lata 2008 – 2020*** Cel strategiczny „B”: Zbudowanie w Gminie płaszczyzny współpracy wszelkich podmiotów działających na jej rzecz (dobro). B.2. Promocja oraz edukacja w zakresie postaw społecznych, zaradności życiowej oraz integracji społecznej i zawodowej osób.
	Strategia Zrównoważonego Rozwoju Powiatu Myślenickiego na lata 2014-2020 Obszar: Gospodarka i ochrona środowiska Cel 1. Rozwój przedsiębiorczości i przemysłu, w tym innowacji i nowych technologii, szczególnie przyjaznych środowisku. Cel operacyjny 2. Pozyskiwanie środków z UE na rozwój przez

	przedsiębiorstwa. Obszar: Gospodarka i ochrona środowiska Cel 4. Rozwój rolnictwa ekologicznego oraz rozwój produktów i marek lokalnych w oparciu o różne formy gospodarowania. Cel operacyjny 2. Rozwój małych zakładów przetwórczych. Cel operacyjny 3. Utworzenie sieci hurtowni żywności ekologicznej i tradycyjnej oraz punktów sprzedaży bezpośredniej. Współpraca z kooperatywami spożywczymi.
CO II Inwestowanie w sferę społeczną zapewniającą rozwój mieszkańców, oraz promocję obszaru z poszanowaniem tradycji, dziedzictwa kulturowego, ekologii, rekreacji dla podnoszenia jakości życia mieszkańców	***Strategia Zrównoważonego Rozwoju Powiatu Myślenickiego na lata 2014-2020*** Obszar: Gospodarka i ochrona środowiska Cel 3. Powiat myślenicki znaczącą specjalistyczną bazą turystyczno- rekreacyjną z markową ofertą usług czasu wolnego. Cel operacyjny 1. Wypracowanie turystyczno-rekreacyjnej marki powiatu, obejmującej także *wydarzenia kulturalne.*
CS II-1 Poprawa stanu infrastruktury kulturalnej, społecznej, edukacyjnej, rekreacyjno-turystycznej dla poprawy życia mieszkańców	***Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Myślenice na lata 2014 – 2020*** Obszar *Rozwój gospodarczy i zagospodarowanie przestrzenne* *2. Kreowanie funkcji zaplecza sportowo-rekreacyjnego dla Krakowskiego Obszaru Metropolitalnego* *2.1. Tworzenie i rozwijanie nowoczesnych produktów turystyczno-rekreacyjnych*
	Strategia Zrównoważonego Rozwoju Powiatu Myślenickiego na lata 2014-2020 Obszar: Sprawy społeczne i potencjał instytucjonalny Cel 7. Zapewnienie wysokiej jakości życia mieszkańców, szczególnie ochrony zdrowia, zabezpieczenia i wsparcia społecznego *Cel operacyjny -w zakresie polityki społecznej 3. Rozwój i wspieranie wolontariatu oraz współpracy z organizacjami pozarządowymi.* **Strategia Rozwoju Gminy Sułkowice na lata 2008 – 2020** Cel strategiczny „A": Podniesienie potencjału społecznego Gminy. A.4. Promowanie rodzimych tradycji i kultury. ***Szczegółowy opis priorytetów Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa małopolskiego na lata 2014-2020*** 6 Oś Priorytetowa DZIEDZICTWO REGIONALNE Działanie 6.1 Rozwój dziedzictwa kulturowego i naturalnego Poddziałanie 6.1.4 Lokalne trasy turystyczne - SPR Poddziałanie 6.1.5 Regionalna sieć tras rowerowych
CS II – 2Promocja obszaru i aktywizacja społeczna mieszkańców, w tym osób zagrożonych wykluczeniem społecznym	***Strategia Rozwoju Kraju 2020*** Obszar strategiczny III. Spójność społeczna i terytorialna *Cel III.1. Integracja społeczna* *III.1.1. Zwiększenie aktywności osób wykluczonych i zagrożonych*

CS II – 3 Dbałość o stan środowiska naturalnego i promowanie postaw proekologicznych oraz zachowanie i promocja dziedzictwa kulturowego	***Strategia Rozwoju Kraju 2020*** Obszar strategiczny II. Konkurencyjna gospodarka Cel II.6. Bezpieczeństwo energetyczne i środowisko II.6.4. Poprawa stanu środowiska

X.2. Integracja różnych sektorów, partnerów, zasobów, branż działalności gospodarczej celu kompleksowej realizacji LSR

Już na etapie przygotowań i formułowania LSR założeniem było zaangażowanie wszystkich grup społecznych z wszystkich sektorów obszaru LGD. W spotkaniach równocześnie uczestniczyli przedstawiciele wszystkich sektorów reprezentując całość obszaru i wypracowując wspólne założenia do nowej strategii. Działania te jeszcze bardziej umocniły powiązania między sektorowe na obszarze LGD. Umocniło to już istniejące partnerstwo międzysektorowe i międzybranżowe. Podczas spotkań rozwijała się dyskusja na temat problemów potrzeb i zagrożeń lokalnej społeczności. Zdecydowanie zwrócono uwagę na konieczność szerokiej współpracy miedzy sektorowej na obszarze LGD, tak by umożliwić wymianę informacji pomiędzy sektorami, oraz mieszkańcami na etapie przygotowania i realizacji LSR. W trakcie spotkań i konsultacji zasugerowano preferowanie, a zarazem wprowadzenie dodatkowych punktów dla wniosków, które są realizowane w partnerstwie, zwłaszcza w partnerstwie różnych sektorów (*w karcie oceny wprowadzono punkty za partnerstwo*). Działania te jeszcze bardziej zaktywizują i zintegrują społeczeństwo gotowe do działania. Na etapie tworzenia LSR przyjęto że realizacja tejże strategii przez nasze LGD skutecznie włączy się w budowanie partnerstwa społecznego a co za tym idzie i sektorowego (przedsięwzięcia 1.1.1, 2.2.2.). Przyjęto że w ramach aktywizacji i promowania obszaru będzie się pokazywać różnorodność obszaru i sektorów, a zarazem kłaść duży nacisk na wzajemne przenikanie działań związanych z realizacją LSR. W ramach realizacji LSR będą prowadzone spotkania informacyjne, doradztwo, i promocja na całym obszarze LGD. Wzmocni to więź, pokaże sukcesy, oraz problemy i sposoby ich rozwiązania, działania te stworzą platformę dla wzajemnej współpracy mieszkańców, podmiotów i sektorów obszaru LGD „MDiG". Wdrażanie LSR Stowarzyszenia LGD „MDiG" jest możliwe poprzez realizację idei podejścia zintegrowanego dla wszystkich planowanych działań, oraz zasobów istniejących na całym obszarze działania. Zintegrowane podejście przejawia się między innymi w partycypacyjnej metodzie opracowania LSR co pozwoliło zachować spójność strategii, a zarazem obszaru z przyjętymi w nim celami. Zastosowanie zintegrowanego podejścia gwarantuje szerokie współdziałanie z sobą różnych podmiotów z różnych sektorów co trwale przełoży się na efekt podejmowanych działań. Zintegrowany charakter LSR oznacz unikalne podejście do rozwiązywania problemów przez wielosektorowe łączenie istniejących zasobów i działań; instytucjonalnych dotyczących zaangażowania sektorów życia publicznego w proces wdrażania LSR na etapie realizacji celów, oraz konkretnych przedsięwzięć, oraz działań społeczno-gospodarczych zintegrowanego podejścia dla przedsięwzięć planowanych w LSR. Zaplanowane operacje wpisują się w zachowanie i wykorzystanie zasobów przyrodniczych, historycznych, kulturowych w zrównoważony rozwój obszaru. Istotnym aspektem jest zaangażowanie mieszkańców w proces zmian istniejącej sytuacji społeczno-gospodarczej obszaru LGD. Liczny i aktywny udział mieszkańców obszaru LGD „MDiG" w pełni potwierdza ideę podejścia zintegrowanego. Określone w strategii cele i przedsięwzięcia tworzą wspólny ściśle z sobą powiązany system, gdzie każdy z sektorów ma swoich przedstawicieli w LGD, każdy sektor na każdym poziomie realizacji strategii ma również możliwość realizacji przedsięwzięć . Wszystkie poziomy pozostają w efekcie synergii z innymi, wzajemnie się uzupełniają co stanowi wartość dodaną w postaci nowych partnerstw i relacji na obszarze. Stwierdzić należy, że zintegrowane podejście do planowanych przedsięwzięć tworzy spójny i logiczny system realizacji wszystkich celów , przedsięwzięć jak i korelacji między podmiotami realizującymi LSR i znajdującymi się na obszarze LGD „MDiG".

Rozdział XI. Monitoring i ewaluacja LSR

Monitoring to proces systematycznego zbierania i analizowania ilościowych i jakościowych informacji na temat wdrażanej Lokalnej Strategii Rozwoju w aspekcie finansowym i rzeczowym. Pozwala on na określenie, czy LSR jest wdrażana prawidłowo, a jej realizacja przebiega zgodnie z założeniami i czy sposób funkcjonowania stowarzyszenia przebiega w sposób gwarantujący wypełnienie wszystkich nałożonych na nie zadań. Monitorowanie służy dostarczeniu informacji, na podstawie których Zarząd, Rada i członkowie LGD mogą systematycznie dowiadywać się o występowaniu rozbieżności w realizacji planów i osiąganiu celów. Dzięki temu LGD dba o swoją stabilną sytuację finansową i podejmuje działania interwencyjne w przypadku rozbieżności lub niepowodzeń w realizacji LSR. Aspekty działań LGD podlegające monitorowaniu znajdują się w załączniku nr 2.

XI.1. Monitoring – sposoby gromadzenia danych:

- analiza dokumentów merytorycznych i finansowych dostępnych w biurze;
- analiza sprawozdań z ankietyzacji beneficjentów realizujących operacje;
- analiza sprawozdań z ankietyzacji mieszkańców;
- gromadzenie danych do wskaźników produktu, rezultatu, oddziaływania oraz danych z GUS;
- dokumentacja dotycząca posiedzeń Rady i wyboru operacji;
- gromadzenie danych dotyczących wydatkowanie środków na koszty bieżące i aktywizację, projekty współpracy oraz wdrażanie LSR uzyskanych od podmiotów wdrażających;

XI.2. Sposoby zbierania i dokumentowania danych:

- Listy obecności;
- Badania ewaluacyjne;
- Ankiety monitorujące;
- Wywiady indywidualne;
- Oświadczenia Beneficjentów;
- Sprawozdania;
- Wnioski na operacje;
- Wnioski o płatność.

Organem odpowiedzialnym za prowadzenie monitoringu jest Zarząd LGD i Biuro LGD. Zarząd może zlecić wykonanie niektórych zadań ekspertom zewnętrznym. Za gromadzenie danych odpowiada biuro LGD.

XI.3. Ewaluacja

W ramach ewaluacji dokonuje się oceny odpowiedzialności, skuteczności, efektywności i oddziaływania projektu w stosunku do założeń. Organem odpowiedzialnym za prowadzenie ewaluacji będzie Zarząd. Zarząd może zlecić wykonanie niektórych zadań ekspertom zewnętrznym. Za gromadzenie danych do ewaluacji odpowiada biuro LGD. Zarząd sporządzi przed każdym Walnym Zebraniem Członków, sprawozdanie za miniony rok, które powinno zawierać:

- wykaz zrealizowanych operacji z wdrażania LSR oraz działań dotyczących kosztów bieżących i aktywizacji oraz projektów współpracy wraz z informacją o efektach i finansach,
- opis uzyskanych efektów w porównaniu z założeniami,
- analizę dotyczącą wpływu przedsięwzięć na osiąganie celów LSR,
- wnioski w formie uwag i rekomendacji otrzymanych w wyniku zebranych ankiet monitorujących w ramach realizacji Planu Komunikacyjnego,
- wnioski Rady dotyczące uwag na temat Lokalnych Kryteriów Wyboru.

Sprawozdanie będzie podawane do wiadomości publicznej zgodnie z zasadą jawności. Informacje uzyskane w trakcie monitoringu i ewaluacji będą służyły aktualizacji LSR, Kryteriów Wyboru Operacji, procedur oraz sposobu funkcjonowania poszczególnych organów LGD czy biura.

Rozdział XII. Strategiczna ocena oddziaływania na środowisko

Zgodnie z informacją Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Krakowie Lokalna Strategia Rozwoju jest dokumentem, który nie wymaga przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko. Przedsięwzięcia wskazywane w LSR są jedynie wstępnymi koncepcjami, których skonkretyzowanie nastąpi dopiero poprzez wybór projektów do realizacji. Możliwe oddziaływanie na środowisko przedsięwzięć realizowanych w wyniku wdrożenia Strategii będzie rozpatrywane podczas procedowania możliwości finansowania poszczególnych inwestycji. W przypadku zamierzeń, które mogą znacząco oddziaływać na środowisko zostanie przeprowadzona procedura oceny oddziaływania na środowisko, w trybie ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko. Analizy, w ramach powyższej procedury, stanowić będą podstawę do podjęcia decyzji o dopuszczalności realizacji, a w szczególności zakresie danej inwestycji. Nadmienić warto dodatkowo, że analiza zapisów Lokalnej Strategii Rozwoju LGD „MDiG" – problemów, celów a przede wszystkim przedsięwzięć (w ich ogólnym zarysie) w kontekście charakteru przewidzianych tam działań, rodzaju i skali ich oddziaływania na cechy obszaru na którym LSR będzie realizowana - przede wszystkim formy ochrony przyrody, prowadzi do wniosku, że realizacja tych zapisów nie wpłynie znacząco na środowisko. Wpływ na środowisko będzie związany jedynie z etapem realizacji przedsięwzięć, w ramach których przewidziano prace budowlane i tylko ściśle w okresie prowadzenia tych prac (budowlanych i instalacyjnych). W ich ramach mogą wystąpić mało uciążliwe oddziaływania na powierzchnię ziemi, faunę i florę, jakość powietrza atmosferycznego, klimat akustyczny i wibracje, na ludzi i ich zdrowie oraz na krajobraz, dobra materialne i zabytki. Oddziaływanie to będzie miało charakter krótkotrwały i całkowicie przemijający.

Rozdział XIII. Innowacyjność

Innowacyjność to jedna z siedmiu cech podejścia LEADER. Samo podejście LEADER jest innowacyjną formą działania na terenie obszaru LGD "MDiG". Innowacja to wprowadzenie nowego lub udoskonalonego produktu, wyrobu, działania, procesu, technologii, lub metody w działaniu społecznym , gospodarczym czy publicznym. Spotkania konsultacyjne, które zostały przeprowadzone na obszarze LGD "MDiG" już same w sobie były innowacyjne. Pozwoliły aby grupy osób reprezentujące różne sektory i różny przekrój społeczny mieszkańców mogli razem zastanowić się i wypracować diagnozę dla poprawy życia mieszkańców. Pozwoliło to również na wypracowanie innowacyjnych przedsięwzięć szczególnie takich, które będą służyć szeroko pojętej integracji w różnych działaniach szczególnie;

- *w stworzeniu i zwiększeniu różnorodności samej przedsiębiorczości i innowacyjności w podejściu do tworzenia miejsc pracy;*
- *duży nacisk aby środki przeznaczone na tworzenie miejsc pracy przede wszystkim powodowały doskonalenie zawodowe pracowników i zwiększenie ich wynagrodzenia*
- *wdrażanie innowacji w przedsiębiorstwach.*
- *przyjęcie nowych form atrakcji turystycznych i rekreacyjnych na terenie obszaru LGD*
- *wprowadzanie nowych form promocji*
- *odtwarzanie tradycyjnych obiektów, oraz innowacyjny sposób poprawy bezpieczeństwa*

Jednym słowem można stwierdzić iż większość celów i przedsięwzięć zawartych w strategii i ona sama jest innowacyjna i nadaje nowe formy jej realizacji. Przykładem nowej formy w realizacji LSR jest wprowadzenie do oceny wniosków "Platformy Oceny Wniosków", która jest nowatorska w stosunku do poprzednich form oceny. Innowacją jest również stworzenie możliwości wsparcia i pomocy dla grup de faworyzowanych. Innowacyjne formy przyjęte do realizacji LSR, oraz ona sama mają na również na celu zachęcenie ludzi młodych do włączenia się w jej realizację

Wykaz wykorzystanej literatury

- Poradnik dla lokalnych grup działania w zakresie opracowania lokalnych strategii rozwoju na lata 2014-2020. Wydanie III uzupełnione i zaktualizowane, Warszawa 2015,
- Zasady realizacji instrumentu Rozwój lokalny kierowany przez społeczność w Polsce, Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju, Warszawa 2014,
- Bank Danych Lokalnych, http://stat.gov.pl/bdl,
- Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 (rozporządzenie ramowe),
- Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1305/2013 (rozporządzenie EFRROW),
- Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014–2020,
- Ustawa z dnia 20 lutego 2015 r. o rozwoju lokalnym z udziałem lokalnej społeczności,
- Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 24 września 2015 r. w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania pomocy finansowej w ramach poddziałania „Wsparcie na wdrażanie operacji w ramach strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność" objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014–2020,
- Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 23 października 2015 r. w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania pomocy finansowej w ramach poddziałania „Wsparcie na rzecz kosztów bieżących i aktywizacji" objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014–2020,
- Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 19 października 2015 r. w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania pomocy finansowej w ramach poddziałania „Przygotowanie i realizacja działań w zakresie współpracy z lokalną grupą działania" objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014–2020,
- Ustawa z dnia 11 lipca 2014 r. o zasadach finansowania realizacji programów w zakresie polityki spójności finansowanych w perspektywie finansowej 2014-2020,
- Strategia Rozwoju Gminy Sułkowice na lata 2008 – 2020
- Profil Gminy Sułkowice – Załącznik do Strategii Rozwoju Gminy Sułkowice na lata 2008
- Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Myślenice na lata 2012-2020
- Strategia Zrównoważonego Rozwoju Powiatu Myślenickiego na lata 2014-2020
- Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Sułkowice na lata 2012 – 2020
- Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2015 - 2022 dla Gminy Myślenic

Załączniki do LSR

1. Procedura aktualizacji LSR
2. Procedury dokonywania ewaluacji i monitoringu
3. Plan działania
4. Budżet LSR
5. Plan komunikacji

Procedura aktualizacji LSR - Załącznik nr 1

do Strategii Rozwoju Lokalnego Kierowanego Społeczność na lata 2014-2020 przez

PROCEDURY AKTUALIZACJI/ZMIANY LOKALNEJ STRATEGII ROZWOJU
Dla LGD „MDiG"

Cel procedury: Celem procedury aktualizacji/zmiany Lokalnej Strategii Rozwoju jest sformalizowanie procesu dokonywanie korekt w LSR dla zapewnienia jak najszerszego udziału partnerów LGD i wszystkich mieszkańców obszaru we wdrażanie Strategii oraz dostosowanie zapisów LSR do wymogów prawnych, aktualizacja danych dotyczących obszaru, oraz korekta zapisów wynikająca z ewaluacji wdrażania LSR

Zakres procedury: Procedura obejmuje czynności, formularze i schemat działań związanych ze zgłaszaniem, analizowaniem i przyjmowaniem uchwałą Walnego Zebrania, lub uchwałą Zarządu zmian w zapisach LSR.

Założenia ogólne:

1. Proces wdrażania i aktualizacji odbywa się z jak najszerszym udziałem partnerów LGD i mieszkańcami obszaru
2. Wszystkie działania LGD dotyczące wdrażania LSR są jawne
3. LGD monitoruje na bieżąco wdrażanie LSR
4. Aktualizacja LSR winna być aktualizowana raz w roku na Zwyczajnym Walnym Zebraniu Członków, dopuszcza się jednak okoliczności wprowadzania dodatkowych korekt w trakcie roku, w tym przez Zarząd.
5. Działania logistyczne zapewnia Biuro LGD

Przebieg procedury:

1. Wnioski w sprawie zmian zapisów w LSR mogą zgłaszać
    a. członkowie LGD;
    b. organy Stowarzyszenia;
    c. wszyscy mieszkańcy obszaru.
2. Zgłaszanie wniosków jest sformalizowane. Przyjmowane jest:
    a. w formie pisemnej w Biurze LGD
    b. w formie elektronicznej na adres biura LGD
3. Karta Pomysłu na Projekty - dostępna na stronie internetowej oraz w Biurze LGD
4. Zarząd Stowarzyszenia dokonuje potrzebnych analiz do wprowadzania zmian w LSR. Analizy te wykonywane są na bieżąco w ramach ciągłego monitoringu:
    a. analiza zgłaszanych do LGD wniosków;
    b. analiza otoczenia prawnego związanego z funkcjonowaniem LGD i wdrażaniem LSR;
    c. analiza uchwał organów Stowarzyszenia wnioskujących o zmiany;
    d. analiza wniosków zawartych w Raporcie Zespołu ds. Monitoringu i Ewaluacji.
5. Co najmniej raz w roku Zespół ds. Monitoringu i Ewaluacji powoływany przez Walne Zebranie, dokonuje ewaluacji własnej Lokalnej Strategii Rozwoju i przygotowuje „Raport z wdrażania Lokalnej Strategii Rozwoju" wraz z ewentualnymi rekomendacjami zmian zapisów w LSR.
6. Zarząd może dodatkowo podjąć decyzję o zleceniu ekspertom zewnętrznym analizy związanej z koniecznością aktualizacji dokumentów Stowarzyszenia.
7. Zarząd przygotowuje projekty uchwał dotyczące zmian w zapisach LSR Walnemu Zebraniu Członków Stowarzyszenia.

8. Propozycje zmian w LSR po zebraniu materiałów opracowuje Zarząd. Wypracowane przez Zarząd materiały poddane są konsultacjom społecznym co najmniej poprzez: zamieszczenie propozycji zmian na stronie internetowej LGD, lub organizacji spotkań konsultacyjnych w każdej gminie wchodzącej w skład LGD, lub ogólnej dyskusji obywatelskiej z mieszkańcami obszaru LGD w zależności od zainteresowania.

9. Zarząd LGD opracowuje ostateczne propozycje dotyczące aktualizacji zapisów LSR uwzględniając wynik konsultacji społecznych.

10. Aktualizacja Lokalnej Strategii Rozwoju dokonywana jest uchwałą Walnego Zebrania, lub uchwałą Zarządu.

11. Po aktualizacji LSR Zebranie Walne na najbliższym swoim posiedzeniu przyjmuje tekst jednolity.

12. Wprowadzenie bieżących zmian do LSR przez Zarząd winno być umocowane Uchwałą Zebrania Walnego LGD.

Procedury dokonywania ewaluacji i monitoringu- Załącznik nr 2

do Strategii Rozwoju Lokalnego Kierowanego przez Społeczność na lata 2014-2020

PROCEDURY DOKONYWANIA EWALUACJI I MONITORINGU

Proces monitoringu obejmował będzie działania polegające na systematycznym zbieraniu i analizowaniu informacji ilościowych i jakościowych na temat funkcjonowania LGD oraz stanu realizacji strategii w aspekcie finansowym i rzeczowym. Prowadzone działania będą miały na celu przede wszystkim uzyskanie informacji zwrotnych na temat skuteczności i wydajności wdrażanej strategii. Ważnym aspektem monitoringu będzie również ocena zgodności realizacji operacji z wcześniej zatwierdzonymi założeniami i celami.

Cel procedury
Celem procedury jest monitorowanie i ewaluacja wdrażania Lokalnej Strategii Rozwoju oraz pracy i oddziaływania na obszar Lokalnej Grupy Działania „MDiG" poprzez ocenę wskaźników produktu, rezultatu, zakresu planowanych przedsięwzięć oraz weryfikację założonych w LSR celów
Zakres procedury:
Procedura obejmuje czynności od powołania zespołu odpowiedzialnego za przeprowadzenie monitoringu i ewaluacji po publikację Raportu wdrażania Lokalnej Strategii Rozwoju
Założenia:
Monitoring jest procesem ciągłym. Polega na systematycznej analizie wdrażania LSR, wszystkich podejmowanych działań przez LGD oraz otoczenia, na które działania LGD wywołują wpływ. Odpowiedzialnym za monitoring jest Zarząd Stowarzyszenia. Monitoring jest ściśle powiązany z oceną – ewaluacja własną.

Przebieg procedury:
1. Walne Zebranie Członków powołuje Zespół ds. Monitoringu i Ewaluacji, który składa się z przedstawicieli wszystkich trzech sektorów.
2. Zespół spotyka się co najmniej raz w roku i dokonuje oceny następujących elementów LSR:
   - realizacji założonych wskaźników produktu, rezultatu przedsięwzięć;
   - realizacji celów szczegółowych na podstawie wskaźników oddziaływania;
   - ilościowej i jakościowej przeprowadzonych konkursów;
   - aktualności analizy SWOT
   - aktualności i adekwatności procedur;
   - adekwatności wskaźników;
   - postrzegania LGD w otoczeniu;
   - innych zjawisk, zdarzeń, dokumentów itd.

3. Zespół ds. Monitoringu i Ewaluacji w procesie oceny wykorzystuje zróżnicowane narzędzia ewaluacji (analiza ankiet, zestawień, wywiady i opinie, własne obserwacje itp.)
4. Zespół może zwrócić się do Zarządu o wykonanie ekspertyz zewnętrznych.
5. Praca Zespołu kończy się powstaniem „Raportu z wdrożenia LSR", który jest wspólnym dziełem członków Zespołu.
6. Raport może zawierać wnioski dotyczące:
   a) przeprowadzenia zmian w organizacji pracy Biura LGD
   b) przeprowadzenia zmian w systemie informowania o LSR
   c) przeprowadzenia zmian w LSR (aktualizacji LSR)
7. Obsługę logistyczną Zespołu zapewniają pracownicy Biura LGD.
8. „Raport z wdrożenia LSR" prezentowany jest na Walnym Zebraniu Członków.

Działania w ramach monitoringu będą polegały na:

a) monitorowaniu rzeczowej realizacji LSR polegającej m.in. na:
- analizie stopnia osiągania mierzalnych i weryfikowalnych wskaźników wykonalności celów strategii,
- monitorowaniu operacyjnym na podstawie bezpośrednich rozmów z beneficjentami i wizji lokalnych na miejscu realizacji operacji,
- wykorzystaniu partycypacyjnych metod ewaluacji (tj. angażowaniu społeczności lokalnej w proces ewaluacji);

b) monitorowaniu wydatkowania środków na poszczególne operacje i działania własne LGD. Funkcjonowanie LGD będzie na bieżąco monitorowane i poddawane badaniom ewaluacyjnym w celu stałego podnoszenia jakości i efektywności działań. Ewaluacja będzie niezbędna do sprawnego wydatkowania środków publicznych w ramach LSR, a także do szybkiego reagowania na zmieniające się warunki otoczenia społeczno-gospodarczego na terenie LGD

Przyjęte zostaną następujące **kryteria ewaluacji**:

1. Trafność/adekwatność/odpowiedniość – stopień, w jakim przyjęte cele projektu odpowiadają zidentyfikowanym problemom w obszarze objętym projektem i/lub realnym potrzebom beneficjentów
2. Efektywność/wydajność – ocena poziomu „ekonomiczności" projektu, czyli stosunku poniesionych nakładów do uzyskanych wyników i rezultatów
3. Skuteczność – ocena stopnia, na ile cele przedsięwzięcia, zdefiniowane na etapie programowania, zostały osiągnięte
4. Użyteczność – stopień zaspokojenia potrzeb beneficjentów w wyniku osiągnięcia rezultatów podejmowanych operacji.
5. Trwałość – ocena faktu, czy pozytywne efekty projektu na poziomie celu mogą trwać do zakończenia finansowania zewnętrznego oraz czy możliwe jest utrzymanie się wpływu tego projektu w dłuższym okresie na procesy rozwoju na poziomie sektora, regionu czy kraju.

W ramach ewaluacji funkcjonowania LGD wyróżniono następujące elementy, które zostaną poddane ocenie:

- efektywność pracy biura i organów LGD,
- przebieg konkursów,
- sposób przepływu informacji,
- ocena pracowników,
- efektywność promocji i aktywizacji lokalnej społeczności,
- efektywność współpracy międzyregionalnej i międzynarodowej między LGD

W ramach ewaluacji procesu wdrażania LSR wyróżniono następujące elementy, które zostaną poddane ocenie:

- stopień realizacji celów i wskaźników,
- harmonogram rzeczowo-finansowy (stopień realizacji wybranych operacji),
- wykorzystania budżetu,
- jakość stosowanych kryteriów wyboru operacji i procedur
-

Ewaluacja funkcjonowania LGD oraz procesu wdrażania LSR będzie dokonywana na podstawie opinii kierownika biura, Zarządu, Komisji Rewizyjnej, badań zewnętrznych niezależnych doradców oraz wywiadu z wnioskodawcami, głównie za pomocą sprawozdań, ankiet, statystyk i rejestrów.

Źródła danych, czas i okres dokonywania pomiaru oraz zakres danych poszczególnych elementów poddawanych ocenie zestawiono w tabeli poniżej:

Elementy poddane badaniu	Wykonawca badania	Źródło danych i metody ich zbierania	Czas i okres dokonywania pomiaru	Analiza i ocena danych
Efektywność pracy biura i organów LGD	biuro LGD Zarząd LGD, Komisja Rewizyjna (ocena własna)	Wywiad z wnioskodawcami, opinia kierownika LGD, zarządu i Komisji Rewizyjnej	Ocena roczna dokonywana w pierwszym kwartale roku następującego po roku ocenianym	Ocena poprawności działalności prowadzonej przez Stowarzyszenie określająca skuteczność realizowanych zadań w odniesieniu do założeń LSR, przestrzeganie regulaminu, uczestnictwo w posiedzeniach
Przebieg konkursów	Biuro LGD (ocena własna)	Rejestr danych	Na bieżąco	Ocena zgodności terminów ogłaszania konkursów z harmonogramem określonym w LSR
Sposób przepływu informacji (Plan Komunikacyjny)	Biuro LGD (ocena własna)	Dokumenty zw. z Planem Komunikacyjnym (wydruk ze strony www LGD, listy obecności, egzemplarze mat. prom. wraz z listami dystrybucyjnymi, art. prasowe)	Ocena roczna dokonywana w pierwszym kwartale roku następującego po roku ocenianym	Ocena stopnia realizacji Planu Komunikacyjnego oraz jego wpływu na proces wdrażania LSR, określenie słabych stron Planu i sposobów poprawy przepływu informacji

Ocena pracowników	Zarząd LGD (ocena własna)	Anonimowe ankiety	Na bieżąco	Ocena pracy prawników w zakresie rzetelnego i terminowego wypełniania swoich obowiązków, sposobu przekazywania informacji beneficjentom, jakości świadczonych usług, pomoc w rozwiązywaniu problemów
Efektywność promocji i aktywizacji lokalnej społeczności	Biuro LGD (ocena własna)	Badania ankietowe prowadzone za pośrednictwem strony internetowej Stowarzyszenia	Ocena roczna dokonywana w pierwszym kwartale roku następującego po roku ocenianym	Ocena skutecznej promocji LGD oraz działań wdrażanych w ramach LSR mierzona liczbą osób, które uzyskały informację na temat LGD
Stopień realizacji celów i wskaźników	Zewnętrzni i niezależni eksperci (ocena zewnętrzna)	Ankiety Beneficjentów, sprawozdania Beneficjentów, rejestr danych LGD	Ocena w połowie okresu objętego LSR oraz po zakończeniu działań	Ocena celowości i trafności założeń realizowanych w ramach LSR, określenie stopnia realizacji poszczególnych wskaźników
Harmonogram rzeczowo-finansowy (stopień realizacji wybranych operacji)	Biuro LGD (ocena własna)	Rejestr danych	Raz na kwartał	Ocena zgodności ogłaszanych i realizowanych projektów z harmonogramem określonym w LSR
Wykorzystania budżetu	Biuro LGD (ocena własna)	Rejestr danych	Raz na kwartał	Ocena zgodności i wysokości wydatkowania środków finansowanych z zatwierdzonego budżetu w podziale na poszczególne zadania

Plan działania - Załącznik nr 3

do Strategii Rozwoju Lokalnego Kierowanego przez Społeczność na lata 2014-2020

Cel ogólny 1: Tworzenie warunków do rozwoju przedsiębiorczości, współpracy międzysektorowej i budowa różnorodności gospodarczej z wykorzystaniem potencjału obszaru i mieszkańców	LATA	2016-2018			2019-2021			2022-2023			razem 2016-2023		Program	Podziałanie / zakres Programu
	nazwa wskaźnika	wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	planowane wsparcie w PLN	wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	planowane wsparcie w PLN	wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	planowane wsparcie w PLN	razem wartość wskaźników	razem planowane wsparcie w PLN		
Cel szczegółowy 1.1 Wsparcie przedsiębiorców w tworzeniu i utrzymaniu miejsc pracy														
PRZEDSIEWZIECIE 1.1.1 Wsparcie finansowe dla prowadzących własną firmę lub chcących rozpocząć działalność	Liczba operacji polegających na utworzeniu nowego przedsiębiorstwa	8szt	60%	720 000	7szt	100%	630 000	-	-	-	15	1 350 000	PROW	Realizacja LSR

gospodarczą	Liczba operacji polegająca na rozwoju istniejącego przedsiębiorstwa	7 szt	70%	1 050 000	3 szt	100 %	450 000	-	-	-	10	1 500 000	PROW	Realizacja LSR
PRZEDSIEWZIECIE 1.1.2 Wdrażanie innowacji w przedsiębiorstwach	Liczba operacji ukierunkowanych na innowacje	1szt	50%	200 000	1 szt	100 %	200 000	-	-	-	2	400 000	PROW	Realizacja LSR
razem cel szczegółowy 1				1 970 000			1 280 000			0		3 250 000		
razem cel ogólny				1 970 000			1 280 000			0		3 250 000		

Cel ogólny 2: Inwestowanie w sferę społeczną zapewniającą rozwój mieszkańców, oraz promocję obszaru z poszanowaniem tradycji, dziedzictwa kulturowego, ekologii,	LATA	2016-2018	2019-2021	2022-2023	razem 2016-2023	Program	Poddziałanie/zakres Programu

rekreacji dla podnoszenia jakości życia mieszkańców	nazwa wskaźnika	wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	planowane wsparcie w PLN	wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	planowane wsparcie w PLN	wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	planowane wsparcie w PLN	razem wartość wskaźników	razem planowane wsparcie w PLN		
Cel szczegółowy 2.1. Poprawa stanu infrastruktury kulturalnej, społecznej, edukacyjnej, rekreacyjno-turystycznej dla poprawy życia mieszkańców														
PRZEDSIEWZIECIE 2.1.1 Wsparcie finansowe grup zainteresowań lub organizacja czasu wolnego	Liczba podmiotów działających w sferze kultury	8szt	38 %	80 000	8 szt	76 %	80 000	5 szt	100 %	50 000	21	210 000	PROW	projekty grantowe
PRZEDSIEWZIECIE 2.1.2 Rozbudowa lub odtworzenie obiektów z tradycjami lub rzemiosłem	Liczba rozbudowanych lub odtworzonych obiektów	1 szt	33 %	100 000,00 zł	2 szt	10 0%	200 000,00 zł	-	-	-	3	300 000,00 zł	PROW	Realizacja LSR

PRZEDSIEWZIECIE 2.1.3 Budowa lub budowa wraz z doposażeniem miejsc integracji, rekreacji i wypoczynku	Liczba nowych lub zmodernizowanych obiektów infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej	8 szt.	61 %	1 465 000	4 szt	93 %	275 000	1 szt	100 %	50 000	15	1 870 000	PROW	Realizacja LSR
		0 szt.		0	2 szt		80 000	0 szt		0				projekty grantowe
PRZEDSIEWZIECIE 2.1.4. Utworzenie ścieżek rekreacyjnych lub dydaktycznych lub miejsc służących turystyce lub oznakowanie szlaków turystycznych lub obiektów historycznych lub przysiółków	Liczba wybudowanych ścieżek rekreacyjnych lub dydaktycznych lub miejsc służących turystyce lub liczba oznakowanych szlaków turystycznych lub obiektów historycznych lub przysiółków	4szt	40 %	88 000	5szt	67 %	110 000	1 szt	100 %	22 000	10	220 000	PROW	projekty grantowe
razem cel szczegółowy 2.1				1 733 000			745 000			122 000		2 600 000		
Cel szczegółowy 2.2 Promocja obszaru i aktywizacja społeczna mieszkańców w tym osób zagrożonych wykluczeniem społecznym														

PRZEDSIĘWZIECIE 2.2.1 Szkolenia, doradztwo, spotkania informacyjne dla instytucji, mieszkańców, pracowników i organów LGD	Liczba podmiotów którym udzielono indywidualnego doradztwa	200 szt.	20 %	310 000	330 szt.	84 %	500 000	70 szt	100 %	160 000	600	970 000	PROW	koszty bieżące, aktywizacja
	Liczba osobodni szkoleń dla pracowników LGD	4 szt.	33 %	3 300	6 szt	83 %	5 000	2 szt.	100 %	1 700	12	10 000	PROW	koszty bieżące, aktywizacja
	Liczba osobodni szkoleń dla organów LGD	3 szt	50 %	5 000	2 szt	83 %	3 300	1 szt	100 %	1 700	6	10 000	PROW	koszty bieżące, aktywizacja
PRZEDSIĘWZIECIE 2.2.2. Promowanie obszaru lub jego walorów poprzez kultywowanie lub odtwarzanie lub wsparcie lokalnej tradycji lub twórczości lub wydawanie opracowań lub publikacji lub promocja w Internecie lub spotkania lub imprezy promocyjne	Liczba spotkań informacyjno-konsultacyjnych LGD z mieszkańcami	17 szt.	35 %	20 000	23 szt.	83 %	27 000	8 szt.	100 %	8 000	48	55 000	PROW	koszty bieżące, aktywizacja
	Liczba opracowanych publikacji promocyjnych lub liczba spotkań promujących obszar lub jego walory lub liczba imprez promocyjnych	8 szt	35 %	110 000	6 szt	85 %	110 000	2 szt	100 %	50 000	28	500 000	PROW	Realizacja LSR, aktywizacja, koszty bieżące
		2 szt		50 000	8 szt		140 000	2 szt		40 000				Projekty grantowe
	Liczba działań mających na celu promowanie lub kultywowanie	2 szt	20 %	70 000	2 szt	80 %	70 000	0 szt	100 %	0	6	210 000	PROW	aktywacja, koszty bieżące

	lub odtwarzanie lub wsparcie lokalnej tradycji lub twórczości	0 szt		0	1 szt		35 000	1 szt		35 000				projekty grantowe
	Liczba przygotowanych projektów współpracy	1 szt	44 %	55 800	1 szt	10 0%	70 200	-	-	-	2	126 000,00 zł	PROW	projekty współpracy
	Liczba zrealizowanych projektów współpracy w tym projektów współpracy międzynarodowej													
	Liczba LGD uczestniczących w projektach współpracy													
razem cel szczegółowy 2.2				624 100			960 500			296 400		1 881 000		
Cel szczegółowy 2.3. Dbałość o stan środowiska naturalnego i promowanie postaw proekologicznych oraz zachowanie i promocja dziedzictwa kulturowego														
PRZEDSIEWZIĘCIE 2.3.1 Kampanie lub akcje promujące działania proekologiczne lub zdrowotne	Liczba kampanii lub akcji lub działań proekologicznych lub zdrowotnych	1sz	33 %	10 000	1szt	66 %	10 000	1 szt	100 %	10 000	3	30 000	PROW	aktywizacja, koszty bieżące

PRZEDSIĘWZIĘCIE 2.3.2 Ochrona lub rewitalizacja zabytków lub ich remonty lub konserwacja	Liczba zabytków poddanych pracom konserwatorskim lub restauratorskim w wyniku wsparcia otrzymanego w ramach realizacji LSR	1 szt	20 %	30 000	1 szt	80 %	30 000	0 szt	100 %	0	5	150 000	PROW	Realizacja LSR
		0 szt		0	2 szt		60 000	1 szt		30 000				projekty grantowe
razem cel szczegółowy 2.3				40 000			100 000			40 000		180 000		
razem cel ogólny 2				2 397 100			1 805 500			458400		4 661 000		
razem LSR				4 367 100			3 085 500			458 400		7 911 000		
Razem planowane wsparcie na przedsięwzięcia dedykowane tworzeniu i utrzymaniu miejsc pracy w ramach poddziałania Realizacja LSR PROW													**51,59** % budżetu poddziałania Realizacja LSR	
											3 250 000,00 zł			

Budżet LSR - Załącznik nr 4

Budżet LSR - Załącznik nr 4 do Strategii Rozwoju Lokalnego Kierowanego przez Społeczność na lata 2014-2020

BUDŻET LSR	
Zakres wsparcia	**Wsparcie finansowe PROW (PLN)**
Realizacja LSR (art. 35 ust. 1 lit. b rozporządzenia nr 1303/2013)	**6 300 000,00**
Współpraca (art. 35 ust. 1 lit. c rozporządzenia nr 1303/2013)	**126 000,00**
Koszty bieżące (art. 35 ust. 1 lit. d rozporządzenia nr 1303/2013)	**1320 000,00**
Aktywizacja (art. 35 ust. 1 lit. e rozporządzenia nr 1303/2013)	**165 000,00**
Razem	**7 911 000,00**

PLAN FINANSOWY W ZAKRESIE PODDZIAŁANIA 19.2 PROW 2014-2020				
	Wkład EFRROW (PLN)	**Budżet państwa (PLN)**	**Wkład własny będący wkładem krajowych środków publicznych (PLN)**	**RAZEM (PLN)**
Beneficjenci inni niż jednostki sektora finansów publicznych	**3 054 240,00**	**1 745 760,00**		**4 800 000,00**
Beneficjenci będący jednostkami sektora finansów publicznych	**954 450,00**		**545 550,00**	**1 500 000,00**
RAZEM (PLN)	4 008 690,00	1 745 760,00	545 550,00	6 300 000,00 zł

Budżet celów i przedsięwzięć

Cel Ogólny	Cel szczegółowy	Przedsięwzięcia	Kwota
Tworzenie warunków do rozwoju przedsiębiorczości, współpracy międzysektorowej i budowa różnorodności gospodarczej z wykorzystaniem potencjału obszaru i mieszkańców	Wsparcie przedsiębiorców w tworzeniu i utrzymaniu miejsc pracy	1.1.1 Wsparcie finansowe dla prowadzących własną firmę lub chcących rozpocząć działalność gospodarczą	2.850.000,00 zł
		1.1.2 Wdrażanie innowacji w przedsiębiorstwach	400.000,00 zł
Suma CO1			**3.250.000,00 zł**
Inwestowanie w sferę społeczną zapewniającą rozwój mieszkańców, oraz promocję obszaru z poszanowaniem tradycji, dziedzictwa kulturowego, ekologii, rekreacji dla podnoszenia jakości życia mieszkańców	Poprawa stanu infrastruktury kulturalnej, społecznej, edukacyjnej, rekreacyjno-turystycznej dla poprawy życia mieszkańców	2.1.1 Wsparcie finansowe grup zainteresowań lub organizacja czasu wolnego	210.000,00 zł
		2.1.2 Rozbudowa lub odtworzenie obiektów z tradycjami lub rzemiosłem	300.000,00 zł
		2.1.3 Budowa lub budowa wraz z doposażeniem miejsc integracji, rekreacji i wypoczynku	1.870.000,00 zł
		2.1.4 Utworzenie ścieżek rekreacyjnych lub dydaktycznych lub miejsc służących turystyce lub oznakowanie szlaków turystycznych lub obiektów historycznych lub przysiółków	220.000,00 zł
	Promocja obszaru i aktywizacja społeczna mieszkańców w tym osób zagrożonych wykluczeniem społecznym	2.2.1 Szkolenia, doradztwo, spotkania informacyjne dla instytucji, mieszkańców, pracowników i organów LGD	990.000,00 zł
		2.2.2 Promowanie obszaru lub jego walorów poprzez kultywowanie lub odtwarzanie lub wsparcie lokalnej tradycji lub twórczości lub wydawanie opracowań lub publikacji lub promocja w Internecie lub spotkania lub imprezy promocyjne	891.000,00 zł
	Dbałość o stan środowiska naturalnego i promowanie postaw proekologicznych oraz zachowanie i promocja dziedzictwa kulturowego	2.3.1 Kampanie lub akcje promujące działania proekologiczne lub zdrowotne	30.000,00 zł
		2.3.2 Ochrona lub rewitalizacja zabytków lub ich remonty lub konserwacja	150.000,00 zł
Suma CO2			**4.661.000,00 zł**
Suma ogółem			**7.911.000,00 zł**

Plan Komunikacji - Załącznik nr 5

Plan Komunikacji - Załącznik nr 5do Strategii Rozwoju Lokalnego Kierowanego przez Społeczność na lata 2014-2020

Głównym celem działań komunikacyjnych jest zarówno bieżące informowanie mieszkańców o stanie realizacji LSR, w tym stopniu osiągania celów i wskaźników, oraz bieżące informowanie potencjalnych wnioskodawców o zasadach i kryteriach udzielania wsparcia z budżetu LSR. Zakłada się, że wzmożenie przekazu dotyczącego aspektów realizacji zapisów dokumentu przełoży się na zwiększenie zaangażowania społeczności lokalnej w działalność LGD a tym samym wpłynie pozytywnie ja jakość składanych wniosków. Planowane działania mają wzbudzić zainteresowanie oraz zachęcić potencjalnych beneficjentów do aplikowania o środki.

Plan komunikacji ma równie za zadanie zagwarantować dwustronność przekazu oraz umożliwić pozyskanie od mieszkańców informacji zwrotnej.

Analiza efektywności działań komunikacyjnych:

Wdrażanie planu komunikacji będzie cyklicznie monitorowany pod względem przynoszących efektów i racjonalności budżetowej. Większość zaplanowanych narzędzi komunikacyjnych przewiduje otrzymanie informacji zwrotnej lub aktywny udział mieszkańców. Regularnie prowadzona ocena i monitoring w formie kwartalnych i rocznych raportów przygotowywanych przez biuro LGD. W przypadku stwierdzenia, że któreś z działań komunikacyjnych nie przynosi pożądanych efektów, przewiduje się zastosowanie planu naprawczego. Będzie on polegał na modyfikacji dotychczasowych praktyk komunikacyjnych lub zastąpieniu ich nowymi, które LGD będą bardziej odpowiednie dla osiągniecia zamierzonych celów. Przed wprowadzeniem każdej modyfikacji w ramach planu naprawczego przewiduje się zarówno poinformowanie odbiorców planu komunikacyjnego (za pomocą poczty elektronicznej i stron internetowych), jak i konsultowanie propozycji z mieszkańcami, beneficjentami oraz grupami docelowymi – za pomocą ankiet oraz podczas otwartych spotkań konsultacyjnych.

Wnioski i opinie zebrane podczas działań komunikacyjnych, a także wyniki z oceny skuteczności działań komunikacyjnych będą podstawa do korygowania elementów planu komunikacyjnego w kolejnych latach.

Całkowity budżet przewidziany na działania komunikacyjne w okresie realizacji LSR: 415 000,0

Plan komunikacji – cele, działania, środki i narzędzia komunikacji, budżet, wskaźniki, efekty działań							
termin	Cel komunikacji	Nazwa działania komunikacyjnego	Adresaci działania komunikacyjnego (grupy docelowe)	Środki przekazu	Planowany budżet	Zakładane wskaźniki	Planowane efekty
2016 - 2017	Poinformowanie potencjalnych wnioskodawców o LSR, jej celach, zasadach przyznawania dofinansowani, typach operacji, które będą miały największe szanse wsparcia z budżetu LSR, procedurach oceny i wyboru operacji	Kampania informacyjna o głównych założeń LSR na lata 2014-2020	wszyscy potencjalni wnioskodawcy, w tym przedsiębiorcy, rolnicy, organizacje pozarządowe, mieszkańcy obszaru LGD, grupy defaworyzowane	• artykuły w prasie lokalnej, lokalnych mediach • ogłoszenia w siedzibach instytucji publicznych (urzędy, GOK) • artykuły na stronach internetowych oraz portalach LGD i Urzędów • broszury informacyjne • spotkania • punkt informacyjny w biurze LGD	18 000	• 2 artykuły na stronach internetowych (LGD, gmin), • 2 artykuły w gazetkach lokalnych, • Zorganizowanie 3 spotkań informacyjno-konsultacyjnych (przeciętnie 15 osób na spotkaniu, badanie ankietowe po spotkaniu) – spotkania przed I naborem • rozdanych 500 broszur informacyjnych	• Wzrost zainteresowania mieszkańców działaniami Leader, przejawiający się konkretyzowaniem pomysłów na projekty • W ramach każdego z naborów zawarta będzie co najmniej 1 umowa z beneficjentem. • Dotarcie do co najmniej 500 osób z informacjami o LSR na lata 2014-2020

2016 - 2017	Poinformowanie potencjalnych wnioskodawców o głównych zasadach interpretacji poszczególnych kryteriów oceny używanych przez Radę LGD (zwłaszcza kryteriów jakościowych) Poinformowanie o terminach naboru wniosków o wsparcie	Kampania informacyjna nt. zasad oceniania i wyboru operacji przez LGD oraz terminach naboru	wszyscy potencjalni wnioskodawcy, w tym przedsiębiorcy, rolnicy, organizacje pozarządowe, mieszkańcy obszaru LGD, grupy defaworyzowane	• prezentacje członków organu decyzyjnego w trakcie spotkań • ulotka informacyjna wręczana na spotkaniu • artykuły w prasie • ogłoszenia w siedzibach instytucji publicznych oraz LGD • plakaty informacyjne • spotkania informacyjne na obszarze LGD • punkt informacyjny w biurze LGD	26 000	• 2 artykuły na stronach internetowych (LGD, gmin), • 2 artykuły w gazetkach lokalnych, • Zorganizowanie 3 spotkań informacyjno-konsultacyjnych (przeciętnie • 15 osób na spotkaniu, badanie ankietowe po spotkaniu) – spotkania przed I naborem • rozdanych 500 broszur informacyjnych • Rozwieszenie 500 plakatów	• Wzrost zainteresowania mieszkańców działaniami Leader, przejawiający się konkretyzowaniem pomysłów na projekty • W ramach każdego z naborów zawarta będzie co najmniej 1 umowa z beneficjentem. • Dotarcie do co najmniej 500 osób z informacjami o LSR na lata 2014-2020
2016 - 2022	Wsparcie merytoryczne i techniczne Beneficjentów LSR w realizacji projektów	Doradztwo dla wnioskodawców	Wszyscy potencjalni wnioskodawcy,	• Doradztwo indywidualne dotyczące przygotowania wniosków o wsparcie i wniosków o płatność: w biurze LGD, telefoniczne, e-mail • Materiały informacyjne oraz instrukcje dot. wypełniania wniosków i ich rozliczania w wersji papierowej i na stronie	230 400	• Udzielenie ok 700 doradztw w biurze LGD • Organizacja 14 spotkań szkoleniowych	• W ramach każdego z naborów zawarta będzie co najmniej 1 umowa z beneficjentem.

				www LGD • Szkolenia			
2016 - 2017	Aktywizacja potencjalnych uczestników projektów (odbiorców projektów), w tym przedstawicieli grup defaworyzowanych	informacja na temat możliwości samozatrudnienia, bądź objęcia działaniem kwalifikacyjnym w ramach realizowanych projektów – skierowana w szczególności do osób należących do gryp defaworyzowanych określonych w LSR	mieszkańcy obszaru, przedstawiciele grup defaworyzowanych, wskazanych w LSR	Kontakt z mieszkańcami: • rozsyłanie informacji pocztą elektroniczną • informacje na oficjalnej stronie internetowej LGD, • informacje na oficjalnych stronach internetowych gmin obszaru LGD, • ogłoszenia na portalach społecznościowych • ogłoszenia w siedzibach instytucji publicznych (urzędy), • organizacja spotkań informacyjnych • artykuł w prasie lokalnej. • materiały promocyjne (gadżety) Kontakt z Grupami defaworyzowanymi: •bezpośredni kontakt przez pracowników OPS i PUP, •rozsyłanie informacji pocztą elektroniczną •informacje na oficjalnej stronie internetowej LGD, •informacje na oficjalnych stronach internetowych gmin obszaru LGD,	100 000	• -2 artykuły na stronach internetowych (LGD, gmin), • 2 artykuły w gazetkach lokalnych, • Zorganizowanie 3 spotkań informacyjno-konsultacyjnych (przeciętnie 15 osób na spotkaniu, badanie ankietowe po spotkaniu) – spotkania przed I naborem • rozdanych 500 broszur informacyjnych	• W ramach każdego z naborów zawarta będzie co najmniej 1 umowa z beneficjentem. • Wzrost zainteresowania mieszkańców działaniami Leader, przejawiający się konkretyzowaniem pomysłów na projekty • Dotarcie do co najmniej 500 osób z informacjam o LSR na lata 2014-2020

				• ogłoszenia na portalach społecznościach • materiały promocyjne			
2018 - 2022	Aktywizacja mieszkańców i podmiotów działających na obszarze	Informacja na temat działalności LGD	mieszkańcy obszaru, przedstawiciele grup defaworyzowanych, wskazanych w LSR	• rozsyłanie informacji pocztą elektroniczną • informacje na oficjalnej stronie internetowej LGD, • informacje na oficjalnych stronach internetowych gmin obszaru LGD, • ogłoszenia na portalach społecznościowych • organizacja imprez, wydarzeń promocyjnych	37 600	• 4 artykuły na stronach internetowych • komunikaty na stronach internetowych i portalach społecznościowych • rozdanych 500 broszur informacyjnych • Organizacja 10 spotkań lub wydarzeń promujących obszar LGD i jego walory	Poinformowanie społeczności lokalnej o realizacji LSR oraz działalności LGD Wzrost wiedzy grup docelowych na temat założeń LSR i jej realizacji Zwiększenie zainteresowania mieszkańców działalnością LGD
2017 - 2023	Uzyskanie informacji zwrotnej nt. oceny jakości pomocy świadczonej przez LGD pod kątem konieczności przeprowadzenia ewentualnych korekt w tym zakresie (np. dodatkowego przeszkolenia osób udzielających pomocy, np. w zakresie komunikacji interpersonalnej)	Badanie satysfakcji wnioskodawców LGD dot. jakości pomocy świadczonej przez LGD na etapie przygotowywania wniosków o przyznanie pomocy	beneficjenci	• ankiety w wersji elektronicznej rozsyłane na adresy email beneficjentów • ankieta przeprowadzona telefonicznie na temat oceny udzielonego doradztwa • sonda oceny doradztwa na stronie internetowej LGD	3 000	Zebranie 700 ankiet po doradztwie, szkoleniu, on-line	pozyskanie informacji o koniecznych zmianach w procesie świadczenia pomocy przez LGD oraz możliwość podniesienia jego jakości

W sytuacji zaistnienia problemów z wdrażaniem LSR, a także potencjalnego braku satysfakcji, wdrożone zostaną odpowiednie środki zaradcze.

Komunikacja - zagrożenia i środki zaradcze

Zagrożenie	Środki zaradcze
Brak lub zbyt mała liczba potencjalnych wnioskodawców/beneficjentów zainteresowanych skorzystaniem ze wsparcia w ramach LSR	Bezpośrednie kontakty pracowników Biura LGD z przedstawicielami grup docelowych, w tym grup defaworyzowanych Zwrócenie się z pomocą do członków LGD o większe wsparcie przy promocji LSR, rozpowszechnianiu możliwości wsparcia operacji Szkolenia dla beneficjentów
Brak zrozumienia przekazu przez mieszkańców, beneficjentów i potencjalnych beneficjentów	Formułowanie komunikatów w sposób spójny i przejrzysty